ప్రభావతీప్రద్యుమ్నము

పింగళి సూరనార్య ప్రణీతము.

1వ కూర్పు 1000 ప్రతులు.

ప్రకాశకుడు :

కొండపల్లి వీరవెంకయ్య,

శ్రీ సత్యనారాయణ బుక్ డిపో,

రాజమండ్రి.

శ్రీ సత్యానంద ప్రెస్‌నందు ముద్రింపఁబడియె,

రాజమండ్రి.

1933

[రు. 1—0—0.

అకెళ్ల వెంకటశాస్త్రులుగారిజ్యోతిషగ్రంథములు

జాతకమార్తాండము.

1 వ భాగము 1—8—0

ఇందు రాశి, అంశ, ఆరూఢ, చక్రములు చేయుట మొదలగు సంజ్ఞలు, ద్వాదశభావములు, మహాదశాంతర్దశల, విదశలపట్టిక, గోచారమును తెలుసుకొను విధము వ్రాయబడినది.

2 వ భాగము 1—8—0

ఇందు గ్రహస్ఫుట, లగ్నస్ఫుటాది గణితములు, ద్వాదశభావములు, మహాదశాంతర్దశ ఫలములు, వ్రాయుట తెలుసుకొను పద్ధతి సులభముగ గ్రహింపగల్గుదురు. విశేషాంశములతో 1000 శ్లోకములు గలవు.

3 వ భాగము 2—0—0

దీనియందు యేలగ్నమునకు యేగ్రహము యెక్కడనుండిన యేయేఫలముల నిచ్చునో ఆ వివరమంతయు మేషలగ్నము లగాయితు మీనలగ్నము ఆఖరువరకు 12 లగ్నములకు యావత్తుఫలములు సంపూర్ణముగా శ్లోకార్థములతో వ్రాయబడినవి కొలదిప్రతులుమాత్రమే గలవు. త్వరపడుడు.

జ్యోతిషవిద్యాప్రకాశిక.

1 వ భాగము 1—0—0

1 సంజ్ఞాధ్యాయము 100 పేజీలు నక్షత్రములు, గ్రహములు, రాసులు, వీ స్వభావములు వీని ఉపయోగములు మొదలగునవి.

2 వ భాగము 1—0—0

2 గణితాధ్యాయము 112 పేజీలు.

జననకాల ఘుడియలనుబట్టి జన్మలగ్నమును స్థిరపరుచుట, ఆరూఢచక్రము, గ్రహస్ఫుటము మొదలగు యావద్గణిత విషయములు యిందు విమర్శింపబడినవి.

3 వ భాగము 3—0—0

3 భావఫలాధ్యాయము 400 పేజీలు.

ద్వాదశభావఫలములు అనగా వాటియొక్క సంజ్ఞలును జాతకునియొక్క రూపలక్షణములు ఆయుర్భాగ్యములు వివరముగా దారాపుత్రాది విషయములు పిత్రు

కొండపల్లి వీరవెంకయ్యా, శ్రీసత్యనారాయణ బుక్కుడిపో, రాజమండ్రి.

శ్రీ రస్తు.

ప్రభావతీప్రద్యుమ్నము.

పింగళి సూరనార్యుని ప్రణీతము.

ప్రకాశకుఁడు:

కొండపల్లి వీరవెంకయ్య,

శ్రీసత్యనారాయణ బుక్కుడిపో,

రాజమహేంద్రవరము.

మొదటికూర్పు 1000 ప్రతులు.

రాజమండ్రి

శ్రీ సత్యానంద ప్రెస్ నందు

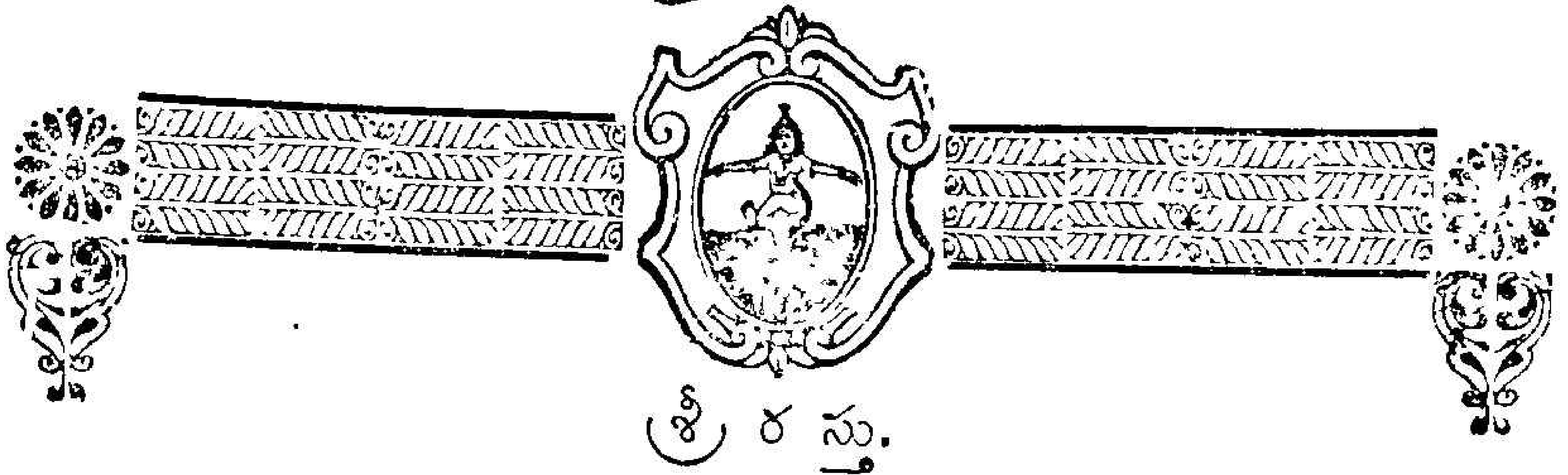
ముద్రింపఁబడినది.

1933

 వెల రు 1—0—0.

2

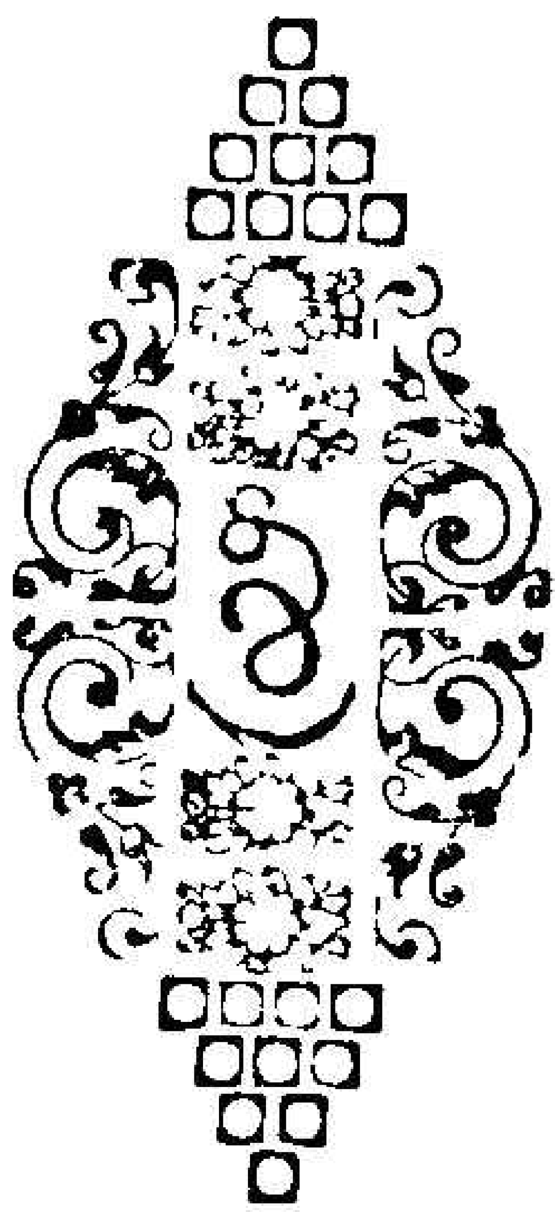
3

శ్రీ ర స్తు.

ప్రభావతీప్రద్యుమ్నము

పీ ఠి క.

మదుమామహేశు లతి
చిత్రవిలాసులు దారు మున్ వియో
గామితచింత నొండొరుల
కై సగమాటలు నిచ్చఁ దెల్పుకాం
తామహిమంబుచేఁ జెలుస
గంబుగ నొక్క యొడల్ధరించున
త్ప్రేమపుదంపతు ల్కృతిప
తిందనరింతురు గాతఁగీర్తులన్. 1

ఉ. *అంగజహేతుకంబు లరయన్మిథునంబుల ప్రేమ లిట్టిచో
నంగజుతల్లిదండ్రు లగునట్టియనన్యసమానహార్దసం
సంగు లనాదిదంపతులు సత్కృప నిత్తురుగాక సౌఖ్యముల్
పింగళిసూరధీరవరుబిడ్డకు మాయమరేశమంత్రికిన్. 2

---

* అంగజహేతుకంబులు=మన్మథుఁడు హేతువుగాఁగలవి, అనఁగా దంపతుల ప్రేమమునకుఁ గారకుఁడగు మన్మథునకుఁ దలిదండ్రులయి యనన్యసామాన్యమైన ప్రేమముతోఁ జెలువారు ననాదిదంపతు లనుట లోకమున దంపతులప్రేమమునకు హేతుభూతుఁడగు మన్మథునిఁ గన్నవారగుటచే వారిప్రేమ స్వతోరూఢమైనదనియు నా దాంపత్య మాది యెఱుఁగరానిదనియు భావము.

చ. అమలనవీనహైమనిజయాపగరుద్ద్యుతిఁ బ్రోచుసద్వపు, ర్విమ
లరుచిన్ స్వభక్తులకు వెండియుఁ బైఁడియుఁ గీర్తియున్సతే, జ
మునెపుడప్పుఁడేయొసఁగు సర్గనిధానముఁ దాల్చియున్నయ, ట్లి
మరెడువాగ్విధాత లమరార్యున కిత్తురు నిత్యసౌఖ్యముల్. 3

వ. అని సకలభువన ప్రవర్తన హేతువు లైనపురాతన మిథునంబులం
గొనియాడి. 4

తే. ఆదికవులఁ బ్రాచేతసవ్యాసమునులఁ
దలఁపులోన భజించి యత్యంతసరస
మగుప్రభావతీప్రద్యుమ్న మనుప్రబంధ
మాచరింపుచు నొక్కనాఁ డాత్మలోన. 5

మ. జనము ల్మెచ్చఁగ మున్రచించితి నుదంచద్వైఖరిం గారుడం
బును శ్రీరాఘవపాండవీయముఁ గళాపూర్ణోదయంబు న్మతి
న్దెలుఁగుంగబ్బము లెన్నియేనియును మత్పిత్రాది వంశాభివ
ర్ణన లేమిం బరితుష్టి నా కవి యొనర్పంజాల వత్యంతమున్. 6

క. తండ్రియు సుతులకు దైవం
బండ్రు గదా వేదవాదు లది వినియును నే
వీండ్రును వాండ్రును బలె మా
తండ్రిఁ బరమపూజ్యుఁ గాఁగఁ దలఁపమి తగునే. 7

మ. గయలోఁ గాశిఁ బ్రయాగ శ్రీగిరిని గంగాద్వార నీలాచలో
జ్జయనీ ద్వారకలం దయోధ్యమధురన్ సంస్తుత్యపుణ్యస్థలా
గ్రియత న్వొండియుమించునైమిశకురుక్షేత్రాదులం దర్పణ
క్రియచేనాపినతమ్ముఁ డెట్టిన యొనర్చెందండ్రి కాహ్లాదమున్. 8

క. ఏనుం బితృపూజన నా
చే నైనట్లద్దియైనఁ జేయఁగ వలయున్

గానఁ గృతి యిచ్చి మేదిని
పై నిలుపుదు నతనికీర్తిఁ బరమేశుకృపన్. 9

వ. అని నిశ్చయించి ప్రభావతీప్రద్యుమ్నంబు మద్గురుండైన యమ
రామాత్యునిపేర నంకితంబుగ రచియింపం గడంగి తత్కావ్యలక్ష్మీ
ముఖంబునకుం దిలకాయమానంబుగ నా వంశావతారం బభి
వర్ణించెద. 10

ఆ. గంగఁ దనదుపేర గౌతమీనామవి
ఖ్యాతిఁ బరఁగఁ దెచ్చె భూతలమున
కేమహానుభావుఁ డామునిసింహుఁడు
గౌతముఁడు తపోధికతఁ దలిర్చు. 11

ఉ. వాదున గెల్వలేక పురవైరి లలాటముకన్నుఁ జూపఁ దా
బాదమునందుఁగన్ను ప్రతిపక్షతఁ జూపెను శాస్త్రముల్ ప్రమా
ణాదిపదార్థతత్త్వకథనాత్మకమున్ రచియించె నాత్మసం
వేదముకై మును ల్కులపవిత్రుని గౌతముఁ బోల నేర్తురే. 12

క. ఆగౌతమగోత్రంబున
నాగమనిధి పుట్టె గోకనామాత్యుఁడు స
ద్భోగక్షేత్రస్వామ్యస
మాగతిఁ బింగలిపురాంకుఁడై యతఁ డొప్పెన్. 13

ఉ. పేర్వెలయంగ నాఘనుఁడు పింగలిగోకబుధోత్తముండు గం
ధర్వి నొకర్తుఁ జేకె యనుదానిని దాసిఁగ నేలె యోగితా
గుర్వనుభావుఁడై నెరపె గోపకుమారునిఖడ్గవర్ణనం
బర్వపునిండువెన్నెలలపై నెఱిఁ జూపెడుకీర్తిసంపదన్. 14

ఉ. సంతతి లేక ము న్నతనిజాయ సభక్తిని సూర్యసేవ య
శ్రాంతముఁ జేయఁగా నతడు సద్ద్విజుఁడై కల వచ్చిదొండచె

ట్టింతికి నిచ్చి బాల ఫలించును నీ కిది ప్రోది చేసి కొ
మ్మెంతయునంచుఁబల్కెనఁట యింతియునాకలగాంచి ధన్యయై. 15

తే. సకలదిశలకు శాఖోపశాఖ లిడుచుఁ
బొదలి ఫలియించు దొండయుఁ బోలి ప్రబలి
యాత్మసంతతి పుత్త్రపౌత్త్రాదిబహుళప
రంపరల నొప్ప వెలసె భర్తయును దాను. 16

మ. తరముల్నాల్గయి దెందునెందునగుఁ దత్తద్గ్రామనామంబులన్
బరఁగున్ వంశములెల్లఁ బూర్వపునిజప్రఖ్యాతిమాయంగనే
మరుదో పింగలినామమందుఁ జిరకాలావాసులై యున్నను
స్థిరతన్గోకనమంత్రివంశజులకున్ జెన్నొందుమిన్నందుచున్. 17

ఉ. రంగుగ గౌతమీపరిసరంబులఁ గృష్ణకెలంకులన్ ఘనుల్
పింగళిరామయాదులు లలిం బలనాటను బాకనాటనుం
బింగళిగాదయాదు లిటఁ బెంపు వహించినయస్మదాదు లా
పింగళిగోకమంత్రియిలు పేరనె చాలఁ బ్రసిద్ధు లెల్లచోన్. 18

వ. అది యట్లుండె నమ్మహావంశంబునందు నస్మజ్జనకజనిజీవంతికాత్యంత
కమనీయంబైన శాఖావిశేషం బెట్టిదనిన. 19

క. గంగయ నా వెలయుచు శుచి
తం గడు శోభిల్లె నొకఁడు తద్వంశములో
గంగ యనా వెలయుచు శుచి
తం గడు శోభిలెఁ దదూర్జితయశశ్శ్రీయున్. 20

క. మాంగల్యశోభి యగునా
గంగయకును ముగురు వంశకరులైరి సుతుల్
రంగత్కీర్తులు మహి నె
న్నంగ నూరనయుఁ గుప్పనయు రామనయున్. 21

క. కనియెన్ గుప్పన సూరన
యనుపుత్త్రుని నతనిపుత్త్రు లగు బాపయ భ

ద్రన కుప్పార్యుల కాత్మజు
లనేకు లెఱ్ఱయ్య సాపయాదులు ప్రాజ్ఞుల్. 22

క. జనియించెను రామనకుం
దనయుఁడు గంగన్న గంగనకు గాదన గా
దనకుం బెద్దయ మొదలుగ
ననేకు లీగతిఁ దదన్వయము శోభిల్లున్. 23

తే. ఇట్లు పుత్త్రపౌత్త్రాదుల నెనఁగునట్టి
సోదరులు దన్ను మిక్కిలి నాదరింప
నలఘుసాద్గుణ్యసౌభాగ్యకలితుఁ డగుచు
గంగనామాత్యుసూరయ కరము వెలసె. 24

ఉ. పింగలిగంగమంత్రివరుబిడ్డకు సూరనకుం బదాబ్జరే
ఖం గలకాంతికే వలచి కైవస మయ్యెను రాజ్యలక్ష్మి దా
బంగరుకానుకుంచెలును బల్లకియు న్మొదలైనయాత్మస
ర్వాంగసమృద్ధితోడ సిరి కంబుజరేఖలప్రేమ వింతయే. 25

తే. సూరనిభుఁ డైనపింగలిసూరవిభుని
దొరయఁ బోఁ డొరుఁ డలవేల్పుదొరయ కాని
యతనిదానము సిరికి నియతనిదాన
మర్థు లప్పుడు దానసమర్థు లైరి. 26

క. సూరయమంత్రికిఁ గలిగెను
సూరయమంత్రియ యనఁగ సుతరత్నము కం
ఠీరవమున కెందును గం
ఠీరవము జనించునట్టినియమము దోఁపన్. 27

ఉ. సూరయసూరమంత్రి కతిశుద్ధిఁ దలిర్చినయక్కమాంబయం
దారసు లుద్భవించిరి మహాత్ములు నల్వురు సజ్జనస్తుతో
దారగుణాభిరాములయి యన్నయభవ్యుఁడు సూరసూరియు
న్ధీరుఁడు వల్లశౌరియును నీతయశస్కుఁడు లింగనార్యుఁడున్. 28

వ. వారిలోన. 29

క. నల్లయమంత్రికిఁ బుత్త్రుఁడు
పుల్లయమంత్రి యనఁ బుట్టె భువి లింగన కు
త్ఫుల్లయశుఁడు సూరయయును
సల్లాలితనీతి యక్కసచివుఁడు దనయుల్. 30

క. వారలకు నగ్రజుం డగు
సూరయసూరప్రభుండు సుకవిత్వసదా
చారశివభక్తివినయో
దారత్వాదులఁ బ్రసిద్ధతముఁడై మించెన్. 31

క. వేడుక నాయన పెండిలి
యాడె వెలగలేటియమరనామాత్యసుతన్
ప్రీడావతులందును గొని
యాడం దగినయమలాంబ నఖిలగుణాఢ్యన్. 32

క. అమలమహాగుణనిధి యా
యమలమ హరిప్రకారయశమునఁ దనరెన్
గమలాలయాసరస్వ
త్యుమ లాలలితాంగిఁ బోల్ప నొనరెడుగరితల్. 33

ఉ. ఆయమలమ్మయందును గృహస్థశిరోమణి సూరశౌరి య
త్యాయతశీలురం గనియె నాత్మజుల న్మగురన్ సుధీజన
ధ్యేయగుణప్రశంసు నమరేశ్వరమంత్రిని ధర్మనిర్మలో
పాయుని మల్లనార్యు నతిభవ్యత మించినయక్కధీరునిన్. 34

వ. అందు. 35

క. ఇమ్ముగ నుదయించిరి జన
సమ్మతుఁ డగుమల్లనకును జగ్గన యనఁగాఁ

దమ్మయ సూరయ చిన్నయ
తిమ్మయ లనఁ బరఁగుసుతులు ధృతిబలసహితుల్. 36

క. అమల్లనకును జన్నను
చే మంత్రుల కెల్ల గుణవిశేషంబులచే
భూమిన్ జ్యేష్ఠుఁ డనంగ మ
హామహిమాదార్యుఁ డమరనార్యుఁడు వెలసెన్. 37

సీ. * చిఱువన దేచిరాజెఱుకమించినబుధో
త్తముఁ డేవధూమణితాతతండ్రి
యనవరత మునికి నాయూరిపేరఁ దా
వెలయు కేసయ్య యేవెలఁదితాత
యన్నయ బాపయ్య లగ్రజానుజులుగాఁ
బరఁగుభావయ్య యేగరితతండ్రి
జయనయోన్నతులు కొండయరాఘవార్యు లే
సతి కన్నదమ్ములై సుతులు గనిరి

ఆ. పృథివి నేపురంధ్రి పెదతండ్రికొడుకు స
త్కీర్తిశోభితుండు కేసవిభుఁడు
తనరు నేగుణాఢ్యపినతండ్రిసుతుఁడు గం
గయ్య బహుసహోదరాంచితుండు. 38

తే. రమ్యగుణనిధి యన్నమ్మ రాచపూడి
గణపతిసుపుత్త్రి యేసాధ్వికన్నతల్లి
యట్టియంబమ్మఁ బింగలియమరమంత్రి
పెంపు నింపును మెఱయంగఁ బెండ్లియాడె. 39

---

*వ్రాతప్రతులందుఁ బైయట్లుకలదు. ముద్రితప్రతిలో "చిఱు
మనఁ దెచ్చి రాచటీక యిచ్చిన" అని కలదు.

తే. అనఘసౌభాగ్యవర్తనార్ధాంగలక్ష్మి
పింగలియమరామాత్యు నర్ధాంగలక్ష్మి
యంబమాంబిక భోగభాగ్యముల మరుని
యంబకును నంబికకు సాటి యనఁగ వెలసె. 40

క. ఆ దంపతులకుఁ బుత్త్రుల
మై జనియించితిమి సూరనాఖ్యుఁడ నేనున్
భ్రాజితమతి యమలార్యుఁడు
రాజితబోధార్థనాభిరతుఁ డెల్లనయున్. 41

క. స్తోత్రముల కయ్యె సమ్య
క్పాత్రము శ్రీరాచపూడిగంగనయును దౌ
హిత్రులు గలుగఁగ వంశప
విత్రం బామిథున ముభయవిధసంతతులన్. 42

క. అక్షయగుణవిభవైతా
దృక్షకులోత్తంసునకు సదృక్షవిదూర
ప్రేక్షాసలలితధర్మసు
రక్షాంసునకు నురురుచిఘురాహంసునకున్. 43

క. గౌతమగోత్రునకును బ్ర
ఖ్యాతాపస్తంబసూత్రయాజుషశాఖా
ధీతిపవిత్రునకును లో
కాతిగవశితాజితాంతరామిత్రునకున్. 44

క. పృథులాకాశీసేతు
ప్రథ నిడుమానూరికృష్ణరాయసముద్ర
ప్రథితాగ్రహారభోగా
తిథేయనిజసంతతిప్రతీతాత్మునకున్. 45

క. గంగాశుచివృత్తికి నభి
షంగానాఘ్రాతనీతిసంపత్తికి స
న్మంగళగుణపాత్రునకును
బింగళిసూరప్రధానుప్రియపుత్రునకున్. 46

క. శ్రీమద్రాజేంద్రగురు
స్వామిస్థిరవంశకలశజలనిధిసోమ
త్సోమారాధ్యకృపాల
బ్ధామలశివభక్తిశోభితాచారునకున్. 47

క. అమలాంబానందనునకుఁ
గమలాంబాగురుసమానఘనధైర్యునకున్
గమనీయమనీషివ్యప
గమనీయున కంబమాంబికారమణునకున్. 48

క. మజ్జనకున కర్చితధీ
మజ్జనకునకు నభినుతిసమార్జితమాయో
న్మజ్జనకున కమలచిదవ
మజ్జనకున కమృతరసనిమజ్జనకునకున్. 49

క. అమరామాత్యున కురుమ
త్యమరామాత్యున కజోపయమనకృతార్థో
ద్యమరామాత్యుపమేయా
యమరామాత్యురుగుణోదయయశశ్శ్రీకిన్. 50

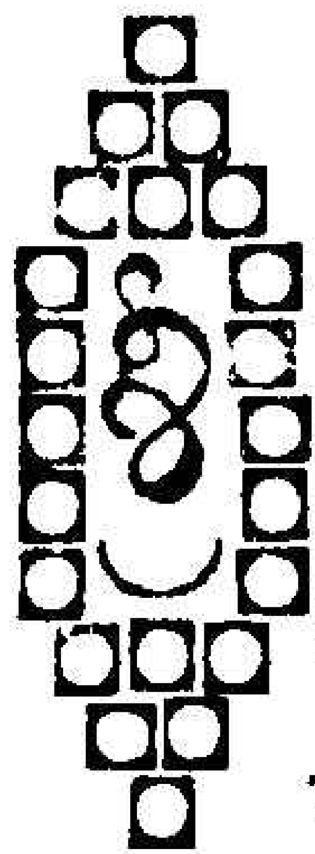
వ. అక్షయకీర్తివైభవాభివృద్ధి యగునట్లుగా నేను సమర్పింపంబూనిన
ప్రభావతీప్రద్యుమ్నంబునకుఁ గథాక్రమంబెట్టిదనిన. 51

శ్రీ గారికి నమస్సులు -

కొండవీటి. వెంకటకవి

వలం.

ప్రథమాశ్వాసము.

రమణీరమణీయమ
హోరస్థలుఁడచ్యుతుఁడుసముజ్జ్వలమహిమన్
ద్వారక నుండఁగ నొకనాఁ
డారూఢాదరత నింద్రుఁ డవిభుకడకున్. 1

వ. లోకహితకార్యపర్యాలోచనంబునకై చనుదెంచువాఁడు నాకంబు
నెడలి యాకసంబున నడతెంచుచున్న సమయంబున. 2

సీ. ధాత్రీమహాదేవి తాల్చినమున్నీటి
మొలనూలిరత్నంపు మొగపనంగ
జలధి పేరిటిపాఁపతలచుట్టు గలధరి
త్రీమూర్తి శివుచిత్రతిలక మనఁగ
నపరదిక్సతి కట్టిసట్టిసాగర మను
పుట్టంబుతుదిప్రాతమొగడ యనఁగ
వరుణగోపురబద్ధవార్ధితోరణమధ్య
గుంభితనవపుష్పగుచ్ఛ మనఁగ

తే. వివిధమణిమయగృహదీప్తివిసరవిసర
ణోపశోభిత మగుద్వారకాపురంబు
దవులఁ గాన్పించెఁ దనుఁజూడ దైవవిభుఁడు
వేయికన్నులుఁ జాలక వెఱఁగుపడఁగ. 3

వ. ఇట్లు గనుపట్టునాపట్టణంపుసొంపునకు శిరఃకంపంబు సేయునిలింప
వల్లభునింపు పెంపు పరికించి కించిదుల్లసితవిలోచనంబుల నాసహస్ర
విలోచను విలోకించితదీయరథసూతుం డగుమాతలి యిట్లనియె. 4

క. ఏమీ యిది దేవరకను
దామరలకు నింత వెఱఁగు దలకొలిపెడు నే
మే మనఁగ నహహ నాక
స్వామికి నబ్ర మగుప్రోలు వసుమతిఁ గలిగెన్. 4

క. జడనిధి యను తెరమఱుఁ గటు
వెడలి నిలిచినట్టియాట వెలఁదియపోలెం
గడు నింపులు గులుకుచుఁ దన
రెడు నీపురలక్ష్మి యవధరించితె యధిపా.

క. పడమట నంభోరాశియుఁ
గడమదిశల వనచయంబుఁ గప్పారఁగఁ దా
నడుమఁ బురలక్ష్మి గనుప
ట్టెడు హరియురమున సుఖించుశ్రీవి దలిర్పన్. 6

ఉ. దోహదధూపధూమములతోఁ గనుపట్టెడుతత్పురీవన
వ్యూహమునోసమస్తవిబుధోత్తను చూచితె యంబుపానకౌ
తూహలలంబమాననవతోయదరాజివిరాజితాబ్ధిసం
దేహనితాంతకందళనదీపితనైపుణి నేపుఁ జూపెడున్. 7

ఉ. భోగపుఁజుట్లు కోటలుగ భూరికిరీటసముజ్జ్వలత్ఫణా, పూ
గముసౌధబృందముగభోగికులేంద్రుఁడుపేంద్రుఁ బాయలే
కీగతిఁ దాను వచ్చి భజియించెనొకో యవతార మంచుఁ జే
తోగతి నాకు నెంతయును దోఁచుచునున్నది నిర్జరేశ్వరా. 8

మ. అవచూడోపలదీప్తిచిత్రితములై హర్మ్యాగ్రవిన్యస్తకే
తువులం దేర్పడకొప్పునప్పురముపై త్రోవన్ మొగుళ్లేఁగియిం
ద్రవిలోకించితె యెంతనేలచని యేర్పాటయ్యె హానమ్మరా
దవికాలాగరుధూపధూమతతులో యభ్రంబులో యిప్పుడున్. 9

సందేహాలంకారము —

చ. హరిహయుచూడుమా తెలియు టబ్రము డగ్గఱిచూచి కాని
యాం, గిరసుని కైన నల్లయది కెంపులమేడలతోడివిస్ఫుర
న్మరకతకుట్టిమస్థలియొ మవ్వపులేఁజిగురాకుకెంపు ము, మ్మర
మునఁ దేజరిల్లు నెఱమామిడిమ్రాఁకులతోడితోఁటయో. 10

సీ. కలధౌతకేళినగంబు గాఁబోలును
దనరుచున్నది శంభుతనువులీల
ఘనపుష్పచాంపేయవనరాజి గాఁబోలు
నేలుచున్నది పులితోలుసిరుల
హరినీలసోపానసరణి గాఁబోలును
బగటుచున్నది నల్లపాఁపపేరుఁ
బవడంపుటలువసౌభాగ్యంబు గాఁబోలుఁ
జాటుచున్నది జటాజూటరుచిని

తే. సరసి గాఁబోలుఁ గ్రాలెడు సురనదిగతి
నోడ గాఁబోలుఁ బోలెడి నుడుపతికళ
ననిమిషాధిప చూచితే యల్లపసిఁడి
కోటనడిమిశృంగారపుఁదోఁటలోన. 11

సీ. ఆలోలశైవాలజాలలాలిత్యంబు
జంగమోద్యానవేషము వహింప
రంగదుత్తుంగతరంగసంఘాతంబు
నడగోటలతెఱంగు నపుడుచుండ
డిండీరమండలాఖండసౌభాగ్యంబు
చరసౌధచయవిలాసము భజంప
శ్రీకరశీకరాస్తోకప్రవర్షంబు
కానుకముత్యాలకరణిఁ బరఁగ

తే. నగడితలు తత్తద్దాశోపయాతవాతే
వశతచేత నేతత్పురవర్యపర్య
పాసనాశాసనానీతపరపురీప
రంపరాలీల నెఱపెడు నింపుమీఱి. 12

క. పడమటియది సాగర మని
యెడు తజ్జ్ఞులమాటఁ దక్క నేతత్పురి న
ల్గడలందుఁ బరిఖ లెవ్వియొ
జడనిధి యెయ్యదియొ తెలియ శక్యమె ప్రజకున్. 13

చ. తను ధరణీతటిద్విహ్యాతిధన్యవనావళి యింత మీఱుటల్
కనియును మేఘ మిచ్చటి కలజ్ఞతఁ జేరెడుఁగాక చేర కేఁ
గినను గొఱంత యేమి పురికిం బువ్వుఁదేనియసోనకాలువల్
జనములపైరుపంటలకుఁ జాలవె యెన్నటికైన నెన్నఁగన్. 14

వ. అని యివ్విధంబున రథికసారథులు తత్తద్వస్తుసందర్శన సమయ
సముచితవచోరచనల వినోదించుచుం గొంతదవ్వున నయ్యుర్వికి డిగ్గి
యన్నగరంబు చేరం జనునంత నతనిరాక విని వనజోదరుండు ప్రియ
సహోదరుం డగుసాత్యకిం బిలిపించి యద్దివిజవల్లభు నెదుర్కొని
తోడి తెచ్చుటకు నియోగించిన నతండు సముచితపరివారసమన్వి
తుండై యెదుర్కొని తోడ్కొని చన వేడ్క లిగురొత్తుచిత్తంబున
సద్దేవోత్తముండు నూత్నగారుత్మతస్తంభసంభృతభేదావలంబిరం
భాతరువిభూషిత గోపురపార్శ్వభాగంబగు తత్పురంబు ప్రవే
శించి యుభయపార్శ్వసౌధవీథికాధిరూఢప్రౌఢవిలాసినీకటాక్షనివహా
బహుగుణీకృతమార్గతోరణుం డగుచు వారిజనాభుమందిర ద్వా
రంబు చేర నరిగె నతండును నుగ్రసేనవసుదేవసంకర్షణ గదా
క్రూరప్రముఖులతోఁ గక్ష్యాంతరంబులు గడచి యెదురు వచ్చి
తత్ప్రవేశవిధానంబు యథోచితంబుగా నడపి పరస్పరార్హసంభావ

నంబు లస్తంభసంభ్రమసంభృతంబులై జరగునంతఁ గుశలప్రశ్నంబుఁ గావించిన నద్దివిజనాయకుండు జనార్దనున కిట్లనియె.

తే. ఇపుడు నీదర్శనం బనియెడుకుశలము
కలిమి ప్రత్యక్షమే చెప్ప వలదు కృష్ణ
యటమటముగాక యట మునుపటికుశలము
నఖిలవిదుఁడ నీ వెఱుఁగనియదియుఁ గలదె. 15

క. ఐనను నా చేతను వినఁ
గా నభిమత మయ్యెనేని కమలోదర నీ
కే నెఱిఁగించెద విను మవ
ధానముతో మన్మనోవ్యథాభర మెల్లన్. 16

చ. తపమున వజ్రనాభుఁ డనుదైత్యుఁడు బ్రహ్మఁ బ్రసన్నుఁ జేసి వ
జ్రపురి యనంగ నొక్కనగరంబును మేరువుపొంత మారుతా
తపములకు న్నిజానుమతిఁ దక్కఁ బ్రవేశ మొనర్పరానియ
ట్టిపసఁదనర్చుదానిని ఘటించి యతం డొసఁగన్ బ్రదీప్తుఁడై. 17

వ. యథేష్టవైభవోపభోగంబులం బ్రవర్తించుచు. 18

ఉ. ఆతఁడు మొన్న నున్నతమదాంధత దాడి గనేఁగుదెంచి యా
పోతర మేమి చెప్ప ననుఁ బూరికిఁ గైకొన కప్సరోవధూ
వ్రాతనిశాతపాణిరుహవారిసలాలసనవ్యపల్లవం
బై తనరారునందనమహావనిలో విడియించె సేనలన్. 19

సీ. దనుజాధిరోహతాడనభంజనాదుల
కోర్చునే కల్పవృక్షోత్తమములు
శోష్యపర్యుషితమనుష్యమాంసంబులు
పూనునట్టివియె సంతానకములు
దానవద్విపఘటాలానతాదురవస్థ
సైరించునే హరిచందనములు

మనుజఖాదిస్వేదమలినవస్త్రాదులు
దాల్పఁ జాలివియె మందారతరులు 14

తే. నందనమ్మునకును వజ్రనాభదైత్యుఁ
డపుడు చేసినకష్టపా టబ్జనాభ
యిపుడుఁ దలఁపునఁ బాఱిన హృదయమునకు
నధికతర మైనపరితాప మావహిల్లు. 20

తే. వాని కెదిరించి పోర దేవతలలోన
నెవ్వరును జాల రిది బ్రహ్మ యిచ్చినట్టి
వరములోపలియదియ పంకరుహనాభ
మది కలఁకఁజేసి మునుచెప్ప మఱచినాఁడ. 21

వ. కావున వానిచేత లన్నియు నప్రతిహతంబు లయి సాగుచుండె
నంత నేనును బృహస్పతియును విచారించుకొని యద్దురాత్మునకు.

తే. అక్కసెలియండ్రసంతాన మైనయట్టి
మనకు మనలోన నింతదుర్మత్సరంబు
వలదు మాపల్కు నీవు నీపలుకు మేముఁ
జేసి బ్రదుకుట మేలంచుఁ జెప్పఁ బనిచి. 22

వ. కొంత కాంతసంరంభంబుగా మఱియు నప్పటిపటిమి కొలంది యెంచు
కొని చుట్టఱికంబు నెరపుచుం బట్టణంబులోనికి రప్పించి వానికి
నానిసేనలకు ననూనంబుగా విడుదలు పాలు పెట్టించితి మట్టి సమ
యంబున. 23

సీ. తన కులుపా చాల దని మిట్టిపడఁగ న
నామధేయపుదైత్యునకు నడంగి
తనవిడిదికి రంభ ననుపనై తని తిట్టు
కిగ్గాడి యసురకుఁ గేలు మొగిచి

తనకుఁ బెద్దఱికంబు మును సేయ వని దూఱు
    నధమరాక్షసునకు నర్చ లొసఁగి
తన కమృతముఁ బోసి యనుప వంచు నదల్పఁ
    బినుగురక్కసునకుఁ బ్రియము చెప్పి
తే. పంకరుహనాభ యేఁ బడ్డపాటు లరయ
నెందు నెవ్వరుఁ బడరు నీ కేమి చెప్ప
నెంతపాపంబు చేసినజంతువొక్కొ
యింద్రుఁ డగు నని యపు డాత్మ నెన్నుకొంటి. 24

ఉ. వారిజనేత్ర యే నిపుడు వచ్చుచు నుండి యలౌకికాద్భుత
శ్రీరుచిరత్వదీయనగరీగరిమాతిశయావలోకలీ
లారసదూరధూతసకలవ్యథచిత్తుఁడ నై యథాపురా
కారత నీకుఁ దోఁచెదనొ కాని తనుద్యుతిఁ బాసితిం జుమీ. 25

వ. అది యట్లుండె నవ్విధంబున వివిధోపచారంబుల సంఘటింపఁ బెం
ఫునం బ్రవర్తిల్లుచుండు యాచండదానవుం డొకానొకనాఁడు సకల
సైనికసన్నాహసంపదం బొదలుచుం గదలి యేతెంచి మదీయమం
దిరద్వారంబునఁ దనబలంబులనెంచి నిలిచి మాటలాడఁ బని గలిగి
వచ్చితి నని లోనికిం జెప్పి యనుపుటయు నేనును దత్ప్రవేశంబు
నడుపం దగువారి నియమించితి నప్పుడు. 26

చ. మెఱియలవంటిరక్కసులు మిక్కిలి లెక్కకు మీఱి క్రొవ్వు నే
త్తెఱయుఁ దలిర్పఁగా వడివడిం దనవెంటనె ద్వారపాలురన్
నెఱి చెడమట్టికొంచుఁ జొర నిర్భరగర్వమునుబ్బుబింకముల్
మెఱయఁగ వచ్చి యాయసురమించె మదగ్రమహాసనస్థితిన్. 27

చ. బలిమిఁ దదీయు లప్పుడు సభామునిముఖ్యుల రెట్టఁబట్టియా
తలఁ బడనైచుచుం దమకుఁ దామె యవారణఁ దత్తదాసనం
బులు గొని కూరుచుండిరి తపోధనులున్ సుగలు న్వడంగుచున్,
టొలయఁగ గ్రుక్కుమిక్కుమన కుంచి కొదుంగుచు నక్కడక్కడన్.

ఉ. యాదవసింహ నాతలఁపు నప్పుడు వారలపా టొకింత యాఁ
గా దనుదాఁక లేదు గలఁకం బడఁ జొచ్చె ఖలుండు వీఁడు పెం,
పేదఁగఁ జుట్టుముట్టి మము నిద్దఱఁ బట్టిన నేది దిక్కు ప్రా
మాదిక మైనమోస మిది మన్మతి కంచు జనించుశంకతోన్. 28

వ. ఏ నప్పు డుప్పతిల్లెడుమదికలంక యెఱుకపడకుండ గాంభీర్యంబుఁ దెచ్చుకొని తనకు వస్త్రాభరణాదిసంభావన లొనర్చుటకు వారి వీరిం బిలిచి నియోగించుచు సంభ్రమించుటఁ గనుంగొని యన్నియు వచ్చెం జాలు నిలు మని వారింపుచు నిలింపద్వేషి యిట్లనియె. 29

ఆ. వలసినట్లు దివ్యవస్తువు లెల్ల నా
యిచ్చ ననుభవించి వెచ్చపెట్టి
ప్రభుత నెఱప కకట పరుఁ డిచ్చునందాఁక
నెదురు చూచు దైన్య మేల నాకు. 30

క. నీమంచితనపునటనల
నే మొగమోడుచు నెఱుంగ కుండితిఁ గా
నేమిటికి నాకు నీదున్న
థామాధురి యొందు వినుము తగవరి వైనన్. 31

మత్తకోకిల. ఎంతకాలము నీవు నాకము నేలి తిచ్చుట నుండి నా
కంతకాలము నేలఁ బాడి బిడౌజ కశ్యపమానిరా
ట్సంతతిత్వము మాకు దానవజాతికి న్నరి గాదె నీ
వింతయుం గని రాజ్యహీనత నేఁగు మెచ్చుటి కేనియున్. 32

ఆ. ఇట్లు సేయవేని యింద్ర మీరెల్ల నా
చేతిలోనివార చెప్పనేల
యిపుడ పట్టి నిగ్రహించెద నావుడు
నేను నగుచు యాతుధానుతోడ. 33

ఆ. నిగ్రహముల కేమి నీవును మేము న
న్యోన్యమైత్రిఁ బొదలునట్టితెఱఁగు
నడపవలయుఁ గాక యెడసి పోనాడుకోఁ
దడవె వేగిరింపఁ దగునె యనఘ. 34

వ. దానవేంద్రా నీపలికినట్లు మన మిరుదెగలవారము గశ్యపు సంతానం బగుటంజేసి మనయెల్లవివాదంబులు నతండ తీర్ప నర్హుండు గావున నమ్మహామునీంద్రుకడకు నరిగి యతనియెఱుకమీఁద నీకు నాకాధిపత్యంబు నొసంగవలసిన నొసంగెదఁ దొలుత మదీయవచనంబులు విని యిట్టిసైరణ వహించి తది తుదముట్ట నడపక విడిచిపెట్టుట నీయట్టిగట్టిదొరకు నుచితంబే తియ్యనినోరం జేఁదు మేయుట నాయంబుగాదని మఱియు ననేకప్రకారంబుల నొడంబఱిచి యతని యతివ్యగ్రతకుం బ్రతివిధానంబుగానక యేనపుడ యప్పటికి దొరకిన బృహస్పతి ప్రముఖులు సహాయులుగా నమ్మహాదైత్యువెంటం గశ్యపుపాలి కేఁగితి నప్పు డప్పరమతపోధనుండు యజ్ఞదీక్షితుండై యున్నవాఁడు. గావున మావివాదంబులు నిజయజనావసానంబు నందు విని తీర్చుటకు నియమంబు చేసి యాసురవిరోధిని యథార్థ సాంత్వనాలాపంబుల శాంతుం జేసి యిప్పుడు నీవు నీవజ్రపురంబు నకు జనుమని యాజ్ఞాపించిన. 35

ఉ. ఇం బడరంగ నియ్యకొనియెన్ రజనీచరుఁడేమిభాగ్య మో
యంబుజనాభ యప్పటికి నమ్మునిసత్కృప నేము నేమి చె
ప్పం బులినోరికండ విడి పడ్డగతిం దలపట్టి చూచుకొంచుం
బెనుచేటు దప్పె ననుచుం దివి కేఁగితి మొయ్య నొయ్యనన్. 36

చ. అడరి మదోద్ధతత్వమున నద్దనుజుం డెపు డేమఱించి పైఁ
బడునొ యెఱుంగరాదు సురపట్టణరాజ్యసుఖాశ యేర్పడ

న్విడిచితి నింక నీవు తల నిండఁగ నర్థము వోసితేని నే
నను గటు పెట్టఁగా వెఱతు నచ్యుత నిన్ను నెకొల్చియుండెదన్. 37

వ. అనుటయుఁ గర్ణంబులు మూసికొని వాసుదేవుండు. 38

ఉ. పాడిఁ దొలంగఁ జన్నె యొకపట్టునఁ గొల్చెద నంచు నెంతయున్,
టాడితి సర్వదైవతకులాధిప యోడలు బండ్లనచ్చు బం,
డ్లోడల వచ్చు నొండొరుల కొక్కొకచో ననువైనతావులం,
గూడుట యిష్టబంధులకుఁ గ్రొత్తయె యిత్తఱి నింతయేటికిన్. 39

ఉ. ఎన్నఁగఁ దొల్లి యీకొలఁది యేబలురక్కసు లెందఱెందఱి
త్యున్నతిఁ గ్రొవ్వితుళ్లరు బిడౌజ తుదిం బెడిపోరె వాండ్రునీఁ
డు న్నిజనాశకారణము కడు న్నికటం బగుదు న్నలంగఁజే
సె న్నిను నింత సత్పురుషచిత్తము నొచ్చిన రిత్తవోవునే. 40

మ. వసుదేవుం డిపు డధ్వరం బొకటి నిర్వర్తింప నుద్యుక్తమా
నసుఁ డైనాఁ డదియున్ ద్వదర్థమకదా నాకేశ యాకార్యమె
ప్పుడు సమాప్తం బగునంతనుండియు వరప్రోల్లాసినా దుష్టరా
క్షసుసాధించుటకుం బ్రయత్నముఁ దగంగా వింత మేకాగ్రతన్. 41

క. నీవు నుపాయాన్వేషముఁ
గావింపుచు నుండు మల్పకార్యం బదిగా
దేవెరవునఁ దత్పురి చొరఁ
గా వలయునొ యెవ్వ రోర్వఁ గలరో వానిన్. 42

వ. అని యింద్రు వీడ్కొలిపి వేడ్క భాసిల్ల వాసుదేవుండు వసుదేవ
యజ్ఞనిర్వహణధూర్వహుం డయ్యె నంత. 43

సీ. నిఖలదేశాయాత నృపతిభూషాకర్ష
రేణుసంపోషితక్షోణికంబు
మహితావభృథలాభమహిమధన్యత్వభా
గ్జలదర్శితాపూర్వసౌష్ఠవంబు

వరమంత్రతంత్రహవ్యద్రవ్యషాడ్గుణ్య
సంభృతానలనవౌజ్జ్వల్యకంబు
సన్నుతసాన్నాయ్యసౌరభ్యసంపదా
ధ్యంభవిష్ణుప్రపూతానిలంబు
తే. హోమధూమానురంజితద్యోతలంబు
నగుచు వసుదేవునధ్వర మతిశయిల్లె
భవ్యలీలామహాభూతపంచకమున
కొక్కొక్కవిశేష మొసఁగుచు నొప్పుమీఱె. 44

శా. అక్షయ్యం బగుపెంపుఁ దాల్చును దపోయజ్ఞక్రియాముల్ తదీ
యక్షేమంకరనామసంస్మరణపుణ్యావాప్తి నాపుండరీ
కాక్షుం డచ్యుతుఁ డాదిపూరుషుఁడు ప్రత్యక్షాకృతిం దానె సం
రక్షింపం బెనుపొందుయజ్ఞమునకున్ బ్రాశస్త్య మింకేమనన్. 45

వ. అది యట్లుండె నంత యాగసమాప్తిసమయంబున సమస్తదేశా
యాతులైనబంధుమిత్త్రాదులం దత్తదర్హసంభావనలచేతం బ్రీతులం
జేయుచున్నయత్తఱి భద్రుం డనునటుం డచ్చటికి వచ్చి యత్యద్భు
తం బగువర్తనప్రవర్తనంబునం బరితోషంబు నొందించి సభాసదు
లయిన మునులచేత వివిధంబులైనవరంబులు నితరులచేతం బారితో
షికంబులైనయంబరాభరణముఖ్యంబులుఁ గైకొనుచు వారిని
వేఱువేఱ యనేకప్రకారంబులం బొగడుచుం బ్రవర్తిల్లుచున్నంత.

చ. కలికిపిసాళినవ్వులెసఁగ స్వాంతధూర్తులు గొంద ఱొండొరుం
దలకొన నెచ్చరించి తమదండపుఁగోలల నున్నమాఱుగో
చులు వెసఁబుచ్చివైచి కడుసొంపులుగాఁ బొగడించుకోఁజు మీ
తలఁపఁగ నిప్పు డింత తెగుదారుల మైతిమిభద్ర నావుడున్. 46

క. ఎలనవ్వొలయఁగ నాతఁడు
కలయఁగ నవి చుట్టి పట్టి గంభీరపుఁబే

కెలుఁ గొప్ప నోహోహో యని
పలుమఱు నెగురంగ నైచి పట్టుచు వేడ్కన్. 47

సీ. వేదసౌరభములు వెదచల్లఁ గలకుచి
బ్రాహ్మణజాతికోరకములార
పరిశుద్ధి పెంపొందు బ్రహ్మవర్చసపావ
కస్ఫూర్జితస్ఫులింగంబులార
యరయ నట్టిక సీలలంత లయ్యును బింక
మున బ్రహ్మశిఖ ముట్టు ప్రోడలార
దంటమాటలకు ధౌర్త్యమునకు నాసతి
పడిపట్టినట్టిసత్పాత్రిజ్ఞులార

ఆ. చిన్నవడుగులార వెన్నునివామన
త్వంబు నభినయించుతంత్రులార
మీప్రసాద మిది సమృద్ధికారణము మా
కఖిలకార్యముల మహాత్ములార. 48

వ. అని పొగడిన నవ్వి యవ్వటువులు దుండగంబున. 49

ఆ. ఓరియాటకాఁడ యీరీతియఱపులా
పొగడు టనఁగ మెచ్చు పుట్ట దిందు
మగుడఁ బుచ్చుకొనఁగఁ దగదు నీవంటిన
గోఁచు లిపుడు పుచ్చుకొనక చనము. 50

వ. అనుచుఁ దలంగి పోక యిట్టు నట్టుం జుట్టు మెట్టాడుచిట్టివడుగుల నాసట్టు నగవునుం గోపంబుఁ గదుర నదలించుచుం దసమేశగాంద్ర నాలోకించి యిబ్బాలకులు మసవాలకపు సొమ్ములందు నేమేనియు నపహరించుటకు నట్టాడుచున్నవారు మీర లీమ్రుచ్చుల నెచ్చరికం గనిపట్టుకొని యుండుఁ డనుటయు నుదరిపడుచు నప్పడుచులు గడు సుందనంబున నతని నధిక్షేపించి. 51

సీ. ఏము మ్రుచ్చులమె యూహింప మ్రుచ్చుఁదనాల
పుట్టినయిండ్లు మీబోంట్లె కాక
యాటవాండ్రని నమ్మి యనుమతింపఁగ నెట్టి
పుర మైన నశ్రమంబునను జొచ్చి
పగలెల్ల నాటల బ్రమయించుచును సందు
గొందులెల్ల నెఱింగికొనుచు రేలు
కన్నగాండ్రగుచు నగళ్ళు: ప్రవేశించి
యందు నెంతటివార లడ్డ మైనఁ
ఆ. జక్కడఁచుచుఁ బేను గ్రుక్కినపాటిగా
నిష్ట మైనయర్థ మెల్లఁ బడసి
బ్రతుకు చునికి మీస్వభావమింతయును ద
ప్పదు యథార్థమనుచుఁ బలుకుటయును. 52
మ. వనజాక్షుం డపు డింద్రకార్యముదెస న్వర్తిల్లుచిత్తంబుతో
ననికి న్వజ్రపురంబుఁజొచ్చుట కుపాయాన్వేషియైయున్కిఁ జే
సి నిజాపేక్షకు నుత్తరంబుగ గ్రహించె న్విప్రవాక్యం జనా
ర్దనయన్మాటయథార్థమైపరఁగఁదద్వాక్యక్రమంబంతయున్. 53
వ. ఇవ్విధంబున విశ్వంభరుండు వటువచనంబు లుపశ్రుతిగం జేకొని తదనుసారంబున వజ్రపురప్రవేశంబును వజ్రనాభవినాశంబును నతి సుకరంబులుగా మనంబున నిశ్చయించుకొని తత్ప్రయోజనంబునకు నరుగ నర్హుం డెవ్వఁడొకో యను విచారంబునం బ్రవర్తిల్లె నట మున్న యమరనాయకుండు దనుజాపాయంబునకు నుపాయంబు భావించి దేవశైవలినీ విహారమహారసతరంగితాంతరంబు లగు చక్రాంగంబుల రావించి సగౌరవంబుగా నిట్లనియె. 54
తే. హంసవరులార మా కొక్కయవసరంబు
గలిగి పిలిపించితిమి మీరు గలుగుటకును

ఫలము మీచేత నైనయీపని కొదవుట
గావున వినుండు వివరింతుఁ గార్యసరణి. 55

క. మము వజ్రనాభుఁ డనియెడు
నమరరిపుఁడు పఱచినట్టియాపాట్లు సమ
స్తము మీ రెఱుఁగుదు రే కద
క్రమమున నవి చెప్పనేల ఖగవరులారా. 56

ఆ. మాకు నిపుడు వాని మర్దించుయత్నంబు
గలిగి యున్నయది ప్రకాశ మైన
నెగ్గు పుట్టుగాన నీరహస్యంబు మీ
మనసునందె పెట్టుకొనఁగ వలయు. 57

క. మాకంటె వాఁడు మునుపుగ
నేకార్యము సేయఁ గలఁడొ యెఱుఁగము మీరల్
జోకగఁ దత్పురి మెలఁగుచు
నా కేదొకపనికి వేగు నడపఁగ వలయున్. 58

చ. ప్రతిదివసంబు వానినగరంబునఁ బుట్టువిశేషము ల్భన
న్మతిపసన్నియుం దెలిసిమాకెఱిఁగించుటమీప్రయోజనం
బితరులచేతఁ గా దిది తదిష్టము లేక చొరంగ రాదు మా
రుతమునకైనఁ దత్పురము లొచ్చరఁజాలమి చెప్పనేటికిన్. 59

క. మీరాకపోక లింపు సు
రారాతికిఁ గేళిదీర్ఘికాదులకు నలం
కారములు మీవిహారము
లారయ నేరికి నతిప్రియంబులు కావే. 60

వ. అనుటయు నాపులోమజావల్లభునకు శుచిముఖీవల్లభుండను మరాళ
తల్లజుం డుల్లసితవదనుం డగుచు నెదుర నిలిచి దేవా యీవేళ
కావజ్రనాభుండు ప్రాభవాభిమానంబునఁ గన్నుఁగానమిఁ దన్నుఁ

దా నెఱుంగకున్నవాఁడు నాకుఁజూడ నిప్పటికి కా దెప్పటికి నప్పరమ తామసుం డింక నీవంకకుం గదలిరా నెఱుంగఁడని తోఁచుచున్న యది యైనను మానసంబున దేవర దేవకార్యం బేమియు నేమఱ కుండు నది యిదియంతయు నింతకుమున్ను వజ్రపురినుండి యేను గొందఱము వచ్చితిమి గానఁ గానంబడిన యర్థంబు విన్నవించితి నెంచి చూడం గించిదూనంబుగా వానిరాజ్యసంపదయుఁ దుదకు వచ్చినది యిది మదీయజాయవలన వినంబడియెఁ దద్విశేషంబును దానిచేత విన్నపంబు చేయించెద నని తనచెలువం బిలిపించి బలరి పుం గనిపించి నీవు నాకు వినిపించిన వజ్రనాభురాజ్యావసానసామీ ప్యంబు స్వామికి నేమియుం గొఱంతపెట్టక విన్నవింపు మనుటయు నాశుచిముఖి శతమఖున కభిముఖియై యిట్లనియె. 61

చ. తడవులఁ బట్టి యేము సతతంబును బోదుము వానివీటికిం
గడు మతి చాలమిం గడుపుఁగక్కుఱితిన్సురలోకనాథ మా
యెడఁగలయట్టి తప్పిదిసహింపుము పక్షులమాటనొక్క వెం
బడి నిది చెల్లెఁగాక రిపుప్రాంతము చేరెడువార లాప్తులే. 62

వ. ఏమునుం బోక మానెద మని తలంతుమేని. 63

సీ. గగనస్రవంతిలోఁ గలసువర్ణాబ్జంబు
లందు మేలేర్చి తా నపహరించి
మానసంబు శతాత్మమానసంబును బోలె
నిస్సారసత్వంబు నెరయఁ జేసి
బిందుసరంబులోఁ గుందనపుందమ్మి
పేరు లేకుండంగఁ బెల్లగించి
సౌగంధికాఖ్యకాసారంబు జలమాత్ర
శేష మై దీనతఁ జెందఁ జేసి

తే. మఱియుఁ గలదివ్యసరసులు నెఱయఁ జెఱిచి
తనదుకేలిదీర్ఘికలందుఁ గనకనలిన
జాతు నెల్ల నాటించినాఁ డాతఁ డింద్ర
యటు చనక మేఁత నడుచునే హంసములకు. 64

వ. అది యట్లుండె నట్లు వజ్రపురంబునం గలకొలంకులం దటాకంబులం గేళాకూళుల బొడ్డనబావుల నడ్డపెట్టులేక విహరించుటకు వజ్రనాభుముడల యడిగి తజ్జలాశయంబు లన్నింటికి నస్మదీయ సంక్రీడనంబుకలిమి యలంకారంబగుట యెంచి యతం డంగీకరింప యథేష్ట విహరణంబుల నహరహంబునుం బ్రవర్తిల్లుచున్న యేము నిన్నఁ గన్యకాంతఃపురంబున నొక్క సరోవరంబునం బరఁగుతఱి సామ్రాజ్యలక్ష్మీసాక్షాత్కారానుకారిణియైన యొక్కకన్యకామణి తన చెలికత్తియతోడం దత్తటంబునం గ్రొత్తవిరిగుత్తిమొత్తంబుల నత్యంతంబు చెలువొందుగురివిందపొదరింట నొంటినుండి యవ్వాలుఁ గంటితోడ. 65

చ. కమలదళాక్షిరో వినవుగా కల యొక్కటి గంటి వేఁకువన్
సమధికమైనయద్భుత మొనర్చుచు నున్నది యెన్నకొన్న లో
కమునను గన్నవిన్నయది గాదది కొంతనిజంబు కొంత స్వ
ప్నము ననిపల్కి సిగ్గుకతనన్ మఱిచెప్పక దాఁచె దాఁచినన్. 66

క. ఒట్టిడుకొంటివి గద నీ
కెట్టిరహస్యంబు దాఁప నే నని మనలో
నిట్టివి గలవా యని చెలి
యట్టే తప్ప దన విరచితాంగీకృతి యై. 67

వ. అవలకంఠి తనకల సకలంబు నకలంకసౌహార్దంబున నిట్లనివినిపించె.

చ. హిమగిరిరాజకన్య పరమేశ్వరి నాకల సుప్రసన్న యై
విమలదరస్మితామృతము వెల్లువ చెక్కులఁ బిక్కటిల్ల నన్

మమతను జేరఁగాఁ బిలిచి మక్కువచే నను నొక్క కేల మే
నిమురుచునీకునొక్కమగనిన్ ఘటియించితినంచుఁ బల్కుచున్. 68

సీ. సంకల్పమాత్రతత్క్షణసన్నిభావితం
బగుచిత్రఫలకంబునందు నొక్క
పురుషు నత్యాశ్చర్యతరరూపలావణ్య
గాంభీర్యశౌర్యాదిశుంభదఖిల
గుణములఁ గొమరొందుకొమరుఁ బ్రాయపువాని
వ్రాసి యిత్తండ నీవల్లభుండు
ప్రద్యుమ్నుఁ డనియెడు ప్రభుకుమారుఁడు మీకు
నిద్దఱకును జనియించినట్టి
తే. పుత్త్రిఁ డీపురి యేలు నోపొలఁతి యనుచుఁ
బలికె నఁట నేను నచటి పెద్దలు గఱపఁగ
మ్రొక్కి యనిపితి నఁట యిందు నిక్క మగుచుఁ
బడఁతి యున్నది తచ్చిత్రఫలక మిపుడు. 69

మ. అనుచు న్నెచ్చెలితోడ నచ్చెలువ య ట్లత్యద్భుతస్వప్నమున్,
వినిపింప న్నికటంబున న్మెలఁగుచున్ వింటి న్సురాధీశ దా,
నన యే నెన్నిక నిర్ణయించితి మదిం దథ్యంబుగా వజ్రనా,
భునకుం గాలము చేరువౌట యిది నీబుద్ధి న్వివేకింపుమా. 70

సీ. ఆయింతిఁ బ్రద్యుమ్నజాయగాఁ బలికిన
గౌరిమాటకు బొంకు గలుగ దనుము
దనుజవిరోధిపుత్త్రునకు నాదుష్టదై
త్యుఁడు తనంతఁ దనూజ నొసఁగఁ డనుము
ప్రద్యుమ్నుఁ డట్లు ప్రభావతీపతి యైన
దానవునకుఁ బోరు తప్ప దనుము

వజ్రపురము ప్రభావతికిఁ గాదు కేలుట
యసురకు జయ మైనఁ బొసఁగ దనుము

తే. చిత్రఫలకంబు ప్రత్యక్షసిద్ధ మగుటఁ
జేసి యాకల యధికవిశ్వాసయోగ్య
మదియు వేకువఁ గావున నచిరభావి
ఫలము దేవేంద్ర నీ వెంచి తెలిసికొనుము. 71

వ. ఆకన్నియపేరు ప్రభావతి యగుటయు నది వజ్రనాభుని కూఁతు రగుటయుఁ దదీయస్వప్నకథనానంతరప్రవృత్తంబులయిన యమ్మత్తకాశినుల యుత్తరప్రత్యుత్తరంబులఁ వెంబడి నెఱుంగంబడియె నవియుం గొన్ని వినఁటించెద భవదీయ కార్యోపకారి యైనయశంబు గలిగిన గ్రహించునదియని యాయంచగరిత యకుంఠితవచిత సహజ మాధురీ ధురీణవాణీరామణీయకంబు కార్యకామనీయకంబున నిను మడించి బిడౌజునిబిడౌజుం జేయుచుండ నిట్లనియె. 72

క. విను మట్లు తనదుకల చె
ప్పినయాయమఁ జూచి దాని ప్రియసఖి యనయం
బును వెఱఁగందుచు మెచ్చుచు
వనితా నీవెంతభాగ్యవతివే యనుచున్. 73

వ. శిరఃకంపం బొనర్చి. 74

తే. మునుపు గౌరివరంబుచేతనె జనించి
తబల నీవె నిన్నన్న మీయమ్మ నేమ
మట్టి దిట్టిది నాఁ జన్నె యగజ నీవు
నింత మెప్పించుకొంటి నీకెవ్వరీడు. 75

చ. నలిమలయాఁడుబిడ్డ కల వచ్చి యనుగ్రహ మెంత యేనియుం
గలుగక యిట్లు చిత్రఫలకంబున నీకు లిఖించి యిచ్చునే
చెలువుననింతస్పష్టముగఁ జెప్పెద నొండొకపోఁతుటీఁగకున్
బొలయఁగ రానిచోట నిది పుట్టుట నగ్గను నీమతండ్రిచేన్. 76

ఆ. చిచ్చు లేక చిముడుమచ్చరీఁ డీసుద్ది
వజ్రనాభుఁ డోర్చువాఁడె యకట
యగజపేరుపెట్టి యతెన యెవ్వతో యింత
చేసె ననుచు మమ్ముఁ జెండుఁ దొలుత. 77

క. ఆచిత్రఫలక మెవ్వరు
చూచిన వెలివిసరి యపుడు సుబ్బెడు నది నీ
వే చూచు టేను జూచుట
యోచించలనయన యింతయు నెఱుంగుదువే. 78

చ. ఇతరులు రాకమున్న యది యెక్కడఁ బెట్టినదానవో సుశీ
ఘ్రతఁగొని తెమ్ము తల్లి ఖితుఁగన్నులఁజూచినదాఁకనామనం
బతిముదితంబు గా దగజ యూరసి యెవ్వని వ్రాసెనో సుకూ
పతపన నీకు జోడయిన భవ్యుఁడు దుర్లభుఁ డెల్లసృష్టిలోన్. 79

వ. అనవుడు నక్కాంత యిక్కడ నొక్కచిగురుంబొదరుటీఱుము నిడిన
దాన నని యాక్షణంబ తెచ్చి నెచ్చెలియుం దాను నప్పలక కప్పుఁ
బానడ యొడలించి. 80

చ. కలకల నవ్వినట్లు తెలికన్నుల నిక్కము చూచినట్లు తోఁ
బలుకఁ గడంగినట్లు కడుభావగభీరత లబ్బినట్లు పెం, పొల
యఁ దనర్చి జీవకళ యుట్టిపడన్ శివ వ్రాసినట్టిఁమా, చెలువు
న కాభిముఖ్యము భజంపఁ దలంకెను దాను బోటియున్. 81

ఉ. చిత్తరు వన్న నిశ్చయముచే నెసరుండి మొగంబు చూడమో,
మొత్తును సత్యవుం భ్రమసమృద్ధిని గ్రమ్మఱుఁ దక్షిణంబ లో,
నొత్తుచుం దత్తఱంబుఁ ద్రపయున్ మగుడంగ నిరీక్షణేచ్ఛఁ బో,
మొత్తును భర్తచూపు దనుమోచుట దోఁచిన నోసరిల్లుచున్. 82

తే. నెఱయుఁ ద్రపయు లోనుగఁ గలవిన్నసమితిఁ
గడుఁ గలఁగి పోక యుండఁ దా నడుమ నడఁచు

నేచి చిత్రతానిశ్చయ మెచ్చరింప
నింతి క్రమమునఁ బ్రియునిరూపల్లఁ జూచు. 83

వ. అత్తలోదరిచెలికత్తెయు నత్యంతవిస్మయాయత్తచిత్తయై యొక్కింత తడవు చూచి యిట్లనియె. 84

ఉ. ఇంతజెడంగు లోకమున కెవ్వరి కున్నది యంబ తా నిజా
త్యంతికనైపుణీమహిమ మంచన వ్రాసెనొ యేమొ కాక యా,
చింతయుఁ గూడ దీతని సృజించియె జోడుగఁగోరెసుమ్ము దా,
నెంతయు నేర్పుమీఱ నజుఁ డిట్లు సృజించెనినుం బ్రభావతీ. 85

వ. అనుటయు నక్కాంతాతిలకంబు. 86

ఉ. ఇచ్చక మాడుమాట లివి యెల్ల నటుండఁగ నిచ్చినీకు నీ
నెచ్చెలితోడ సుమ్ము సఖి నిక్కముచెప్పెము వ్రాఁతనేర్పుగా
కిచ్చెలువంబు గల్గు ఘనుఁ డెక్కడ నే నొకఁడుండె నేని నేఁ
దచ్చరణద్వయంబునకు దాస్య మొనర్పఁగ నైన నర్హనే. 87

వ. అని మఱియుఁ బెక్కుచందంబులం గందర్పరాగంబు తేటపఱుచు మాటలం దనబోటితోడం దడవు సంభాషించుచుండె నవియుఁ బదిలంబుగాఁ దెలిసిన నమ్ముద్దియ ప్రద్యుమ్న శ్రీఘ్రానయనంబునకు నుద్యోగంబు తద్దయుం జేయుట సంభావితంబు గావున దేవకార్యంబునకు నుపకారంబు వోలెఁ దోఁచుచున్నది యని చెప్పుటయు నన హితమానసుండై యాకర్ణించి. 88

శా. ధారుణ్యాభరణాయమానబుధతాధారుండు భూమోల్లస
త్కారుణ్యామృత శైత్యనిత్యదృగలంకారుండు నేత్రాంత గా,
హారుణ్యాంకురకల్పితారిమదసంహారుండు కీర్త్యంగనా
తారుణ్యాంగళనోషధాభిజనవిస్తారుండు శూరుం డనిన్. 89

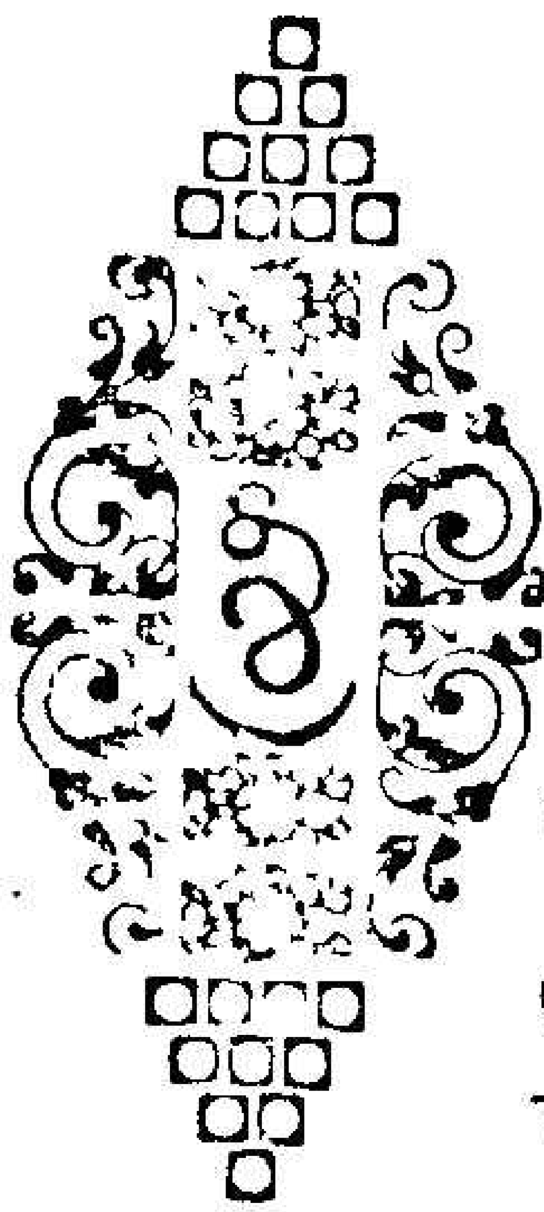
క. సారతరవైదికసమా
చారుఁడు బహునృపకృతోపచారుఁడు నిరహం
కారుఁడు సాంగానంగా
కారుఁడు సన్నుతవచఃప్రకారుఁడు సభలన్. 90

కవిరాజవిరాజితము.

జలధిగభీరుఁడు శాంతవికారుఁడు శాస్త్రవిహారుఁడు సౌమనసా,
చలపరధీరుఁడు శశ్వదుదారుఁడు సంహృతవైరుఁడు శంభుపదా,
చలితవిచారుఁడు సాదిమసారుఁడు సత్పరివారుఁడు సర్వనుతో,
జ్జ్వలగుణవారుఁడు సంవిదగారుఁడు సంశయదూరుఁడు సద్విధులన్.

గద్యము. ఇది నిఖిలసూరిలోకాంగీకారతరంగితకవిత్వవైభవ పింగళి యమరనార్యతనూభవ సౌజన్యజేయ సూరయనామధేయ ప్రణీతం బైన ప్రభావతీప్రద్యుమ్నం బను మహాప్రబంధంబునందుఁ బ్రథమాశ్వాసము.

ద్వితీయాశ్వాసము.

చణగౌతమగోత్ర
ప్రాచీనామాత్యకీర్తి భామావిష్వ
ద్రీచీనగమనశిక్షై
తాచార్యుఁడు సూరమంత్రియమరార్యుఁడిలన్. 1

వ. ఆసహస్రాక్షుం డపేక్షితప్రయోజనానుకూల్యంబుకంటె నాపెంటి
రాయంచయంచిత వచనరచనావిచక్షణత్వంబు చిత్తంబునకుం గ్రొత్త
యింపుసొంపుసంపాదింపుచుం బెంపుమీఱ నింపులగు మెచ్చు నచ్చె
రువు నిచ్చలంబులై తనర నిట్లనియె. 2

సీ. శబ్దసంస్కార మెచ్చటను జాఱఁగనీక
పదమైత్రి యర్థసంపదలఁ బొదలఁ
దలఁపెల్ల నక్లిష్టతను బ్రదీపితముగాఁ
బునరుక్తిదోషంబు పొంతఁబోక
యాకాంక్షితస్ఫూర్తి యాచరించుచును శా
ఖాచంక్రమక్రియఁ గడవఁ జనక
ప్రకృతార్థభావంబు పాదుకో నదుకుచు
నుపపత్తి యెందు నత్యూర్జితముగ

తే. నొకటఁ బూర్వోత్తరవిరోధ మొందకుండఁ
దత్తదవయవవాక్యతాత్పర్యభేద
ములు మహాకావ్యతాత్పర్యమునకు నొనరఁ
బలుక నేర్చుట బహుతపఃఫలము గాదె. 3

క. నీ వెవ్వరకోలఁదియు గా
వోవరాటమణి విహంగయోషవె భాషా
ప్రావీణ్యము చూడఁగ వా
గ్దేవతవో కాక యాకె దిద్దినకవివో. 4

క. అనుటయు రెండవపక్షం
బనిమిషవర తప్ప దెట్టియర్థమును దగు
లోకానఁ దివియక వెలివో ని
చ్చునె బుధుఁ డూహించి చేయుసుకవిత్వంబుల్. 5

ఆ. విను సురేంద్ర పద్మజునితేరు దివుచు సా
రంధరాఖ్యుఁ డగుమరాళవిభుని
బిడ్డ నేను వాణి పెనుపంగఁ బెరిఁగి త
ద్విమలశిక్షఁ గంటి విద్య లెల్ల. 6

వ. అని రాజహంసి తనపూర్వం బెఱింగించిన దేవేంద్రుండు దానంజేసి కాదే నీవింత సామర్థ్యంబునం బొలుపు మీఱుచున్నదానవు మీఁది కార్యంబునకుం బర్యాకులిత భావంబునం జేసి త్రోవఁ గానక దీనత నున్న మాకు మాపాలి భాగ్యదేవత యీవిధంబున నిన్ను నన్నిటికి నాధారంబుగా ననుగ్రహించెం గావున దేవకార్యంబు కడముట్ట నిర్వహించుటకు నీవతక్క నొరులు నేర రిది యంతయు నెఱింగి యెంతయుం బ్రార్థించెద నంచబలఁగంబుతో నెప్పటియట్ల వజ్రపురంబున కరిగి కేలిదీర్ఘికల విహరించుచుఁ బ్రభావతితోడి చెలిమి కలిమికి నుపాయంబొనర్చి యమ్ముద్దియకుం బ్రద్యుమ్నునం దనురాగంబు బలియునట్లుగా వలయు తెఱంగున నతనిగుణంబు లభివర్ణించి యాయిద్దఱకును శీఘ్రసంగమం బెవ్విధంబున నగు నది నీవ యెఱింగి సంఘటింపుము. 7

క. ఏ ననిపితి నని ద్వారవ
తీనగరికిఁ బోయి వాసుదేవునితో నీ
పూనిక సకలము సెప్పి న
వీనాదృతి నతనిబుద్ధి విని చనవలయున్. 8

క. అని హంసంబుల నన్నిటిఁ
గనుఁగొని మీ రెల్ల దీనికార్యవిధికి న
త్యనుకూలత మై నేత
ద్వినియోగము నడపవలయు దేవహితముగన్. 9

ఆ. అని యనుప మరాళి యమరాళికార్యం బొ
నర్పఁ జనియె సురలు నమ్మి పొగడఁ
బరిగణింప విశదపక్షపాతుల ప్రవ
ర్తనము లెట్లు నమ్మఁ దగక యున్నె. 10

వ. అది యట్లుండె నట్లు గదలి చని. 11

తే. అష్టమహిషీసమేతుఁ డై యాలయాప
వసర స్త్రీరమంటపవర్తి యైన
కృష్ణు దవుదవ్వులన విలోకించి తెలిసి
యితని నెఱిఁగించుకొన వేళ యిదియ యనుచు. 12

క. తనయంచబలంగముఁ దా
నును శుచిముఖి నభము డిగ్గి నూత్నవిలాసం
బొనరించె సరోలక్ష్మికిఁ
గనకాంచితపక్షచకచకద్ద్యుతిచేతన్. 13

వ. తదనంతరంబ తా నొక్కతియ రక్కసులగొంగచెంగటికి నల్లనల్ల
నడచి. 14

సీ. తొడలు తలాడగా నిడి రుక్మిణి భజింపఁ
బదము లొత్తుచు సత్యభామ కొలువ
సురటి చేకొని భద్ర శుశ్రూష గావింప
విరిచామరము మిత్రవింద యిడఁగఁ
గాళింది వేడ్కతోఁ గాళంజిఁ దాల్ప జాం
బవతి తములపాకు మడిచి యొసఁగ
గొడుగు పావలు కేలఁ గొని నాగ్నజితి యుండ
జలబులగిండి లక్షణ వహింపఁ
తే. గ్రొమ్మెఱుంగులతోడి కార్మొగులు వోలె
నొప్పుకృష్ణునిచేరువ నొప్పె హంసి
నిండు నెలరీతిఁ దారకాన్వితనభంబు
పొలుపుఁ దెలిపెడి నెత్తమ్మికొలనికెలన. 15
తే. బెదరు లేకిట్లు మిక్కిలి గదియ వచ్చి
యున్న తనదిట్టతనమున కువిద లెల్ల
నరుదుపడఁ గృష్ణుఁజూచి న న్నమరవిభుఁడు
పనిచె నీ కొక్కమాట చెప్పంగ ననియె. 16
వ. అని తదనంతరంబ. 17
క. తనతనయుఁడు రాక్షసుపైఁ
జనియెడు నని రుక్మిణికి ససమ్మత మగునో
యనుశంకఁజేసి హంసాం
గన యేకాంతంపుమాట గల దని పల్కెన్. 18
క. పలికినఁ గమలావిభుఁ డా
పులుఁగుపడఁతిమాట నేర్పు బుద్ధికళాకా
శలమును మెచ్చుచు నెంతయు
మొలకనగవు చెక్కుటద్దములఁ దళుకొత్తన్. 19

చ. చెలువుగభోజకన్యతోడఁ జేర్చినమూర్ధముసత్యభామయూ
రులపయి నున్నపాదములుఁ బ్రోజ్జితలీలఁ దరల్చి లేచి యు
జ్జ్వలనిజపాణిపద్మమునజాంబవతీకర నాగవల్లికా, దళ
ములుపుచ్చుకొన్నఁ బ్రమదల్పనిరందఱుఁ గొంతదవ్వుగన్. 20

తే. ఇట్లు గోవిందుఁ డేకాంత మిచ్చి వినఁగ
హంసి తము వజ్రి పిలిపించు టాదిగాఁగ
నచటి కనుచుట తుదగాఁగ నతనితనువ
చఃప్రసంగంబు నిరవశేషముగఁ జెప్పె. 21

వ. ఇట్లు చెప్పిన. 22

చ. వడుగులన ల్కుపశ్రుతిగ వారక మున్ను సునిశ్చితత్వముల్
బడసినకార్యపద్ధతికిఁ బక్షివధూవచనక్రమంబుచేఁ
గడమ సమర్పితం బడుదుఁ గంజదళాక్షుఁడు సంతసిల్లెనే
ర్పడియెను వజ్రనాభవధభారవహుండిపుడంచునాత్మలోన్. 23

వ. ఇట్లు సంతసిల్లి శుచిముఖి కిట్లనియె. 24

చ. బలవిభవాభిశోభితుఁ డభంగురశౌర్యధురంధరుండు కా
వలసినమాయలు న్దివిజవైరులకంటెఁ గరంబు నేర్చు నీ
పలుకులచంద మారయఁ బ్రభావతికిం బతిగాఁ గలాఁడు ని
చ్చలముగరుక్మిణీసుతుఁడు చంపు నవశ్యము వజ్రనాభునిన్. 25

క. ఆరాక్షసుపట్టణ మె
వ్వారికిఁ దదనుజ్ఞలేక వైరమునఁ జొరం
గా రాదఁట. ప్రద్యుమ్నుఁ డ
వారణఁ దత్పురముఁ జొచ్చువైపు వినుమిఁకన్. 26

సీ. భద్రాఖ్యుఁ డగు నటప్రముఖుఁ డొక్కరుఁడు ము
న్నరుదెంచి మజ్జనకాధ్వరమున
నయంబుఁ గూడిన మునిసభం దన నాట్య
గరిమచే మెప్పించి వరము గాఁగఁ

దన కవధ్యతయు సప్తద్వీపగమనంబు
నాకాశగతియు నాట్యములయందు
నెవ్వరిరూపు వహించె వారలయట్లు
తాను భేదములేక తనరుటయును,
తే. బడసి యేడుదీవుల నాటపస నెరపుచుఁ
దిరుగుచున్నాఁడు వానిపై దితిసుతునకు
వేడ్కఁ బుట్టంగఁ జెప్పి యప్పీడు చొరఁగ
మొదలగొను మాత్రఁడై వచ్చు మదనుఁ డంత. 27

వ. ఇది నీకుఁ బరమప్రయోజనంబు దీన నుపయోగింపఁ దగిన యవాంతర కృత్యంబులుఁ దత్తదుపాయంబులు నీవ యెఱుంగుదు పొమ్ము సురకార్యంబు నిర్వహింపు మని వీడుకొలిపినం దనమరాళజాలంబుతో జాలపాదవనిత గగనంబున కెగసి వజ్రపురంబున కభిముఖంబుగాఁ బ్రయాణంబు సలుపునప్పుడు ద్వారకానగరబాహ్యప్రదేశంబున వాహ్యాళి విహారసారస్యంబునం దగిలి యున్న ప్రద్యుమ్నుండు. 28

చ. తనహృదయంబువెంబడిన తప్పక ఘోటక మంతనంతనే
పనుపడ నిల్చి ముందఱకుఁ బాఱి కెలంకులకుం దొలంగి దా
వెనుకకు నేఁగుదెంచి కడువేడ్క యొనర్పఁగ బంతియాడ నె
మ్మిని గనకంపుఁగోల నడిమింటనె త్రిమ్మరఁదారికొట్టుచున్. 29

వ. మఱియును. 30

చ. ఎగురఁగ వైచి కొట్టు టది యెంతభరంబని బంతియగ్రగా
మిగ వడిఁ బాఱవైచి పుడమిం బడనీకయె దాని మీఁటె చి
త్రగతిహయంబుఁదోలుచును గ్రమ్మఱమీఁదికిఁగొట్టియాడెవిం
తగఁ దనచేతిరత్నమయదండము కాంతులుగాడి పాఱఁగన్. 31

వ. వెండియు నతండు మండలగతుల నతులంబుగాఁ దురంగంబుఁ దోలి యాడె నప్పుడు. 32

సీ. తొలుదొల్త నయ్యేకతురగంబు మండల
గతిచారి యగుచు నిక్కంబు తోఁచె
నావెనుకను సరూపాశ్వాలి చెదరక
చక్రాకృతిని బర్వుసరణి తోఁచె
నంతట ననతిస్ఫుటావయవంబుగా
నెనసి యేకాంగవేష్టనత తోఁచెఁ
దుదఁ దద్విభూషణద్యుతి రాజిమాత్రంబు
కొఱవి త్రిప్పినరీతి మెఱసి తోఁచె
తే. నంతకంతకు గతివేగ మగ్గలింప
రాఁగ వాగె యెచ్చరిక పరాకు జియ్య
యనుజనులు ఱిచ్చవడి తమపని మఱవఁగఁ
బరఁగునమ్మేటి నెఱరౌతు ప్రౌఢికతన. 33
చ. ఉరుజవశాలి యత్తురగ ముల్ముకచక్రనయానలంబి యై
తిరుగు రయంబుచేత నెడత్రెవ్వక కుమ్మరిసారెచాడ్పునన్
బరఁగెఁగడున్ ధృతాభినవభాండతకుండగనున్కిపట్టుదాఁ
దరలక పైని దద్భ్రమణదండగతిన్ హరిపుత్త్రుఁడొప్పఁగన్. 34
వ. అతఁ డంత. 35
క. వల్గితముఖగతిపంచక
వల్గువిహారముల సైంధవము నలయించెన్
వల్గావిభాగకుశలత
వల్గత్కుండలమరీచివల్లరు లెసఁగన్. 36
శా. నానావీథిగతి ప్రభేదవిహృతిన్ సంతృప్తుఁడై కంతుఁ డిం
పూనన్ వాగె గుదించినన్ బురుషకప్రోన్నమ్రపూర్వాంగమై
కానంగాఁ బడియెన్ మరుజ్జవన మాగంధర్వ మర్కాశ్వసంతాన
స్పర్ధను మిన్ను ప్రాఁకెడుక్రియన్ దా నెంతయుంజూడ్కికిన్. 37

సీ. సముపలాలనయుతస్కంధాంతికాస్ఫాల
దమితతేజోమహౌద్ధత్యకంబు
దంతాళికానియంత్రణసమున్నామితా
కుంచితగ్రీవాసమంచితంబు
దందన్యమానశబ్దాయమానఖలీన
ఖషణఝుర్ఝరితసృక్వద్వయంబు
ఘనఘర్మడిండీరఖండపాండురితప
ల్వయనవర్ధోభయప్రాంతకంబు
తే. నగుహాయము డిగ్గఁ బ్రద్యుమ్నుఁ డంకవన్నె
యొకటి సాహిణియవ్వల నూఁదిపట్టఁ
దనయనుఁగుచెలికాఁడు కై దండ నొసఁగ
ప్రజ సురాళించి మణులు వస్త్రములు పైవ. 38

ఆ. అపుడు గగనసరణి నరిగెడుశుచిముఖి
యతనిఁ జూచి యల్లయతఁ డితండ
కావలయు నవశ్య మీవరపురుషుతో
మాట లాడి చనుట మనకు మేలు. 39

క. అని యాప్రద్యుమ్నునకున్
వినఁబడునట్లుగ మరాళవితతులతోఁ బ
ల్కి నిజోక్తి కతఁడు వెఱఁగం
ద నయంబున నవియుఁ దాను ధరణికి డిగ్గెన్. 40

సీ. మరునశ్వగతి మెచ్చి సురలు వైచిన పైఁడి
వ్రాఁతక్రొమ్మడుఁగుదువ్వలువ లనఁగఁ
దర్పకు నెఱరౌతుతనముపేర్మికిఁ గ్రమ్ము
కొనుసతేజఃకీర్తిఘనము లనఁగ
హయఫేనధావళ్యయాచ్ఞార్థమై వ్రాలు

తటిదనుగతసితాబ్దంబు లనఁగ
వాజివిభ్రమజితావర్తత దోలఁకుది
వ్యలయేటిసాబ్జరేణూర్ము లనఁగఁ
తే. గనకరేఖలతోడిఱెక్కలబెడంగు
చూపఱకుఁ గనుపండువై సొంపు మీఱ
జలదపథముననుండి భూస్థలికి డిగ్గు
హంసములు వర్ణనాసీమ నతకరించె. 41

సీ. ఇట్లు గన్పట్టుచు నేతెంచి యంచలు
వసుధచేరువ నేటవాలుగాఁగ
నతినిశ్చలప్రసారితపత్రంబులై
డిగుచుఁ గామునిముందటికిని గొంత
సరి గడవఁగఁ బాఱి మరలి బోరలు దెట్ట
గిల నొక్కకడ వంచి మలపు దిరిగి
మెఱక లంతట రెండు నెఱియఁ జక్కఁగఁ జాఁచి
యవనిఁ గా ల్మోపి ఱెక్కార్చి ముడిచి
తే. మొగము లోకవింతయొయ్యారముగ మలంచి
యీఁకను విదిర్చికొనుచు నొక్కింతతడవు
హైమరేఖావిచిత్రనిజాంగరుహావి
నిర్మలతఁ జూడ్కులకు నింపు నింపు చుండె. 42

వ. అంతఁ బ్రద్యుమ్నుఁ డుద్యోతమానకౌతుకంబున వాని నుప లక్షించి పక్షివరులారా తొలుత నితనితో మాటలాడవలయు నను కొంటి రిచ్చట నెవ్వనితో నేమి మాటలాడ వలయు నతనిం బిలిచి సంభాషింపఁ డెట్టిప్రయోజనంబున నెందుఁ బోవుచున్నవారలో మీర లన్యోపరోధంబునం గార్యవిరోధంబు సైరించి యుండరు గదా యనుశంకచేత సంకోచంబు లేక వేగిరించి యీాగతిఁ బలుక

వలసెఁగాని భవదీయసన్నిధానసౌభాగ్యంబునం దనిసి కాదు మీ రూపచేష్టావచోవిశేషంబు లరయ దివ్యజాతిపక్షులరు గాని ప్రకృతి హంసంబులు గా రనుటయును నంత శుచిముఖి యఖిలజన మనోహరం బై నమధురస్వరంబున ని ట్లనియె. 43

ఉ. ఇచ్చట మేము వేఱ మఱి యెవ్వరితోడను మాటలాడఁగా
వచ్చెద మచ్యుతాత్మజ దివస్పతిపంపునఁ గృష్ణుపాలికిన్
వచ్చియతండువీడ్కొలుపవారలయిద్దఱయాజ్ఞలున్ గడున్
హెచ్చరికన్ ధరించియిపుడేఁ గెడులాగిది యొక్కచోటికిన్. 44

ఉ. ఇప్పుడు నిన్నుఁ జూచి కొలు వించుక చేయ కతిక్రమించి పో
నొప్పదటంచువచ్చితిమి యోగ్యసమర్హణమాను పెంతయు
న్దప్పగదయ్య యాదవవతంస నినుం గని నీయనుగ్రహం
బొప్పఁగఁగాంచిపోవుట ప్రయోజనసిద్ధికిమూలమారయన్. 45

క. నీపలికినట్ల యేము సు
రాపగఁ గ్రీడించుదివ్యహంసమలము నీ
చూపునకుఁ దప్పు గలదే
యేపట్టున నైనఁ బంకజేక్షణతనయా. 46

వ. ఏము కాశ్యపులము మమ్ము నింద్రుండును మీతండ్రి యుపేంద్రుండును నిజపరివారంబులోనివారిఁగా విచారించి యీరీతిఁ బని పంచి నడుపుకొనుచున్నవారు వారిజాక్షునకు దక్షిణభుజాదండంబునుం బోలె నఖిలకార్యంబులందు నత్యంతధురంధరత్వంబు వహించియున్నవాఁడవు గావున మావిధంబు నీకు విన్నవించుకొంటి మెల్లపట్టునం దృష్టిఁబెట్టుకొని యుండునది యేము పోయి వచ్చెద మనినఁ బ్రద్యుమ్నుం డి ట్లనియె. 47

తే. మీరు పోయెడికార్య మెవ్వారలకును
జెప్ప రాదేమొ పోనిమ్ము చెప్పు మొకటి

యల్ల యతఁ డితఁ డనుకొంటి రాదె నెచట
నా ప్రసంగంబు రాఁ గారణంబు గలిగె. 48

క. అదియును జెప్పఁగ వచ్చిన
యది యైన నొకింతవడి ప్రయాణత్వరయున్
గుదియింప వచ్చునేనిన్
బదరక నిముసంబు నిలిచి భాషింపఁదగున్. 49

చ. అనుడు రహస్యమైనదియె యానుభవత్పరిపృష్టమెంతయున్
జనక నిమేషముం దడయ సంగతి గాదును మాకు నైన నీ
వనఁగ జనార్దనుం డనఁగ నారయ భేదము లేదు కావునన్
వినువినిపింతుమాపనియు నీదు ప్రసంగమునున్న కల్మియున్. 50

వ. అని శుచిముఖి యిట్టట్టు పలుకఁ గొంకి నలువంకలుఁ బాఱఁజూచు
టయు నాచూపు వెంటనె శంబరాంతకుచూపు దీపింపఁ గాంతకాఖం
బగుచుం బరఁగినఁ బరిజనసమానంబుగా మాననీయులు నాయన
యున్నచోటికిఁ గడు నెడగలుగఁ దొలఁగి చని రంత నంతఁ గంతు
నభివీక్షించి యంచచెలువ చెలువంపుఁజెలువు గులుకుకలికిపలుకుల
కలకలంబు వీనుల కపూర్వపర్వంబగుచుఁ బర్వుచుండ నిట్లనియె.

క. వినవయ్య వజ్రనాభుం
డనియెడునొకదైత్యుఁ జంప యత్నము సతతం
బును నడచుచున్నయది బహు
దినములనుండియును హరికి దేవేంద్రునకున్. 52

క. తమకంబె మున్న వాఁడే
తమమీఁదట నేమి కీడు దలఁచునొ యనుచున్
మము వారు వేగు పంపఁగ
నమరాహితువీటి కిప్పు డరిగెద మనఘా. 53

వ. అనిన విని యతండు. 54

క. కటకట మనవా రిది దు
ర్ఘటముగఁ గొని యెంతచింత గావించెద రె
ప్పటి కింక నేము మే మెం
తటిపగయును దీర్ప లేమె తమయాజ్ఞ వసన్. 55

క. అకట తమమహిమ తా రెఱుఁ
గక యో మఱి యేలొ తెగరు గాక మరుత్కం
టకుఁ బేఁచ మడంపనె న
న్నొకనినె పంపినను దమనియోగముబలిమిన్. 56

వ. అనుడు శుచిముఖి మెచ్చు నచ్చెరువు నిరవుకొన నతనిం జూచి
యి ట్లనియె. 57

చ. భిదురధరుండుఁ జక్రియును బెట్టుగ దీర్ఘవిచార మింత చే
యుదురఁట దైత్యుఁడెంతబలియుండొకదాయని కోఁచవాఱకి
ట్లుదుటున వానిఁద్రుంచు ననునొక్కనిఁబంపిననంటి చాలదే
యిది నెరవైనబంటుతన మిట్టిది నీకతగుం గుమారకా. 58

ఉ. కయ్యపువేడ్కఁ రేఁచుకొని క్రమ్మడుతమ్మదిరించియేమియున్
డయ్యక కొంతసేపు పెనుధాకను జేతుల కాఁటి నిల్చువాఁ
డెయ్యెడఁ బోటుబంటునకు నెంతయుఁగౌతుకకారిగాఁడె నీ
వయ్యసురేంద్రుతోడియనికాన యొనర్చుటయుక్తమెన్నఁగన్. 59

ఆ. తమకుఁ దామె ప్రల్లదంబునఁ బనిలేని
కయ్యమునకుఁ జనరు గాని తగిన
దురములైనఁ దివురుదురు తమయంతన
పిఱికికండ లేనిబిరుదుమగలు. 60

వ. అది యిట్లుండె నింక నీప్రసంగంబు మున్ను వచ్చిన తెఱంగున విన్న
వించెద వినుము. 61

ఉ. ఇంతకుమున్ను వజ్రపురి కేఁగుచు నుండుదు మేముగావునన్
గాంతతరాంగి నద్దనుజకన్యక నే నొకనాఁడు గంటి శు
ద్ధాంతరసప్రకాండసముదంచితకేళిఁ జరించుచుండి త
త్ప్రాంతలతాగృహంబున వయస్యయుఁ దానును ముచ్చటాడఁగన్.

క. తిర్యగ్వనితను నన్ను న
మర్యాదానందమగ్నమతిఁ జేసె మహా
శ్చర్యముగఁ దద్వధూసౌం
దర్యం బవు డేమి చెప్ప నలినాక్షసుతా. 63

సీ. నెత్తమ్ము లనుచుఁ గ్రొన్నెల లంచు నటఫల
శ్రీ లంచు తాఁబేటిచిప్ప లనుచు
నమ్ములపొదు లంచు ననఁటికంబము లంచుఁ
బులిన మంచును నుడిచెలువ మనుచు
హరిమధ్యమం బంచు హైమకుంభము లంచు
నవమృణాళము లంచుఁ జివురు లంచు
మదనుశంఖ మటంచు మణిదర్పణము లంచుఁ
బగడ మంచును దిలప్రసవ మనుచు

తే. శఫరు లనుచు సింగిణు లంచుఁ జంద్రఖండ
మనుచు శ్రీకారము లటంచు నళు లటంచు
నిట్టివి గదయ్య చెప్పఁబోయిన నుపమలు
పీనిఁ దడవ సిగ్గొదవు నవ్వేలఁది నెంచి. 64

తే. చామరంబులు వెనుకకుఁ జనుట నీల
రత్నములు పూరిఁ గఱచుట భ్రమరక మని
తేఁటిబిడ్డ పేరిడుటయా తెఱవకురుల
కధికనీలిమ నోడి నూ హరితనూజ. 65

క. అకలుషనీలిమ నాక
న్యకకచమున కోడి పాఱినవియై తేఁటుల్
మకరందార్థము తఱచుగ
* వికచములగుపుష్పములకె వెదకుచు నుండున్. 66

తే. చంద్రభీతఘనధ్వాంతసంచయమున
కభయ మొసఁగి వేణీభరం బనునెపమునఁ
దనవెనుక వేసికొన్నది తరుణిమొగము
చంద్రుఁ గైకొనమి కిదియ సాక్షి గాదె. 67

క. కాంతతరఫాలసంజ్ఞిత
కంతువిజయలేఖపట్టికావిన్యస్తా
ద్యంతశ్రీకారము లన
నెంతయు నాయింతిపీను లిం పెసలారున్. 68

చ. తిలకము సంహితోర్ధ్వముఖతీక్ష్ణశరాగ్రముగాఁగనాసికాం
చలవిలసత్ప్రికోష్ఠసుమసాయకముష్టిగృహీతమధ్యశా
ర్ఙ్గలత యనన్ బొమల్ దనరఁగా నిరుగొమ్ముల వ్రేలువెల్లజ·
ల్లులగతినవ్వుడాలు పొదులున్ మదిరాక్షి మెఱుంగుఁజెక్కులన్.

ఉ. అంబురుహాక్షినాసిక నిజాన్వయశత్రువుఁ జంపకప్రసూ
నంబుఁ గరంబు గెల్చుట మనంబునఁ బెట్టి తదీయపార్శ్వయు
గ్మంబున నిత్యసేవకతఁ గ్రాలెడునీక్షణతారకాఖ్యరో
లంబకదంపతుల్ పెనువళావళినెంతయుసంభ్రమించుచున్. 70

---

* వికచములు=కచములులేనివి, వికసించినవి. లోకమున నోటమిఁజెందినవా రభిమానవంతు లగుదురేనిఁ దమప్రత్యర్థులను మరల సంపూర్ణపరాభవ మందింప గాఢ ప్రయత్నము గావించుటయు, నంతటిశక్తి సంపాదించుకొనువఱకు వారలఁ గదియం బోకుండుటయుఁ గలదు గావున నైల్యమునెడఁ దేంట్లు కచముల కోడిపోయి వాని జయించుతలంపున ముందు వికచము లగు పుష్పములయందలిమకరందమును గూడఁ బెట్టుచున్నవని భావము. (తేనెతాఁకినవెంట్రుకలు తెల్లనగునని లోకప్రతీతి.)

ఉ. బింబఫలోష్ఠికన్ను లనుబేడిసమీ లిరుదిక్కులన్ సమా
నంబుగఁ బర్వుచున్న శ్రుతినామసరోయుగశోభ లిట్టు న
ట్టుం బిరుపీఁకుసేయఁగఁగడున్దమి నెందుకుఁగాక రెంటిమ
ధ్యంబునఁ బాఱెడిం బరువు లారయఁ జాపల మట్టిదేకదా. 71

తే. కలయ నాపాదమస్తకాంగములయందు
మించి పటలీలఁ దరళతోదంచిత మగు
యువతిలావణ్యమును గన్నుఁగవయునతను
దంటమీలఱెక్కయ మనఁ దనరుఁ జూడ. 72

ఉ. ఎప్పుడు భక్తిభావమున నిం పలరన్ ద్విజరాజుపాదముల్
దప్పక సేవ చేయుసుకృతంబునఁ గాంచెఁ జకోరయుగ్మమీ
యొప్పన నొప్పఁగన్ను లవియోలిని గ్రోలినతేటవెన్నెలల్
చిప్పిలినట్లు మించు సతిలేనగవున్ జెలినిగ్గుఁజూపులున్. 73

ఉ. సౌవరమాధురీస్పృహపసం బికమో శుకమో తదీయజి
హ్వావిలసత్సరస్వతి నుపాసన చేయుచు నగ్రభూమి నిం
పావహిలంగ నేర్చి యుపహారముగా నిడినట్టి పల్లవం
బో విమలంపుబింబఫలమో యనవా తెఱయొప్పునింతికిన్. 74

క. మగువయధరంబు పగడముఁ
జిగురును బింబమును బంధుజీవకమును గ
ట్టిగ గెల్చి కన్నసత్కీ
ర్తిగతి న్నాసాగ్రమణిమరీచి వెలుంగున్. 75

తే. మృదులపవనాహతి నొకింత గదలి యాడు
పల్లవముమాటునను దోఁచు మొల్లమొగ్గ
చాలుగతిఁ బల్కుబడి మోవిచాటునఁ గనఁ
బడుచు నింతిపల్వరుస కన్భ్రాంతి పఱచు. 76

క. చెలువలు కమృతరసములు
గలుగుట వీనులకె కాదు కోమలదంతా
వళీరుచియును శీకరపుం
దెలినిగ్గునఁ గన్నులకును దెల్లమ చూడన్. 77

తే. కనకకర్ణికాధారాళ కాంతు లదికె
బాహులతికలు బిరుదుసంపంగిదండ
లిరుగడల వ్రేల వైచినకరణిఁ బరఁగఁ
గంబువిజయము పచరించుఁ గాంతగళము. 78

క. ఖరకరకరభిన్నము లై
కర మెలమి వహించునరుణకమలంబులతోఁ
బురుడింపఁ దగునె గొజ్జఁగి
విరితేకులబంతిగములు వెలఁదికరంబుల్. 79

ఆ. జిలుఁగుబయ్యెద యనువలలోన నాచెల్వ
గుప్పచనుఁగవ యనుకోకయుగళి
యెగయఁ బెనఁగురీతి నెసఁగుఁ గ్రేనలఁ జల
త్పృషలీల మెఱుఁగుఁదరఁగ లడర. 80

తే. చారుతరనాభి యనెడుగంభీరసరసిఁ
గడఁగి క్రీడించుమరునిశృంగారరసపుఁ
జిమ్మనపుఁగ్రోవిధార నాఁ జెన్నుమీఱుఁ
బడఁతినూఁగారు కన్నులపండు వగుచు. 81

చ. తనుతరరోమవల్లరికిఁ దా నిరువంకలఁ గల్దు లేదు నా
ననయము సూక్ష్మసూక్ష్మముగ తజ్జలజాననకౌను మించి లో
చనముల కిం పొనర్చుఁ గడుసన్నపుఁగారుమెఱుంగుఁదీఁగె చ
క్కనినిడుబీటవాటి కనఁగాఁబడున ట్లతియత్నదృశ్యమై. 82

క. చనుఁగవ వ్రేఁగు గిటగిట
మనునెప్పుడు మేమి యగునో యనియెడిశంకన్
గనకపుఁగట్టడినాఁడో
ననజాసనుఁ డనఁగ వనితవళు లిం పెసఁగున్. 83

తే. నెన్నడిమి పేరిమింట నన్నెలఁతబొడ్డు
పొన్నవిరి నిక్కముగఁ జూచి చిన్నఁబోదు
రభ్రకుసుమసౌరభసాధనార్థహేతు
వాశ్రయాసిద్ధ మనియెడియయ్య లెల్ల. 84

చ. సుకవులు క్రిందుమీఁదరసిచూడక యీడనియాడుకొన్న హా
టకకదళీవిలాస మకటా విపరీతము గాక సాటియే
యకలుషరామణీయకసమంచితకోమలతద్వధూరుల
క్ష్మికి సరిగావ యెంత తలక్రిందయినన్ గరిరాజహస్తముల్. 85

తే. రమణిజంఘలు శాలిగర్భములు హీర
దీప్తిజలపూర్తి నొప్పునందియలు మళ్ళు
వానిలోపలఁ జలువకై వచ్చియున్న
కచ్ఛపంబులఁ బోలి మీఁగాళ్ళుదనరు. 86

క. కెందామరలుఁ జిగుళ్ళును
సౌందర్యశ్రీలఁ దమకు సరి గా వని యా
యిందుముఖిపాదములు నగుఁ
గందళదుజ్జ్వలనఖాంశుకైతవయుక్తిన్. 87

శా. శృంగగ్రాహికఁ జెప్ప వేఱె తెరువుల్ సిద్ధింపమింజేసి చి
త్రాంగశ్రీనిధి నవ్వధూమణిని స్థూలారుంధతీన్యాయమా
ర్గాంగీకారమునన్ వచించితిని జంద్రాద్యోపమ ల్వాచనా
భంగుల్గానియధస్సహస్రగుణసౌభాగ్యంబులాయజ్గముల్. 88

ఉ. వెన్నెలతేటనిగ్గు నరవిందపుతేకుమృదుత్వముం బదా
ర్వన్నియజాళువాపసిఁడిరంగు మెఱుంగులధాళధళ్యమున్

గన్నియమూపుగాఁ గరువుగట్టిమనోజుఁడు పోఁతఁబోయఁబో
లు న్నెఱనేర్పుతో ననుటలోకులపల్కెడిచాల దేమియున్. 89

ఉ. ఎమ్మెయిఁ బ్రజ్ఞ మీఱ వచియించెద నన్ను వచింప లేన య
క్కొమ్మ బెడంగులోన నొకకోటితమాంశమునైన నంతమా
త్రమ్ము మసుక్తిశక్తి యనరాదతివాఙ్మహిమాఢ్యనేనుమా
యమ్మ సరస్వతీసతి తనంతటిదానిఁగ నన్ను దిద్దుటన్. 90

వ. అని తాను బ్రహ్మదేవుని రథవాహనం బైనసౌగంధరుండను హంస
వంశాతంసుకూఁతు రగుటయుఁ దదీయసంబంధ వశంబున నంబుజా
సనురాణివాసంబునందు వాని పెంపఁ బెరుఁగుటయుఁ దదనుగ్రహం
బునం దనకు నఖిలవిద్యలుం గరతలామలకం బగుటయుం జెప్ప
మన్మ్ముఖంబు శబ్దసంస్కారపూతం బనుబుద్ధి నద్దేవియ నాకు శుచి
ముఖి యను పేరిడియె నని యిట్లనియె. 91

చ. నలినజురాణివాస మొకనాఁడు ననుం దనచేతిప్రోదిరా
చిలుకనువాదుకుంగవిత చెప్పఁగఁ దానియమించియందునా
పలుకులఁగొంతవాసిగనిభావమునంగడు మెచ్చుచున్న ఖాం
చలమున నాదుఱెక్కనులి చక్కఁగదువ్వుచుగారవించుచున్. 92

చ. ప్రబలము లైన కౌతుక కృపారసవత్సలదాదరంబులన్
శబలితచిత్తయై యపుడు నాకుపమాతిశయోక్తికామధేను
బిరుదమిచ్చి తల్లిఖితనూపురము న్భువనైకమాత యయ్యబల
మదంఘ్రిఁ దాఁదొడిగె నా బిరుదం బిది చూడు మేర్పడన్. 93

క. అని నిజనూపురగతవ
ర్ణనికాయముఁ ద్రిప్పి చూపి నారాయణసం
జన యిట్టినాదుపలుకుల
కు నగమ్యము దనుజకన్యకోమ రూహింపన్. 94

వ. ఆజగన్మోహనాంగిం జిత్రఫలకంబున వ్రాసి యొసం జూపెదనంటేని.

క. ఏయంగకమును భావన
చేయక వ్రాయంగ రాదు చేసిన నాసం
దాయత్తత మది చొక్కఁ బ
రాయత్తపుబుద్ధిఁ జెలువ నలవియె వ్రాయన్. 96

వ. అదియునుం గాక. 97

క. అత్తరుణీమణిరూపముఁ
జిత్తరువున వ్రాయునేర్పు చేకుఱునేనిన్
దత్తుల్యవనిత నెందే
నత్తోలువేలుపు సృజింపఁ డాతనసృష్టిన్. 98

ఆ. అజుఁడె యొకప్రసంగమై చెప్పవింటి న
క్కాంత యతనిసృష్టి గా కునికియు
నాదిశక్తి శివమహాదేవి తనదైన
చిత్రమహిమచే సృజించుటయును. 99

క. విను మిపు డది సంస్కృతిపద
విని జెందెను మాటమాటవెంబడి నెందే
ననుభవభవసంస్కారం
బున కుద్బోధము ప్రసంగమున నగును గదా. 100

మ. దనుజేంద్రాంగనకంబికావరమహత్త్వస్ఫూర్తినాలోకమో
హన జన్మించుట వింటి వెండియుఁ దదంగాలౌకికశ్రీప్రవ
ర్తనమూహించిననట్లరెంటికిఁగడున్ దార్కాణమయ్యెన్మనం
బునకిట్లిప్పుడుసంస్మృతంబునయంభోజాతజాతోక్తియున్. 101

క. వినుము ప్రభావతి యన న
వ్వనితామణినామ మర్థవంత మ్మగుచున్
దనరారుచుండు ననయం
బును యదుకులకలశజలధిపూర్ణశశాంకా. 102

తే. ఆ ప్రభావతి తనకల నగజ వచ్చి
వ్రాసి దయ నిచ్చె నని యొక్కరమ్యపురుషుఁ
జిత్రఫలకాభిలిఖితు నెచ్చెలియుఁ దాను
గరము వేడుకఁ జూడ నేఁ గంటి ననఘ. 103

క. ఆకన్న ప్రతిమసుద్దులు
మాకు మునుపు కలిమిఁ జేసి మహనీయతదీ
యాకృతిపోలు పంతయు భవ
దాకృతి గని యతఁ డితండ యనుకొంటి మొగిన్. 104

వ. అని పలికి మాకు నిక్కడ మిక్కిలిం దడయుట యుచితంబుగాదు పోయివచ్చెద మనుప నవధరించితే మనుచుఁ దోడి యంచలుం దానునప్పలుఁగుచెలువయుప్పరవీధికెగసె నప్పు డమ్మరాళంబు లరాళంబులుగాక యకాశభాగంబున గమనవేగంబున దీఁగసాఁగినబాగు మెఱయునిజగరుత్కనకరేఖామయూఖంబు లాఖండలారిదిక్కునకు నక్కజంపుటెలమిం గొనలువాఱి యుద్దీపించు ప్రద్యుమ్న ప్రతాప వైభవంబునుం బోలెఁ జాల నాలోకనీయంబు లగు చుండఁ దత్పురస్సరత దీయకీర్తిమూర్తివిశేషంబులో యన సోయగంబున మీఱి గగన మంతయుం గబళించుటకు నొక్కకడకు నొత్తుకొనిపోవ వారలు చాఁచినచందంబున నిస్పంద ప్రసారితంబులై నతనూరుహంబులతోడం జూడ నొప్పారుచు నప్పటప్పటికి నవిరళధవళిమస్పర్ధ నుభయపార్శ్వభాగపాండురబలాహకంబుల నహంకృతిపెక్కువ నొక్కపెట్ట కలహించుటకుం బిలుచుభంగి సంఘటిల్ల నుల్లసిల్లుపక్షయుగళ విక్షేపవ్యాపారంబులచేత నుద్యోగించుచు నొక్కొక్కయెడఁ బ్రడీనోడ్డీనసండీనయానభేదవినోదంబు లాచరించి రోదోంతరం బంతయు నెంతయుం గలయ మలయుతమయమలంపుఁ దెలిదళుకుఁ

జిలికి యది మలయజంపుఁగలయంపి చెలువు నలవరింప నంమఁ గుం దనంపురంగవల్లికామతల్లికలయుల్లాసంబు వెల్లిగొలుపు గురుదంత కాంతివల్లరులచేత నతిశయిల్లుచు నొక్కొక్కచోట నొండొంటి నందున సందర్శనీయంబు లగునభోవిభాగంబులవలన నస్థానభాను సంభవాసంభేదసంభృత సబలతావిలాసభాసుర సురాపగా ప్రవాహ సందేహకందళనంబులకు ననుగుణం బయిన పరపున నిడుపోఁజులు గట్టి యిట్టట్టు చెదరక చెదలనడచుచు వజ్రపురంబు చేరి తొంటి యట్ల సకలజలాశయంబుల విహరించు చుండె నందు శుచిముఖి కన్యాంతఃపురసరోవిహార సమయంబుల. 105

సీ. జలఖేలదంగనాకలకలంబులకు మి
క్కిలి దవ్వ వాఱక నిలిచి నిలిచి
పడఁతు లొక్కరొకళ్ళపైఁ జల్లుజలబిందు
లొడలు సోఁకినఁ బోక యోర్చి యోర్చి
యోలలాటలతమి నొండొరుఁ దఱుము చె
ల్వలఢాక కులుకక మెలఁగి మెలఁగి
లీలావతీహస్తలీలాబ్జకేసరం
బులకును బసి గొంచు మలసి మలసి

ఆ. క్రమముతోడ దనుజకన్యకాంతఃపుర
కాంతలకును బెదర కింత నంతఁ
జేరికలఁ జరించు టారూఢిఁగా నల
వాటు చేసికొనియెఁ బాటవమున. 106

శా. ప్రద్యుమ్నుండు ప్రభావతీరుచిరరూపబ్రహ్మమున్ హంసయో
షిద్యాథార్థ్య ధురీణవాగుపనిషత్సిద్ధాంత మార్గానుసా
రోద్యత్ప్రజ్ఞనుబల్మిఁ బున్ మనసంయుక్తంబు గావించుచున్
హృద్యంబై యది యంతకంతకలరన్ నిల్పెంగడుంజిత్తమున్. 107

సీ. కనఁ డొద్ద నున్న వానిన వీరు వా రని
కనినఁ దదర్థావర్తనలు మఱచు
వినఁడు చెప్పినపల్కె వేమఱుఁ జెప్పక
వినిన నే మే మంటి రనుచు నడుగుఁ
జనఁ డెత్తు లిడక మజ్జనముఖ్యవిధులకుఁ
జనినఁ దబ్బిబ్బుగాఁ జలుపుఁ గ్రియలు
కొనఁడు నానాసేవకులసేవ లెవ్వియుఁ
గొనిన పీడ్పాటుగాఁ బనులు పనుచు
తే. శుచిముఖీవాక్యదర్పణస్ఫురితనిరుప
మానదనుజేంద్రకన్యకామణిమనోజ్ఞ
రూపరేఖావిలాససంరూఢ మైన
యాత్మ మరలింపనేరక హరిసుతుండు. 108

ఉ. ఉద్యదపేక్ష పక్షివనితోక్తులవెంబడిఁ జంచరీక చం,
ద్రాద్యుపమానశోభకు సహస్రగుణంబుగ హెచ్చుఁ గేశవ,
క్త్రాద్యఖిలాంగలక్ష్మి మదికందిన యంతయునుం నయించియా
హృద్యతరాంగిమూర్తిసొబగెల్ల నొకింతగఁజూచునాత్మలోన్. 109

చ. మది గొనినంతమేరయును మాన కతం డుపమానకోటి యొ
ప్పిద మఖిలంబు నిట్లు గడుఁ బెక్కుమడుంగులుగాఁ దలంచి
తత్తదవయవత్వసుస్థితికిఁ దార్పఁగ నమ్మదిరాక్షిరూప మె
య్యది యదియే కనంబడియె నచ్చపుబుద్ధికి లేవగమ్యముల్. 110

సీ. ఆరూపు మదిఁ జాల హత్తించు హత్తించి
యతివ యట్టిది గాక యనుచు మెచ్చు
మెచ్చి కన్గొను కోర్కి హెచ్చించు హెచ్చించి
యంతమే లెట్లబ్బు ననుచు వగచు

వగచి నిట్టూర్పులు నిగిడించు నిగిడించి
తదవలోకము లేని బ్రదుకు రోయు
రోసి దాని కుపాయ మాసించు నాసించి
కలఁక నేమియు దొరకమికిఁ గుందుఁ
తే. గుంది తలపోఁతలకు మదిఁ గొల్లవిడుచు
విడిచి దరిదాపు లేమిఁ బెన్వేతల మునుఁగు
మునిఁగి యెవ్వరు పిలిచినఁ గినియు మిగుల
హరిసుతుండు ప్రభావతీవిరహవశత. 111

శా. ధీమంతుండు పటుప్రతాపనయమైత్రీనిత్యనమ్రాభవ
త్సామంతుండు సుకీర్తిమౌక్తికమణిస్రగ్భూషితాశావధూ
సీమంతుండు. విపక్షమంత్రిముఖరాజీవప్రభోచ్చాటనా
హేమంతుండు నిజస్తవానుకలనాహ్రీమంతుఁడత్యంతమున్. 112

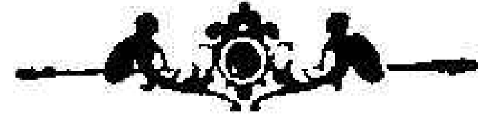
క. అబ్జాంబావరుఁ డఖిలక
కుబ్జాంధవరమ్యకీర్తికుఁడు నలినీప
త్రాబ్జిందుసమప్రకృతి
క్షుబ్ధోధమయాత్మతత్త్వకోవిదుఁడు మహిన్. 113

తరల. కుముదబంధునిభుండు పింగళిగోకమంత్రి యశఃకథా,
సముదనల్పసభుండు వైదికశాస్త్రసింధునిరంతర
ప్రమథనాత్తశుభుండు సంతతభక్తియుక్తి సమర్చిత
ప్రమథలోకవిభుండు విత్తనిరంకుశప్రతిభుం జిలన్. 114

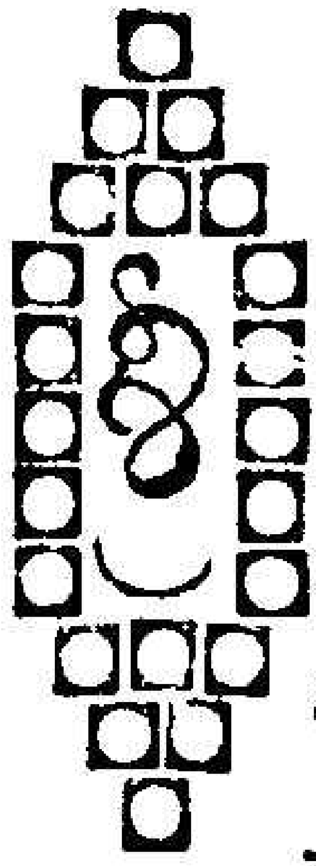
గద్యము. ఇది నిఖిలసూరి లోకాంగీకార తరంగిత కవిత్వవైభవ పింగళి యమరనార్య తనూభవ సౌజన్యజేయ సూరయనామధేయ ప్రణీతంబైన ప్రభావతీ ప్రద్యుమ్నం బను మహాప్రబంధంబునందు ద్వితీయాశ్వాసము.

57

తృతీయాశ్వాసము.

మద్భక్తి విశేష
సేమావిశ్రాంత విహితశివతత్త్వకథా
మీమాంసుఁడు పింగళియమ
రామాత్యవతంసుఁ డపరహంసుఁడు దీప్తిన్. 1

వ. హరికుమారుం డొక్కనాఁ డేకాంతవర్తియు హస్తవిన్యస్త గండస్థలుండు నగుచు నిట్లని తలపోయం దొడంగె. 2

చ. కలుగునొకో కనుంగవకుఁగాంతఁ గనుంగొనుభాగ్య మెక్కడన్
గలిగెడుఁదత్పురంబు చొరఁ గల్మియ దొడ్డఁట చొచ్చిచూడఁగాఁ
గలిగిన నవ్విలాసవతిఁగౌఁగిటఁ జేర్పకయోర్చు టెట్లు నా
తలఁపుబడిం దదాత్మయును దార్కొన కెట్లది సంఘటిల్లెడున్. 3

చ. శుచిముఖిమాట యొండరసిచూడఁగ నెంతయునాసపాటొన
ర్చుచుమదిఁద్రిప్పుచున్నయది చూడ్కికినన్నునెపోలువానినా
రుచిరతరాంగిచిత్తరువురూపొకటిన్ రహిఁజూడఁ జెప్పెఁ ద
ద్వచనము చొప్పునేమినియతంబు సమాకృతులెందుఁ గల్గవే. 4

చ. ఇది పదిలంబుగా నడుగ కే నపు డక్కట కోర్కి దాఁచి వ
ట్టిదొరతనంపునీటు ప్రకటించితిఁ బాపపులజ్జ నన్ను నో
రదిమె ననాదరంబు తెఱఁగై యది హంసికిఁదోఁచెనేమొ ని
ల్వద మఱి యించుకైన గరువ ల్చవిగానికథ ల్వచింతురే. 5

ఉ. ఏ నొక యించుకంత మనసిచ్చినమాటలు పల్కకుండఁగాఁ
గాని మరాళి యద్దనుజకన్యకకైనను నొత్తి చూచి యే

మైన ననంగఁ బూను నని యాత్మకుఁదోఁచుచున్నదిప్డు కా
దేని ప్రసంగముందిగిచియేల నుతించుఁ దదీయరూపమున్. 6

మ. అటుగా కద్భుతరామణీయకగుణాఢ్యం బై నసద్వస్తువున్
బటువాచారసికుల్ప్రసంగమయినన్ బారంబుముట్టన్ రసో
త్కటతం జెప్పక మానఁజాల రనుపక్షంబొండుభావించినన్
ఘటియిల్లు న్వనితాంగవర్ణనకు నిక్కం బన్యథాసిద్ధియున్. 7

చ. హరియును వాసవుండుఁ దమునంపినకార్యముహంసితానయై
ధరణికి డిగ్గి చెప్ప మదుదగ్రమనస్స్థితిఁ గాంచు టెన్న నా
సురరిపుఁ జంప నన్ననుపుసుద్దులుపుట్టఁగఁ బోలు నెల్లెడన్
సరసిజనేత్రుదక్షిణభుజంబవు నీ వని పల్కినందున్. 8

ఉ. అన్నియు నేకవాక్యముగ నారయ నాసలు పెంచుపక్షమే
యున్నది కొంత మించియిదియోజనసేయఁగ నాదురూపె యా
కన్నియచేతిచిత్రఫలకంబున నున్నది యెవ్వ రట్టిదో
నన్ను నెఱింగివ్రాయసనినన్ శివవ్రాయుటవింటిఁజొప్పడన్. 9

సీ. శివ నన్నె వ్రాసియిచ్చినపక్షమునను లే
ఖననిమిత్తము వేఱ కలుగు నొక్కొ
కలుగ దంతఃపురకన్య కిట్టిది భర్త్ర
పరతఁ దక్క ఘటిల్లు టరుదు గాన
నది యట్ల యైనను దదభీష్టయువపరీ
క్షామాత్రఫలకమై జాఱు నొక్కొ
జాఱ దీశ్వరి యిచ్చె సత్కృప నని బాల
వేడ్కఁ జూచుటఁ జెప్ప వింటిఁ గాన

తే. నిట్టిగతిఁ జెల్వ కుమ వెడ్డుపెట్టు నొక్కొ
పెట్ట దది దా సృజించినబిడ్డ గాన

బొం కగుచు నంత కిదియ త్రోపువడు నొక్కొ-
పడ దజుఁడు చెప్పె నని వినఁబడియెఁ గాన. 10

చ. మును తనసృష్టికామి నలుమోములవేలుపు చెప్పవింటి నే
ననుచు మరాళి పల్కునపు డక్కటయే నడుగంగ లేన యే
మని ననుఁ దిట్టుకొందు నజుఁ డట్టిప్రసంగపువేళ నవ్వరా
ననకు విభుం డితం తడఁ డనన్ వినఁబడ్డది యేమి గల్గెనో. 11

ఉ. వావిరి నవ్విలాసవతివార్తలపట్టున నెన్నియెన్ని ప్ర
శ్నావసరంబు లైన నొకయర్థము నే నడుగంగ లేమి ని
చ్ఛావిముఖుం డితం డని ప్రసంగము వచ్చిననూరకుండునే
మో వరటాలలామ యిఁకముద్దియసన్నిధినేమిసేయుదున్. 12

ఉ. పోవునొకో సరోజముఖిపొంతకు నిం కొకమాటుహంసి దా
నావలనం దదిష్టవచనం బొకటేన్ గొనిపోవఁ గానమిన్
బోవుట నిష్ఫలం బనుచుఁ బోకయెమానునొకాకపోవునో
దైవత కార్యభారమును దద్వశ మైనది కొంత గల్గినన్. 13

క. తరుణికడ కంచ యేగతి
నరిగిన నాస గల దది మహామతి నాయం
తరగతిఁ గనదే వినదే
ధర నప్రతిషిద్ధ మనుమతం భవతి యనన్. 14

క. ఏపనియు లేకయుండిన
నాపడఁతుకఁ జూడఁ జనక హంసి నిలువ నె
ట్లోపెడును దానిఁ జూచిన
జూపఱకును వశమె తిరుగఁ జూడక యుండన్. 15

క. అని భావనాబలంబున
మనమున ఘటిత మగుమగువ మధురాకృతి య

క్కునఁ జేర్పఁ గడఁగి తత్తఱ
మునఁ గానక వెగడు పడుచుఁ బొదలు విరాళిన్. 16

వ. ప్రద్యుమ్నుం డప్పుడు తద్దయు భరం బగుడు నుద్యానంబునకుం జనియె
నప్పుడు. 17

సీ. నిబిడంపుజిగితోడ నిండుపూగుత్తులు
బిగువుపాలిండ్లయొప్పిదము నెరప
నునుఁగెంపు గ్రక్కునూతనపల్లవంబులు
కరతలంబులసోయగంబుఁ దెలుప
నెలమిఁ బర్వెడునట్టిమెలదీఁగియలసొంపు
సుకుమారబాహువిస్ఫురణ జరుపఁ
గడుఁ బేరెములువాఱుగండుఁదుమ్మెదచాలు
కడకంటిచూపులబెడఁగు నడప

తే. విరుల తెలిడాలు చిఱునవ్వుసిరులఁ జిలుక
మధురసపునిగ్గు లావణ్యమహిమ గులుక
నతనిచూడ్కికిఁ జూడ నుద్యాన భాగ
మంతయుఁ బ్రభావతీమయం బగుచుఁ దోఁచె. 18

ఆ. యువతిపై విరాళి యొక్కింత మఱతునో
యనుచు నాస నేఁగి యచట నతఁడు
మఱచెఁ దదితరంబు నెఱయంగ నిది సుమీ
యొకటి కోర వేఱ యొకటి యగుట. 19

వ. అతం డివ్విధంబునం బ్రభావతీవిభ్రమభ్రమవశంబున లతలతఁ
దప్పకుండఁ గదియం జనుచు. 20

సీ. తరుణికెంగేలంచుఁ దమిఁ బట్టి కటకటా
చిగురాకె యిది యంచుఁ జిన్నవోయి

వెలఁదిపాలిం డ్లంచు వెస నంటి చెల్లఁబో
పూఁగుత్తులే యంచుఁ బొలుపు దఱిగి
చెలువపయ్యెద యంచుఁ జేసాఁచి యయ్యో ప
రాగోదయమె యంచు రహి దొఱంగి
రమణివేనలి యంచు రతికాంక్ష నొడిసి హా
తేఁటిమొత్తమె యంచుఁ దెల్లఁ బాఱి

తే. యకట యనిమిత్తకృపఁ దాన యరుగుదెంచి
హితవు నెరపెడిహంసితో హృదయ మిచ్చి
పలుకనికృతఘ్నునకు నాకుఁ బ్రాప్తమగునె
యట్టియువతిపొం దనుచుఁ దా నాత్మఁ గుందు. 21

వ. అంత నంతర్గతంబున. 22

తే. ఉవిద నాకుఁ బ్రాపించు టటుండ నిమ్మ
హంసి యిఁక నొకమఱి చూడ నబ్బునేని
నాదుకన్నులు కన్ను లెన్నంగ నేన
యగ్రగణ్యుండ ధన్యాత్ములందు నెల్ల. 23

ఆ. వచ్చునొకొ సురారివార్త చెప్పఁగఁ దాను
వచ్చి కడలఁ బోక యిచ్చటికిని
దెచ్చునొకొ ప్రభావతీక్షేమవృత్తాంత
మాత్ర మయిన నంచమగువ నాకు. 24

చ. వినుకలిచేతనే విరహవేదన నామది నింత వర్ధిలెన్
గనుకలి నిట్లు చిత్రఫలకంబునఁ గాంచినయింతి నెమ్మనం
బునఁ గడు నింతకెంతపరిపూర్తివహించునొ ఎంతనొచ్చునో
ఘనమనివింటిఁజిత్తరువుఁ గన్గొనుప్రేమయు నేమిసేయుదున్. 25

ఆ. అందుమీఁద హంసి యరిగి నాతోడఁ దా
మాట లాడుటయును మద్విధంబుఁ
దెలుప నాస లేమి దలపోసి యె ట్లొకో
చెలువ యకట యేమి సేయువాఁడ. 26

మత్త. అంచతొయ్యలి దేవతాపతియానచొప్పానరించి యే
తెంచు టెన్నఁడు దానిచేత మదీయహృద్గతిఁ జెప్పి యేఁ
బంచు టెన్నఁడు గావున న్వెసఁ బత్రికన్ లిఖియించి యా
యంచ కిప్పుడు పంచెద న్సతి కంత దెల్పెడు నట్లుగాన్. 27

వ. అని తలంచి యాక్షణంబ శుచిముఖిపేర లేఖ వ్రాసి యిది గొంపో వువా రెవ్వ రని నివ్వటిల్లెడుచింత నంతరంగంబు గలంగ నుద్యాన మధ్యంబునకుం గ్రమ్మఱ నరుగుదెంచి యత్తఱి నుత్తరంబు చను వాని నెల్ల నుద్దేశించి తద్దయ దుర్దమం బైనవిరహార్తికతన వార్తా హరణయోగ్యాయోగ్యవివేకంబు లేక యిట్లనియె. 28

సీ. కృప నెఱిఁగింపరే కీరోత్తమములార
వజ్రపురికిఁ బోవువారె మీరు
సదనుగ్రహమునఁ దుమ్మెదలార చెప్పరే
వజ్రపురికిఁ బోవువారె మీరు
కరుణతో వినిపింపఁ గదరె కోయిలలార
వజ్రపురికిఁ బోవువారె మీరు
తెలుపరే దయఁ జూచి మలయవాయువులార
వజ్రపురికిఁ బోవువారె మీరు

తే. చలువ లొసఁగెడు మేఘరాజంబులార
యమలపక్షత నొప్పురాయంచలార
నిలిచినామాటలకు మాఱు పలుకరయ్య
వజ్రపురికని బోయెడువారె మీరు. 29

క. అని పలుకుచున్నసమయం
బున నొకశుక మభ్రమార్గమున నేఁగుచు నా
తని దీనాలాపంబులు
విని కారుణ్యమున నిలిచి విస్ఫుటఫణితిన్. 30

ఆ. ఏను వజ్రపురికి నేఁగెడుదాన నా
వలనఁ గార్య మేమి కలదు నీకుఁ
దెలుపు మొకటిరెండుపలుకుల ముగియఁగా
ననుచుఁ బలుకుటయును యాదవుండు. 31

సీ. ఓపక్షివర విను మాపురి సుచిముఖి
యనుపేరి యొక రాజహంసి యుండు
నది యున్నచోటు నీ వరసి యీపత్రిక
యందింపవలయు మత్ప్రార్థనమున
నన విని యాచిల్క యట్ల చేసెద సహా
యంబు పోయెద మాట లాడ నాకు
లే దవకాశంబు లేశమాత్రంబును
నాదుపక్షంబులనడుమ లేక

ఆ. యొరుల కెఱుకపడక యుండునట్లుగఁ గట్టు
మతిరయంబుతోడ ననుచు నతని
దండ కరిగి నిలిచెఁ దడయ కాతఁడు నట్లు
చేసె నదియుఁ జనియె శీఘ్రగతిని. 32

వ. అంతకు మున్న శుచిముఖియును నుచితప్రకారంబున నట్లు తన బలఁగంబునుం దానును దానవాంతఃపుర కామినీసమీప సంచార పరిచయంబు సంపాదించుకొనుచుం గ్రమంబునం బ్రభావతితోడి చెలిమిగలిగించుకొనుటకుం దఱివేచియుండుఁ గావున నదిగని పట్టు కొని యుండ నొక్కనాఁ డక్కలకంఠి తోఁటిసరసిపరిసరంబునం

దమందకందర్ప తాపశమనార్థంబుగ రాగవల్లరి యను నెచ్చెలియుం
దానును వచ్చి వనవిహారంబు సలిపె నప్పుడు. 33

సీ. అతివమందస్మితద్యుతిప్రసాదంబున
 విరులపాండిమ యభివృద్ధిఁ గాంచె
సతికటాక్షశ్రీలసాహాయ్యకమునఁ దు
 మ్మెద పిండుచెలువ మభ్యుదయ మొందె
జలజాక్షికరతలచ్ఛవియనుగ్రహమునఁ
 జివురుఁగెంజాయ పుష్టిని వహించె
దరుణినిశ్శ్వాసగంధముప్రోది మలయవా
 యువుల నెత్తావివైభవము చెందె
తే. నవి లతాంగికిఁ దోడ్తోన యార్తిఁ బెనఁచెఁ
బాటిలదె రజోమాలిన్యపల్లవత్వ
చాపలంబుల కాధార మై పరఁగెడు
వారికిని మే లొనర్చినవారి కెగ్గు. 34

సీ. విరహిరక్తముతోడి మరునిబల్లెము లన
 నెల్లెడ విలసిల్లుపల్లవములుఁ
బాంథ మేదస్స్నేహభరితకామాస్త్రాళి
 నా నొప్పుసరసప్రసూనములును
భావజుమిడివింటఁ బొజుసీలపుగుండ్ల
 భంగిఁ జరించుపుష్పంధయములుఁ
జేతోజబలసముద్ధూతధూళి యనంగ
 రాజిల్లుసుమనఃపరాగములును
తే. నసమసాయకజయబిరుదావళీప్ర
పాఠకరవందిజనఘనార్భటి యనంగఁ
గడు విజృంభించు శుకపికకలకలములు
నెలఁతకును గుండెదిగులు జనింపఁ జేసె. 35

వ. ఇవ్విధంబున నయ్యింతి తంతన్యమానకంతుసంతాపయగుచు రాగ
వల్లరిం జూచి యిట్లనియె. 36

మ. అకటా యిట్టిది ప్రొద్దు పుచ్చుట కుపాయంబే విరోధంబ కా
క కడుం జాలు వనాంతఖేలన మిఁకం గన్నార మత్ప్రాణనా
యకురూపంబును జూచు చుండుటయె మేలామీఁద భావ్యర్థ మం
బిక యొక్కర్తె యెఱుంగుఁ దత్ఫలకమున్ బింబోష్ఠి తేవే వెసన్. 37

వ. అని తెప్పించి యప్పలక యందు నాత్మసంకల్పవాసనావిశేషవశంబున ననేకవిధశృంగారభావచేష్టావిశిష్టతం గనుపట్టునట్టి లిఖితరూపయదుకులప్రదీపు నెదుర నుండియుం గ్రీడించియు నిర్నిమేష యయ్యు నిమీలితాక్షి యయ్యుం గొంతతడ వనేకభావంబు లావహిల్లం జూచి చూచి. 38

చ. అనయముఁ దృప్తిగావలయునంచు నజస్రము నెంతచూచినన్
గనుఁగవ కంతకంతకును గాటముగానొక వింతవింతయిం
పు నెరపు చున్ననుం దరలి పోవఁగ నీ దిఁక నోర్వఁ జాలనే
ననుచు రసోద్ధతిం గదియ నక్కునఁ జేర్చె నిజేశురూపమున్. 39

తే. చేర్చి యొక్కింతతడవు నిశ్చేష్ట యగుచుఁ
జొక్కి కనుఁగవ యురమోడ్చి శోభనాంగి
యంతఁ జిత్రరూపత మదియందుఁ దోఁపఁ
గమ్మఱఁగఁ బుచ్చి కనుఁగొంచుఁ గాంక్ష లడర. 40

ఉ. ఇట్టిమనోహరాంగుఁ డొకఁ డెందయినం గలఁడేని గల్గియుం
గట్టిగ నా కతండు బిగికౌఁగిట జేర్పఁగ నబ్బునేని నే
నిట్టటు గొంచిన న్వడక యిష్టవిహారము లెల్లఁ గాంక్షఁ జే
పట్టి యొనర్చునేని రసభావము లెట్టివి యొక్కొయత్తఱిన్. 41

క. అని యువ్విళ్లూరుచు మది
ననయముఁ దలపోయు నున్న రనుఁ గాంతాళిం

బునఁ బొరలు నిట్లు విరహా
బున కోర్వక యువ్వధూటి బోటిం బలికెన్. 42

క. ఉమసేవ యేను సలిపెడు
సమయంబునఁ గర్తృకర్మసాధనవైగు
ణ్యము లేమి గలిగెనో యి
ట్లమితవ్యథఁ దెచ్చి పెట్టె నాయమ నాకున్. 43

క. ఇటు గాక లోకముల నిం
తటిచెలువుఁడు గలఁడె గలిగినను నుబ్బదె యి
చ్చట నచ్చటఁ గలఁడని య
క్కట న న్నిట్లేచు టంబకరుణ తెలుంగే. 44

సీ. అని పల్కుపలుకు లాయవసరంబునఁ దత్స
మీపంబునం దనురూపగతిని
శుచిముఖి సంచరించుచు విని యిత్తన్వి
చిత్తంబు వడసి యేఁ జెలిమికలిమి
హత్తించుకొనుటకు ననుగుణం బగు వేళ
యిదియ యటంచు నూహించి మదిని
దగునుపాయంబు వితర్కించి యపుడు య
దృచ్ఛనపోలె నా తెలవయెదుట

తే. నడ్డముగ నల్లనల్లన యరుగుచు సవి
మర్శదృష్టినిఁ బలుమఱు మరలి మరలి
చిత్రఫలకంబునంక వీక్షించెఁ గొంత
పరిగడచుదాఁక నొకవింతసగణి మీఱ. 45

క. అపు డమ్మరాళిచందం
బుపలక్షించుచుఁ గపోలయుగ్మము దరహా

సపుఁగాంతిఁ దనరఁగా నా
చపలేక్షణ తనదుప్రాణసఖి కిట్లనియెన్. 46

క. కఱదులపులుఁ గిది తా నే
మెఱుఁగునొకో తిరిగితిరిగి యీఫలకముపైఁ
బఱపెడుఁ జూడ్కుల నా నా
మెఱుఁగుంబోఁడికి మరాళి మృదుమధురోక్తిన్. 47

వ. ఇట్లనియె నోపడంతీ నీ పలికినట్లు మాయట్టితిర్యగ్జంతువు లేమియు నెఱుంగమి యథార్థంబ యైనను నేను నీచేతి చిత్రఫలకం బబ్రపడి చూచుటకుం గారణంబు వినుము మున్నొక్కచోట నొక్క పురుషుం జూచి తత్సమాన రూపుని మఱియెందునుం గానక యిప్పు డిందు నతనికై వడి దోఁచిన నిది తదీయరూపం బెఱింగి వ్రాసిన తెఱంగోయటుగాక యట్టివాఁడె వేఱొక్కఁ డెక్కడనైనం గలిగెనో యని యించుక విమర్శించి వీక్షించితి నన విని ప్రభావతి యద్భుతప్రమోదసందేహంబులు డెందంబునం గ్రందుకొనుచుఁ గందళింప నప్పలుగుం దప్పక చూచి యిట్లనియె. 48

శా. ఏమేమీ యింక నొక్కమాటు చెప్పుమా యీ పన్నరూపిట్లయో,
యేమైనం గలదో విభేద మిట రమ్మీక్షింపు మింకన్ వచ,
స్సామర్థ్యం బరయన్ మహాత్మవని యస్మద్బుద్ధికిం దోఁచె దా,
హా మాభావము గానలేవె మదిలో హంసీభయం బేటికిన్. 49

వ. అనిన నది మదిరాక్షి నీక్షించి యిట్లనియె. 50

క. నీ వనినయట్ల యేను భ
యావహులను గానివారి నాకృతిన కనం
గా వలఁతి నైనఁ బిలువక
యే వెట్టినె చేర నిరువు రేకత మాడన్. 51

వ. అనిన వెఱఁగంది యాయిందుముఖి సఖియునుం దానును నొండొరుల మొగంబులు చూచి నగుచుఁ జెవులకుం జవులుమివుల నలవ

రించు గులుకుబలుంగు గలకలికిపలుకులకె వలచి మొలచు కుతుకం
బున నతివశంవదహృదయలై తమకిద్దఱకుం దాని పెద్దబుద్ధులు
సుద్దులు ముద్దు రప్పించుచుం దద్దయు నుద్దీపితరాగంబు లగుచుండ
రాగవల్లరి యాగఱునతనంబులాగు లేగరితలందును మున్ను కన్నవిన్న
యవియె దీనికఱదులెంతయరుదులు చూచితేయంచు నాయంచప్పై
నాదరాహ్లాదమేదురనిరీక్షణంబుల నీక్షించి యోపక్షికులభూషణంబ
నీభాషణంబు నిక్కంబ మిక్కిలి నక్కఱ పడివేఁడక ప్రోఁడ లగు
గఱువ లిరువు రేకాంతమాడుచోటికేటికిఁ బోయెద రిది యొల్లు
గాదుగదా యే మొక్క సందియంబు నివర్తించుకొనంగోరి యిత్తఱి
నత్యంత ప్రార్థనంబు గావించుచున్నవారము గావున నీకన్నయప్పు
రుషుని యొప్పు నిప్పలకపై వ్రాసినరూపంబు చొప్పు నొక్కటి
యగునో కాదో యీదండకు వచ్చి నిచ్చలంబుగాఁ జూచి నిశ్చ
యించిచెప్పు మిప్పుడుచు నేను నిట్టివాఁ డెందును లేఁడు కలఁ డను
వివాదంబునం బన్నిదంబు చఱచినవారము. 52

క. అనుటయుఁ బందెముకొఱకై
నను వేఱొకపనికైన నాకది తెలియం
బని గలదె మీకు నాచే
వినవలసినయర్థ మరసి వినిపింతుఁ దగన్. 53

తే. అనుచు శుచిముఖి తనమాట కాపడంతు
లీక్షితాన్యోన్యవదనలై యెంతదూర
మరుగుచున్నది దీనివాక్యాశయ మని
మివుల వెఱఁగందఁ గొంతచేరువకుఁ బోయి. 54

క. సవిమర్శదృష్టి నాటిత
కవిధాన మొకింత నడపి కడుఁ బదిలముగా
వివరింప నతనిరూపము
యవు నౌ నది యిందు సందియము లే దనియెన్. 55

చ. అనుటయు రాగవల్లరి మహాత్తర మోదవిశేషసంభ్రమం, బునఁ
బఱతెంచియప్పలుఁగు ముద్దియఁ దద్దయు ముద్దుగారవం, బును
జిగురొత్త నెత్తుకొనిపోయి ప్రభావతి దండఁ బెట్టి యొ, య్య
నఁగొన గోళ్ళఁ దత్తనురుహాంబులు దువ్వుచుఁ గూర్మినిట్లనున్. 56

ఉ. అంచవు గావు నీవు ననునారసి ప్రోవఁగ మూర్తిమత్త్వముం
గాంచినభాగ్యదేవతవు గాని ముదుక్తికెఱుంగు నేఁడు గ
ల్పించితి వేజగంబునను లేఁ డిటువంటిమనోహరాంగకుం
డంచుఁ గలంచు నిజ్జలరుహానన మానక నాదుచిత్తమున్. 57

వ. అనిన విని ప్రభావతి నిజవయస్యం జూచి. 58

తే. రాగవల్లరి నీ వేల వేగిరించె
దింతమాత్రంబ చాలునే యీప్సితార్థ
సిద్ధి కతనిలక్షణము లీచిత్రమూర్తి
యందు నేమైనఁ గల వేమొ యడుగవలయు. 59

వ. అనిన విని యాహంసి యాచిత్రరూపంబు నిరూపించి ప్రభావతి
నుద్దేశించి యి ట్లనియె. 60

ఉ. ఆరయ నింక నే మడిగె దల్లవె యాతఁడు శంబరుం ద్రిలో
కారిని ద్రుంచునప్పటిప్రహారకిణంబు లురంబునందు నా
హా రతికంకణాంకములు నల్లవిగో మెడయందు వీరశృం
గారకళాఢ్యు ని ట్లతని గట్టిగ నెవ్వ రెఱింగి వ్రాసిరో. 61

వ. ఈలక్షణకథనంబుచేత నతనినామజాత్యాదు లత్యంతప్రసిద్ధంబులు
మీరు మీయంతనె యెఱింగెదరు గావలయు నంతఃపురవాసినులు
గావున నెఱుంగరో యని యెఱింగించెద నంటినేని. 62

చ. ఎనయఁగ నెవ్వ రెంతమన సిచ్చి వచించిరి తాను వారితోఁ
బనువడనంతమాత్రప్రతిభాషణమాడుట యుక్తమండ్రు మీ

కొనరఁగఁ బన్నిదంపుగెలుపోటలు దీర్పఁగ నిప్పుడేను జె
ప్పినదియ చాలు నింకఁదలపెట్టుట చెల్లదయొక్కఁడేమియున్. 63

తే. నీవ కద ప్రభావతి యన నిన్ను మున్ను
తరుణి నే వింటి రాగవల్లరియె బోటి
పేరు నీ విపు డన వింటి మీ రిరువురు
నీ యెఱుక మఱచెదరు సూ పోయి వత్తు. 64

ఉత్సాహ. అనుచు గగనభాగమునకు నంచ యెగయఁజూచినన్
దనుజకన్యకాలలామ తనదు రెండు చేతులన్
వినయ మొప్పఁ బొదుగఁ బట్టి వేనవేలుభంగులన్
దనరఁ బ్రియము జెప్పుచును ముదం బెలర్ప నిట్లనున్. 65

సీ. నిద్దంపుఁబండువెన్నెల గాయుతెక్కల
యొప్పు చూడఁగ నొక్కయుత్సవంబు
మెఱుఁగుదీఁగెలబాగు మించుపక్షాంతహా
టకరేఖ లరయ నొండొక ప్రియంబుఁ
గమనీయ మగుమహాగమనగాంభీర్యాది
విలసనం బీక్షింప వేఱె యింపు
మాధుర్యధుర్యకోమలవచనామృతం
బనుభవింపఁగఁ గౌతుకాంతరంబుఁ

తే. గలుగఁ జేయుచు నువ్విళ్ళు గొలుపునీదు
సంగతి యొకింత గని యెట్లు జాఱవిడుతు
నింక రాగవల్లరి పేరు నీవు నిజము
ననఁగ నీతో నొనర్తు నెయ్యంపుఁ జెలిమి. 66

ఆ. ప్రణయ మొప్ప మిగులఁ బ్రార్థించుచున్నట్టి
నన్ను ననుగ్రహించి నాదుచెలిమి

కొడఁబడఁగవలయు నోహంసభామినీ
యనుచు వేఁడుకొనఁగ నంచ పలికె. 67

ఉ. ఇప్పుడు నీవు చెల్మికిని హేతువుగాఁగ గణించినట్టినా
యొప్పును గిప్పుఁడా నెచట నుండురహస్యవిచారవిఘ్నమా
టెప్పుడు నీకుఁ దోఁచె నపు డింతయు రోసెదు దీనిచేత మీ
యిప్పటిమంతనంపుఁ బనియేమఱ కంపుఁడు పోయి వచ్చెదన్. 68

వ. అనిన విని రాగవల్లిరి హంసీమతల్లికం జూచి యిట్లనియె. 69

క. పోయెదఁ బోయెద నం చి
ట్లోయంచలతల్లి యేల యుద్ఘాటింపన్
మాయేకాంతపుఁబనికిని
నీయునికి విరోధి గాదు నిర్వాహకమున్. 70

వ. ఇదే నిమిత్తంబుగా సఖ్యంబు గావలయు నని ప్రార్థించెదము గాని కేవలంబైన తావకరామణీయకంబునన కాదు నీదు పలుకుసంతెరువులు పరికింప నిది నీవును దెలియుట విస్పష్టంబ యైనను శుద్ధాంతస్థితిదోషంబునంజేసి యే మయి యీమాట మాటు పెట్టక గొబ్బున జెప్ప నేర కున్నవారము చెప్పి వేఁడికొనక యేపనికిని నీవు చొరమి మొదలన పదిలంబుగాఁ దెలిపినదానవు గావున. 71

ఉ. వట్టిమఱుంగుఁ బెట్టి నుడునం బని లే దది యెల్ల భేరి జో
కొట్టుట కాక ని న్నెలువఁ గూడునె మాటల నీవు గంటి న
న్నట్టిశుభాంగుఁ డీరమణియాసల కాస్పద మిప్పు డాతని
న్గట్టిగ నన్వయాది కథనంబునఁ దెల్పి యనుగ్రహింపవే. 72

తే. ఇప్పు డిది చెప్ప కెడ సేయు టేలతాంగిఁ
బ్రాణసంకటఘటుచు టోఫక్షీరమణి
కావునను గావవలయు శీఘ్రంబ చెప్పి
వెనుక నెఱిఁగింతు నీకు మావృత్తమెల్ల. 73

వ. అనిన శుచిముఖి వచనవక్రత చాలించి యిట్లనియె. 74

ఉ. అంతిపురంబుకన్యలఁట యాత్మ తెఱంగభిధాప్రయుక్తి నో
క్కింతయు నేర్పరింపరఁట యిట్లన నిట్లని నాకు నాకె య
ర్థాంతరము ల్గడించుకొని యంజకయెట్లు యువస్తుతు ల్ప్రిపం
చింతునటంచు నుంటినిఁకఁజెప్పెద మీరలు గుట్టుదెల్పుటన్. 75

వ. అని పలికి ప్రభావతిం జూచి నీకు మనోహారి యైన యాపురుష
రత్నంబు తెఱంగు వినుమని యిట్లనియె. 76

క. భారతవర్షమునందున్
ద్వారక యనుపురము గలదు తద్వర్ణన వా
ణీరమణున కైనను దు
ష్పార మపారము సమస్తసౌభాగ్యములన్. 77

ఆ. ఏను దానిమహిమ నానేర్చినంత వ
ర్ణింతుఁ గొంత యని తలంతునేని
నీవు ప్రకృతయువకథావిలంబమునకు
నోర్వవేమొ యది యటుండనిమ్ము. 78

క. నా విని నీకిది చెప్పం
గా వలయునె యెందు మిగులఁ గతరాజవు నీ
వోవరటారత్నమ యని
యావనితలు నవ్వ నవ్విహగి యిట్లనియెన్. 79

ఉ. ఆనగరంబునన్ యదుకులాభరణం బగుమర్త్యజన్మమున్
బూనినసర్వభద్రపరిపూర్ణుఁడు కేశవుఁ డుండు నాథుఁడై
యానలినాక్షు షోడశసహస్రవధూప్రియు మిక్కిలి స్గుణ
శ్రీనలరించి యష్టమహిషీజను లెంతయు మింతు రున్నతిన్. 80

ఆ. అందు నగ్రగణ్య యై యొప్పు రుక్మిణీ
నామధేయ యొకతె యామగునకుఁ

బట్టి రెమొక్కఁడు గలఁడు ప్రద్యుమ్ననాముఁ డా
యానఘురూప మిది సుధాంశువదన. 81

ఉ. శౌర్యమయుం డతండు భుజసత్త్వనిధానము కాంతిరాశి గాం
భీర్యపుఁబ్రోక సత్కళల పెన్గని రూపము దాల్చి నట్టి యౌ
దార్యము పెక్కు లేటికి నుదాత్తగుణోదయ మా యపూర్వసౌం
దర్యత కెంత యెంత యుచితం బగు నంతయుఁ గల్గి శోభిలుఙ్. 82

వ. అని చెప్పిన. 83

శా. సంతోషం బఫు డాత్మఁ బిక్కటిలుచుఙ్ సర్వంకషంబై శరీ
రాంతర్భాగముఁ బట్టఁ జాలక నిలింపారాతిరాట్కన్యక
త్యంతంబు న్వికసిల్లఁ జేసె ముఖపద్మంబున్దరిపాశిషుంద
కాంతారత్న మొనర్చునట్టియవహిత్థాయత్నముస్మేలుచుఙ్. 84

మ. ప్రమదం బొప్పఁగ రాగవల్లరియు నాపద్మాననం జూచి చి
త్రము నీకిచ్చినదేవివాక్యమునకున్ దార్కాణగా నామ జ
న్మములుస్వింటిగదమ్మతద్వసతియున్ సంసిద్ధియయ్యెంగదా
కమనీయం బగునీమరాళికృప నింకన్మాను మాందోళముఙ్. 85

వ. ఇమ్మరాళ బాలికయాలాపచాతుర్యంబు చూడఁ గడమకార్యం
బును సాధించిపెట్టునట్టి దిట్టతనంబు గానిపించుచున్నది మొదల
నుండియు సకలకళల నడిసన్నఁ జదురుల ప్రోదిఁ బెరిఁగినది గాఁబోలుఁ
గాలిపెండెరంబు నొక్కటి గలిగి యున్నది యని తదక్షరంబు
లీక్షించి చదువుకొని యాబిరుదంబునకు నరునుపడి యూహంసివలనం
దజ్జన్మనామవిద్యాభ్యాసాదులు విని మనంబునం గడు ముదం బందు
చుం బ్రభావతిం జూచి యోచెలువ మనకొదవ లన్నియుం దీర్చు
టకు శరణం బింక నిదియకాని వే తొండు గాన మని పలికి యా
పులుఁగుఁజెలువకుం దనచెలికత్తె కలతెఱంగు సకలంబునుం జెప్పి

తదాది గా నప్పటితుదకు ముదిత కొంద వినమదనావస్థ లెల్ల సవిస్త
రంబుగా వినిపించి యింతకుం జెల్లంబుగ నీపల్లవాధరయాకారంబు
పరికించి చూడు మని యి ట్లనియె. 86

సీ. నెలంతముక్కఱయందు నీలంబు గాదు సూ
తెలిదళుకొత్తుము త్తియము గాని
యువిదసందిళ్ల బౌహుపురులు గావు సూ
మితి చూడ నిడినయూర్మికలు గాని
సుదతి పాలిండ్లఁ గస్తురినల్పు గాదు సూ
కనుదోయికాటుకకప్పు గాని
రమణికర్ణికల వజ్రపుదీప్తి గాదు సూ
ప్రాఁగెంపుఁదునుకలరంగు గాని
తే. యూర్పు నేఁడిమిఁ గృశత బాష్పోదయమున
గండపాండిమఁ దత్త్ప్రతికారములను
గానఁబడియెడు నోవిహంగమపురంధ్రి
యింక నీచేత నున్న దీయింతి బ్రదుకు. 87

చ. అరయఁగఁ దల్లి కక్కచెలియం డ్రకుఁ దక్కను గల్గినట్టి చు
ట్టరికమువారికి న్నెరయ డాఁచు రహస్యము లీనిజాంతర
స్మరవికృతిప్రవర్తనలమాటలు పీని వినంగ నాప్తలై
పరఁగెడునెచ్చెలుల్ చెలికిఁ బ్రాణములిచ్చిన నప్పుడీటునే. 88

సీ. కావున నోహంసి నీ వెఱుంగనిసఖీ
ధర్మంబు లేదు విద్వజ్జనంబు
సఖ్యంబు నెంచును సాప్తపదీనంబు
గాఁగ నట్లాట వేగంబ యరిగి
యదుకుమారకునకు హృదయంగమముగ నీ
యతివసౌందర్యాదు లభినుతించి

యేతన్మనోరథం బీడేర్పవలయు నీ
వని పల్కుటయును నాహంసరమణి

తే. యతనియొద్ద నీయంగనయంగకముల
చక్కఁదన మెల్ల నొక్క ప్రసంగవశత
నేను మున్న వర్ణించినదానఁ దత్ప్రి
సంగ మెయ్యది యంటేని సకియ వినుము. 89

ఉ. ఏ నిట మున్ను నివ్వనరుహేక్షణఁ గన్గొని చన్నదాననై
యానరవర్యుఁ గాంచి యరుదైనతదాకృతిశోభ కెన్న జో
డైనది యావిలాసవతి యాకృతిచెల్వమ కావునం దలం
పైన వచింపఁగా వలసె నాతనియొద్దఁ బ్రసక్తివెంబడిన్. 90

క. వచియించిన నొఁ గా దను
వచనం బపు డేమియు నుడువక యుండె నతం
డచలస్థితి నాకును నది
య చాలు నప్పటికి నేతదర్థ మెఱుఁగమిన్. 91

క. అన విని మనసు చివుక్కురు
మనఁగఁ బ్రభావతి వివర్ణ మగువదనముతోఁ
గనుపట్టుడు నింతనె ముగి
సెనె కార్యం బేల యింత చింతిల ననుచున్. 92

వ. అద్దనుజరాజకన్యక నూరార్చి హంసి యిట్లనియె. 93

మ. అతివాని న్వినిపించువేళఁ బ్రతివాక్యం బేమియు న్లేమిఁ ద
ద్రతికాంతున్ వెసఁ జెత్తుఁ బంపుమని పంతంబాడుకోరాదుగా
ని తగం దెచ్చెద నచ్చలం బయినపూన్కి న్సిద్ధగంధర్వదై
వతదైత్యాదికులంబులం దొకని నెవ్వాని న్మదిం గోరినన్. 94

తే. తాను జెప్పినవానిని మాని యితర
పురుషు నేఁ గోర నుమచిత్తమునకు రాదొ

యనవలదు భక్తపరతంత్రకాభవాని
కరయ భవదిష్ట మెయ్యది యదియ ప్రియము. 95

వ. కావున సందిగ్ధఫలం బయిని ప్రద్యుమ్నవాంఛ విడిచి దేవదైత్య సిద్ధవిద్యాధర గంధర్వాదులందు నెవ్వాఁడు గావలయు నన్న నతని నతనుపావకప్రజ్వలనధాయ్యా మంత్రాయమానంబయిన తావకీన సౌందర్యసంపత్సహస్రతమభాగ కథనమాత్రంబున నపాస్తధైర్యుం జేసి తెచ్చి నీకుఁ గింకరుంగావించెద నీవించుకయు నీరామణీయక మహిమయెఱుంగవు గాన యిది వినిన మదనవశంవదహృదయుండు గాని వాఁడునుం గలండె యదుకుమారుం డొక్కరుండ యనుపమేయరూపలావణ్యగర్వంబునం గన్నుగాన కున్నవాఁడు గావలయు నతండట్లయుండనిమ్ము తత్సమానులనరాదు గాని నానాభువనసంచారిణి నైన నాకు నక్కడక్కడ మిక్కిలిం జక్కని కొమరుఁ బ్రాయంపుఁగొమరు లెందఱెందఱైనం గనంబడుదురు వారల నందఱ లిఖించి తేపలసివచ్చినం దెచ్చెద నిచ్చకు మెచ్చువచ్చినవాని వరియింపుమనిన నమ్మాటలు పెడచెవులం బెట్టి యొక్కింతతడవు చింతించి కటకటం బడుచుఁ బ్రభావతి యిట్లనియె. 96

మ. చిరకాలంబునఁబట్టియేనుమదిఁగాంక్షింపం బ్రియోదంతమి
ట్లరుదార న్వినిపించి ప్రాణసఖివై హంసీ తుదన్ యుక్తమే
విరసంబైనవచఃప్రపంచనముచే వేపంగ నిందాఁక నీ
సరసత్వంబునఁ బ్రౌఢ వంచు మదిలోఁ జాలంగనేనమ్మితిన్. 97

తే. వజ్రనాభుండు మును స్వయంవరపువిధికి
నను నియోగించి దేవగంధర్వసిద్ధ
యక్షవిద్యాధరాదుల నసురవరుల
విశదముగ వ్రాసి చూపించె వేఱువేఱ. 98

క. వారలలో నెవ్వానిం
గోరెదునందాఁక లేదు కొలుపద యుల్లం
బారసి చూడఁగ నైనను
ప్రారబ్ధం బెట్టు లున్నయదియొ యెఱుంగన్. 99

చ. జనకుఁడు నన్ను డీసకలసద్గుణపూర్ణుని వ్రాసి చూప నా
కనుపఁడు వ్రాయునంతటి సమర్థులు లేమినొ తా నెఱుంగఁడో
మనుజుఁడటంచు గైకొనఁడొ మత్కులవైరి తనూజుఁడంచు మా
నెనొ యెఱుఁగన్ సురారికులనిర్మథనుండని విందుఁ గేశవున్. 100

చ. అది తలపోసి కుందఁ దగునా యదునందనునందు నున్న నా
మది తెఱఁగున్ జగజ్జననిమాటలుఁ జెప్పఁగ వించు శంకచే
సెదు పురుషాంతరానుమతి చేకుఱునో యని నీకు నింకనా
హృదయములోఁతు గానఁబడ దే నెఱిఁగింతుఁ బ్రతిజ్ఞయొండిఁకన్.

క. విను ప్రద్యుమ్నునిఁ దక్కన్
మనమున నే నొరు వరించుమాట విడువు మా
ఘనుఁ డొల్ల కున్నఁ జెందుదు
మనసిజశిఖిఁ దనువు వ్రేల్చి మఱుసటిమేనన్. 102

ఉ. ఈతుదిపక్షమే మదికి నిప్పుడు నిశ్చిత మెల్లటన్న ము
న్నాతఁడు వించు నాకథల కట్టిటు పల్కమి గాక తద్గళ
ద్యోతితకంకణాంక యగుతొయ్యలి నొక్కతెఁ గల్లఁ జెప్పి తీ
వేతప మాచరించెనొకొ యిందుల కారతి ప్రాగ్భవంబునన్. 103

వ. అని తదీయం బయినసతీవాల్లభ్యంబునకు ముచ్చటపడుచు నొక్కింత
తలపోసి. 104

సీ. ఆరతికిఁ గరంబు లైతిరే నవ్విభుఁ
గాఁగిలింపఁగ నబ్బుఁ గరములార

యాయింతికిఁ గుచంబు లైతిరే నతని వ
క్షోనిపీడన మబ్బు గుచములార
యాలతాంగికిఁ జెక్కు లైతిరే నారమ్య
శీలుచుంబన మబ్బుఁ జెక్కులార
యానెలంతకు వీను లైతిరే నాకళా
విదుమంతనము లబ్బు వీనులార
యట్లుగా నోఁచ కేల నాకైతి రకట
యని నిజావయవంబుల కాత్మ నగ్గఁ
బాల్యమునఁ దన్ను రమణ సౌభాగ్యకలిత
యనిననాము ద్రికులమాట లరసి తిట్టు. 105

వ. ఇవ్విధంబునం బెద్దయుం బ్రొద్దు విరహవేదనాదోధూయమాన మానస యగుచు నుండి యంతట శుచిముఖిం జూచి యిట్లనియె.

సీ. ఓహంసి నిన్ను నే నొక్కటి తుదమాట
యడిగెద నీహృదయంబునందుఁ
గలయట్లు చెప్పుమీ కల్ల లాడిన నీకు
నాతోడు సుమ్ము ప్రాణసఖి నీవు
తడయక ప్రద్యుమ్నుకడ కింక నొకమాటు
పోయి దుస్తర మైననాయవస్థ
చెప్పి చేరికఁ గొంత చేయ వచ్చునో రాదో
యీదురాశాపాశ మెందుఁ దెగని

తే. బంధ మై ప్రాణముల వెలువడఁగ నీక
యాఁగి పెంచెడు మదనాగ్ని నహరహంబు
నీవు చని యవుగాములు నిశ్చయించి
యాశఁ దెగఁగోయు మదియ మత్ప్రాణరక్ష. 107

వ. అనుటయు నాతరుణికిం గల హరితనయవరణానురాగం బెవ్వారికి నవారణీయం బనియును నింక నియ్యాస చెడకుండ నిర్వహింపక

తడసినం గడు నెడరువాటిల్లఁ గార్యంబు దప్పుననియు నిశ్చయించి
యంచ యిట్లనియె. 108

చ. మదితమిఁజూడఁ గొన్ని వెడమాటలు పల్కితినీవు నమ్ము మేనిదె
భవదీశుఁ డెత్తు నపుడేమి పరాకున మాఱుపల్కఁడో సుదతి
యెఱుంగఁగాని యిఁకఁ జూడుము తావకరూపవైభవా,
భ్యుదయమువిన్నలిన్ బ్రియముపూనియతండు విరాళిఁ గుందెడున్.

వ. దీనికి నిమిత్తంబును దైవనియమంబు గల దది విను మెఱింగించెద.

తే. బ్రహ్మకును సరస్వతికిని బ్రణయకలహ
మయ్యె మును పొక్కనాఁ డపు డబ్జభవుఁడు
తద్విరహపీడ సైరింపఁ దరము గాక
వాణిఁ దేర్పఁ దదాప్తు లెవ్వారొ యనుచు. 111

క. ఆరసి ననుఁ బిలిపించెను
శారదకడ నప్పు డేను సరసక్రీడా
చారసచివత్వమున సం
చారముఁ గావించు చునికి జంద్రనిభాస్యా. 112

వ. అట్లు పిలిపించి నన్నుం దనపొలఁతిపొలయలుకం దీర్చుటకుఁ బనుపు
చుండి యద్దేవి నుద్దేశించి. 113

సీ. నీనుప్రసాదసన్నిధిమహత్వను సుమీ
నిగమరాశి ముఖస్థ మగుట నాకు
నీవిలాసమచర్చికావిశేషను సుమీ
సంగీతసాహిత్య సౌరభంబు
నీకటాక్ష శ్రీవిపాకభేదమ సుమీ
వేణువీణాదులరాణ లెల్ల
నీ వనుగ్రహలీలఁ గావించుటన సుమీ
యఖిలలోకవ్యవహారసిద్ధి

తే. కావున నొకింత యోవాణి నీ వలిగిన
నొకవినోదంబు నొదవ దే నోర్చు టెట్లు
విరహ మేకాంతదాస్యకింకరునియందుఁ
గరుణ లే కింతతడ వలుగంగఁ దగునె. 114

క. అని యేఁ దనుఁ గడుఁ దూఱితి
నని మత్ప్రియుకడకు నేఁగి హంసి పలుకుమీ
యనుచు నపు డంతకంతకుఁ
దనరు మనోజార్తిఁ గరముఁ దప్తుం డగుచున్. 115

తే. ఏలరా మన్మథుఁడ నన్ను నింత యేఁచు
టేమి మేలు రానున్నవి యిట్టిపాట్లు
నీకు నిఁకఁ బ్రభావతి యనునెలఁతపై వి
రాళి కారణముగ వేగిరంబు వలదు. 116

క. నా విని యేను రతిప్రియు
భావము న ట్లపహరించుపాటిది యైన
న్నీ వనిన వనిత యెక్కుడె
లావణ్యాదులను రతివిలాసిని కనువన్. 117

క. రతిరూప మెక్కడ ప్రభా
వతిరూ పెక్కడ విమర్శవంతులు దెలియన్
రతిసొబగుకంటెను ప్రభా
వతిపస ముమ్మడి నలుమడి వాసి మరాళీ. 118

వ. ఆ ప్రభావతిరూపంబును మదీయసృష్టియం దతిదుర్లభం బది పార్వతీ
వరప్రసాదజనిత యై పొలుపొందు నని పలికి నిజాంగనారోషంబుఁ
దీర్చుటకు సత్వరంబుగాఁ బనిచిన నే నతని కాలవిలంబనాసహిష్ణు
త్వంబు దెలిసినదాన నై యప్పు డేమియు నడుగ వెఱచి యరిగితి
మఱియుఁ గ్రమక్రమంబున నట్టి ప్రభావతివి నీవ యని నిశ్చయిం

చిత్తింగావున్న నీవల్లభుండు భవదాయల్లకభరంబునం బరితప్తుం డగుచు నిన్ను వరియించుటకు నీకంతెను వేగిరించు నని తోంచుచున్నయది రతీవిలాసంబును దదంతరాయంబు సేయం జాలదు నీవు సకల సంశయంబులు నుడిగి సుఖం బుండు మనిన విని యద్దనుజేంద్రనందన తనడెందంబున సందియంబు నొందుచు రాగవల్లరిమొగంబు చూచుటయు నది తదభిప్రాయం బెఱింగి హంసి కి ట్లనియె. 119

తే. ఏమిటికి హితవుగం జెప్పి యెందు నదికి
తచ్చెరువు నీదుమాట లోయంచగరిత
కాముండు ప్రభావతీకాంక్షం గలంగెనేని
మనచెలియ కిష్టుండు విరాళి గొనుట యెట్లు. 120

మ. అనిన న్నవ్విమరాళి యిట్లనియెం జెల్యాకాముం డన్వాని మీ
రును విన్నారు గదమ్మ యాసకలసద్రూపోపమానత్వ శో
భనకీర్తిప్రథితుండు తొల్లిటిసురూపశ్రీం గడు న్మించుచె
న్నొనరం బుట్టినవాండు రుక్మిణికిం బ్రద్యుమ్నుండనం బుత్త్రుండై.

క. అని నిజశంకల కన్నిటి
కినిం బరిహారములు చెప్పి గెంటక యుండన్
దన యాస నిలుప దితిసుత
తనయ రమణుం గలయ మిగులం దమకించుమదిన్. 122

వ. హంసిం జూచి. 123

సీ. నీచెప్పినట్ల యిన్నియునైన మొదలం ద
త్పుర మెంత దవ్వొ నీపోవు టెపుడు
పోయి వేళ యెఱింగి పొసంగ నవ్విభున కీ
దృశ మైననాకోర్కిం దెలుపు టెపుడు
తెలిపిన నేవిఘ్నములకు లోంబడక నా

పై నతఁ డనుకంపఁ బూను టెపుడు
పూని తా నిచటికి రా నొక్క నెపమున
గురునాజ్ఞ దొరకించుకొనుట యెపుడు
తే. నట్టి పెనుమచ్చరపురాశి వజ్రనాభుఁ
డస్మదిచ్ఛకు ననుకూలుఁ డగుట యెపుడు
విరహవారధి నేఁ గడవెళ్ళు టెపుడు
వలవనిదురాశలను గుమారిలుటె కాక. 124

క. అని తాల్మి వదల విడుచుచు
ఘనముగఁ బ్రజ్వరిలుదర్పకజ్వలనముచే
ననయము శోషిలి చెలి లో
చనముల వెడలించె మోవిసరసత యెల్లన్. 125

క. అట్టియెడఁ గ్టైదుర నొక
చెట్టున నుఱిఁ దగులువడినచిలుక వెఱపుతో
నిట్టట్టు రెక్కలు తటతటఁ
గొట్టుకొనుచు నెగయఁ బెనఁగఁ గోమలి కనియెన్. 126

క. కని ఘనసంభ్రమమున ది
గ్గున లేచి దయాకులం బగుమనోవృత్తిన్
దనతోఁ జెలియున్ హంసియుఁ
జనుదేరఁగఁ దానిఁ జేరఁ జనియె రయమునన్. 127

క. చని చిలుకఁ గదల కుండఁగ
ననువునఁ దాఁ బోదుగఁ బట్టి యంఘ్రియురి వద
ల్చిన నది రయమున నబ్భా
మిని కేల్విడిపించుకొనుచు మింటికి నెగసెన్. 128

వ. అప్పుడు. 129

మ. శుకపక్షంబులలోననుండి తదతిక్షోభంబునం జాఱి ప
త్త్రిక నడ్డన్ వెఱఁగంది యిట్టులనుడై తేయూధపాంతఃపురం
బకటా చోద్యముచూచితే యిదికదున్మాంసీవిచార్యంబు కొం
కక యిందెవ్వారి కెవ్వ రంపిరొక్కా చిల్కం బట్టితే నోపుదే. 130

తే. అని ప్రభావతి పల్కిన హంసి యపుడ
కూడఁ జని పట్టి తెత్తుఁ జిక్కుపడ కెంత
దవ్వు పాఱెదు ననుచుఁ బంతమునఁ బఱచె
శీఘ్రగతి నింత నంత నాచిలుకఁ దగిలి. 131

ఉ. అంతఁ బ్రభావతీసతి వయస్యఁ గనుంగొని యింత చూచితే
యెంతటిచోద్యముల్ మొదల నిక్కడనిట్లురు లెవ్వ రొడ్డిరో
వింత యటన్న నీచెవికి వేఁడిగఁ బల్కుపికాళిఁ బట్టి శి
క్షింతునటంచు నేఁగడఁగి చేసినతప్పిది యొప్పునోర్వఁగన్. 132

కం. చిత్రము మిక్కిలి నిపు డీ
పత్రిక చందంబ యో ప్రభాతాబ్జల స
న్నేత్ర యది చూత మనుచున్
బత్రిక పుచ్చుకొని విచ్చి భాసురఫణితిన్. 133

సీ. "శ్రీమత్సరస్వతీరామాకృపాసం ప్ర
యుక్తోపమాతిశయోక్తికామ
ధేనువద్బిరుదాంకదివ్యమంజీరసం
శోభితపాదకు శుచిముఖికి
బ్రమ్యమ్ముఁ దూర్జిత ప్రణయపూర్వకముగా
ననిపినయట్టి రహస్యలేఖ
ప్రప్రభావతిఁ బలుదెఱంగుల నీవు
వచియింప" నని చదువుచునె యుబ్బి

తే. సంతసము నాపఁజాలక చంక వైచు
కొనుచు నొకదాఁటుకొని నిన్నుఁ గూర్చి కాంతుఁ
డనిపినట్టి పత్రికయె కదమ్మ భాగ్య
వతివి నీ వని చెలి ప్రభావతిని బల్కె. 134

చ. పలికిన నట్ల యున్నదియె పత్రికలో నడకించెదో ననున్ జెలి
యిటు చూపుమాయనుచుఁ జేరఁగఁ బోవుచుఁ జేయిసాఁచెనా,
యలినిభవేణి తత్సఖియు నట్టిటుపాఱుచు దేవునానయేఁ,
గలయదియంతయుం జదువఁగా విను చూచెదు కానినాపుడున్.

ఉ. ఆవిధిఁ దప్ప కున్నఁజెలియా ననుఁ జేకొను టెట్లు ప్రప్రభా
భావతి నాఁగ నెవ్వతయొ పత్రిక యింకను లెస్సచూడు నా
కీ వల దన్న నెల్లెఱుఁగవే భవదాఖ్యయె కాదె యిట్లుగా
నోవనజాక్షి వర్ణపునరుక్తిగ వ్రాసినవాఁడు భ్రాంతిచేన్. 136

వ. అనుటయు. 137

క. ఎట్టటు కాని మ్మది యిఁక
నట్టిటుపాఱక మృగాక్షి యవలఁ జదువు మే
నిట్టే యుండెద నావుడు
గట్టిగ నట్లేని వినుము కడమ చదివెదన్. 138

వ. అని ప్రథమశ్రుతాంతంబు నందుకొని యిట్లని చదువందొడంగె.

సీ. “ ప్రప్రభాభావతిఁ బలుదెఱంగుల నీవు
వచియింప నపుడు నిర్వచనవృత్తి
నే నున్కి కల్లగు టెంతియె కాని యా
యింతియంగము లెవ్వి యెట్లు చెప్పి
తవి యెల్ల నట్ల నాయాత్మఁ దద్దయుఁ బడి
యచ్చున దిద్దిన ట్లమర నంటె
మలిచినగతిని మిక్కిలి దృఢత్వముఁ జెంది
స్వగుణసంపద్గౌరవమున నేమొ

తే. యీఁది బడలించుచున్నవి యోమరాళి
యధరసుధఁ దేర్చుమని వేఁడు మామృగాక్షి ”
నని చదువునంత గొబ్బునఁ జని సురారి
పుత్త్రి సఖిచేతిపత్త్రికఁ బుచ్చుకొనియె. 140

ఉత్సాహ. పుచ్చుకొనుడుఁ బెనఁగఁబోకబోటి చేయి వదలి పో
నిచ్చి నాకుఁ జదువఁ దగద యింతనుండి మిక్కిలిన్
బచ్చిగాఁగ వలపు తేటపఱచి వ్రాసినాఁడొ నీ
యిచ్చఁ జదువుకొనుము వెనుక నిపుడు దాఁచి నాపుడున్. 141

వ. ప్రభావతి భావంబునం గోపలజ్జాలోల యగుచు లేఖ నలిపివేయం బోయిన రాగవల్లరి పెక్కాన లిడుచుం బడుచుందనంబును మనంబున నింతఘనంబుగాఁ బూనియున్నదానవే దానవేశ్వరతనూజా నీయోజమేలు మేలు చాలుం బదివేలు వచ్చె నా చేతికిఁ దెమ్ము తేవేనిం బదిలంబుగాఁ బొదివి దాఁచుము మొదల నీయాఁకునకు నీకుం బని యేమి యామహానుభావుఁడు శుచిముఖిపేరం బుత్తెంచి నాఁడింటియ యాశకుంతకాంత చూచుకొనకుండ మనలో మనమె యడంచిన నది యెట్లుండు మనము దానితోడం జేసిన ప్రాణసఖ్యం బెట్టిది యగు గట్టిగ నింతవట్టు నీవ భావించికొను మదియునుంగాక నీపోకడమాలినతనం బేమి చెప్ప వల్లభుండు వాల్లభ్యంబు నెఱపి యనిపిన పత్త్రిక భాగ్యవతులు కులదేవతంబలెఁ బూజించి దాఁచుకొనుట యొప్పుఁగాక యిట్టట్టు సేయుటకంటె నమంగళంబు గలదే యని యదరవైచియు బుజ్జగించియు బోధించియు వారించె నంచయు నించుకదవ్వునన చిలుకం గూడ ముట్టి పదంబులం బొదిగి పట్టిన నది యిట్టు నట్టుం బెనంగుచుం గీచు కీచు మని యఱచుచుం జరణంబులు గఱచుచు రాక చీకాకు పఱిచిన రేసి యోసి గడుసుం

బులుంగ మెలింగించి చానక వేవేగ నావెంట గ్రమ్మ ఱెక్కలలో
దాఁచుకొని యెక్కడెక్కడి లేఖ లెక్కడికి నడుపుచున్న దానవు
రక్కసులచేని యాఁడుబిడ్డ నిన్నుంబట్టి తెచ్చునందాఁక నడె కదల
కున్నది యనిన నది యిట్లనియె. 142

క. చంపినఁ జంపుము న న్నటు
గొంపోకుండినను జాలు కొసర కవయతన్
జంపిన న న్నొకటిన మఱి
కొంపోయిన నెంద ఱె ట్లగుదురో యెఱుఁగన్. 143

వ. అనుటయు. 144

క. నిను విడిచినఁ గొంపోయినఁ
బనికొదవలు లేమి సరియె పత్రికచేఁ జి
క్కిన యది నీ విఁక నీడిగి
లిన నొఁచ్చుట మీఁది మిక్కిలి వివేకింపన్. 145

తే. వచ్చితేనియు విను ప్రభావతిమనమున
కెట్టిగతి నైన దయపుట్ట నేను జెప్పి
నిన్ను విడిపింతు ననుచుఁ దన్విడక బలిమిఁ
గొని చనంగ మరాళి కిట్లనియెఁ జిలుక. 146

ఉ. ఏల చలంబు నీవడిగెదేని వచించెద నాదుగోప్యముం
బేలవె యార్చి శేళ్ళఁ దలఁబెట్ట రహస్యము దప్పు నన్నచోఁ
దాలిమిఁ గప్పి పుచ్చినను దగ్గుణ మొక్కొక్కచో ఫలించునా
వేళబపంచు సేయ నొకవీసముఁ గల్గదు హింస తప్పదున్. 147

సీ. కావున నొకవివిక్తస్థలంబున నిల్పి
వినుము నాతప్పెల్ల వినినవెనుక
నీకుఁ దోఁచినయట్లు గైకొని చేయుదు
గాని నావుడు హంసకాంత దనకు

నప్పటి కద్దియు కార్యముగ వివేకించి
చుట్టుపట్టుల నెందుఁ జెట్టు చేమ
లేక యొప్పెడునొక్క లీలామహీధర
శిఖరంబుపై నిల్చి చిలుకఁ దనదు

తే. పక్షముల బల్మిఁ బట్టి యాపత్త్రికాప్ర
కార మేమియు నీ వింకఁ గడమపెట్ట
కంతయును నాకు నెఱిఁగింపు మనుచుఁ బలికె
నంత నాయ్యాలి కదియు నిట్లనుచుఁ జెప్పె. 148

క. ద్వారక యనుపురమున నొక
కారణమున నేఁగి నేను గ్రమ్మఱి రాఁగాఁ
జారుతరమూర్తి యొకఁ డొక
యారామములో నతివ్యథాకులుఁ డగుచున్. 149

సీ. కృప నెఱిఁగింపరే కీరోత్తములార
వజ్రపురికిఁ బోవువారె మీరు
సదనుగ్రహమునఁ దుమ్మెదలార చెప్పరే
వజ్రపురికిఁ బోవువారె మీరు
కరుణతో వినిపింపఁ గదరె కోయిలలార
వజ్రపురికిఁ బోవువారె మీరు
తెలుపరే దయఁ జూచి మలయవాయువులార
వజ్రపురికిఁ బోవువారె మీరు

తే. చలువలొసఁగెడు మేఘరాజంబులార
యమలపక్షత నొప్పురాయంచలార
నిలిచి నామాటలకు మాఱు పలుకరయ్య
వజ్రపురికిని బోయెడువారె మీరు. 150

వ. అని కన్నకన్నవారి నెల్లఁ బ్రార్థించుచుండ విని దయపుట్టి యేల పలవరించెదు వజ్రపురంబునకు నేఁ బోయెదుదాన నావలన నయ్యెడుకార్యంబుఁ జెప్పు మనిన నత్యాదరుం డై. 151

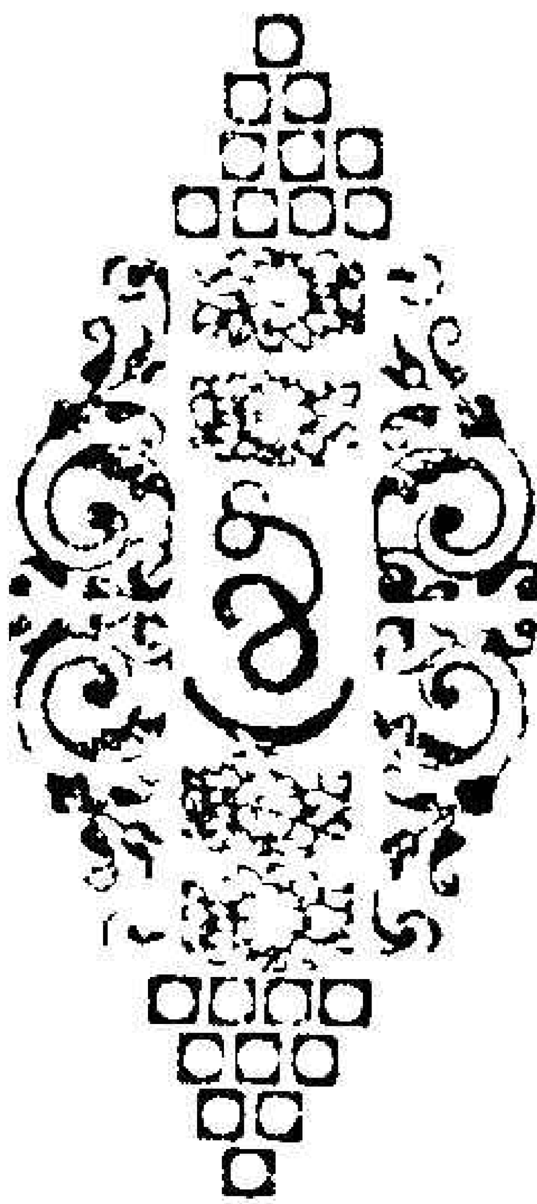
శా. శ్రౌతస్మార్తపథానువర్తనపరిష్కారాత్మవర్ణాశ్రమ
స్థితాచారపవిత్రమూర్తి శమగాంభీర్యక్షమాసత్యని
ష్ఠాతుష్ట్యాదిగుణోరుకీర్తి సముగంచన్నీతివిద్యామహా
చాతుర్యాపరకావ్యుఁ డార్యజనతాసంభావ్యుఁ డత్యంతమున్. 152

క. చారిమకారిమహత్తర
గౌరిమహారిమహనీయగాఢయశుఁడు గం
భీరిమదారినిషూదుఁడు
భూరిమదారిమహిమవ్యపోహకుఁ డెపుడున్. 153

స్రగ్విణి. ఇందుపూతక్రతాయీతనూజార్థరా
ణ్ణందనస్వాంతభూనైషధేళాసుతా
మందసౌందర్యసంస్మారకాకారసం
స్పందితశ్రీధృతిప్రాభవుం డెంతయున్. 154

గద్యము. ఇది నిఖిలసూరిలోకాంగీకారతరంగితకవిత్వవైభవ పింగళి యమరనార్యతనూభవ సౌజన్యజేయ సూరయనామధేయప్రణీతంబైనప్రభావతీప్రద్యుమ్నం బనుమహాప్రబంధంబునందుఁ దృతీయాశ్వాసము.

చతుర్థాశ్వాసము.

శ్రీరుచిరతరుఁడు విమలా
చారధురంధరుఁడు సుకవిసముదయగోష్ఠి
సారస్యపరుఁడు పింగళి
సూరనయమాత్యవరుఁడు సురగురుఁ డుక్తిన్. 1

వ. ఆరామవర్తి యైన కుమారోత్తముండు నన్నుం జూచి యోచిలుకల కులభూషణంబ నాకు నీవలన నయ్యెడు ప్రయోజనంబు విను మా వజ్రపురంబున శుచిముఖి యను రాజహంసి గలదు దాని సరసి యొక్క లేఖ యందింపవలయు ననియె నే నతని యతిదైన్యార్తి భారంబు భావించి కారుణ్యపరవశత్వంబు నొందినదాననై తక్కిన యాగాములు లెక్కసేయక యీకమ్మ హంసి కిచ్చు టెంతియ కదా యని కొంచుఁబోయిన నెంత తప్పు వాటిల్లెను ననుతలంపున నియ్యకొని యయ్యాకు పతత్రంబులోన లీనంబుగాఁ గట్టించుకొని వచ్చి యుప్పు డప్పువ్వుఁదోఁటలోని కొలఁకులు కల హంసకుల కలకలాకులంబు లగుటయుఁ దత్కన్యకాపరిచయంబున నున్ననిన్నుఁ బరికించి. 2

తే. ఇచట శుచిముఖి యనుహంసియీగడ యొక
కొంత దొరకునో యంచు నక్కజమునందు
నొయ్య నిలిచితి నంతనె యురుని దగులు
కొంటి లోనైతి నీపాట్లకు స్మరాళి. 3

వ. అని చెప్పుటయు. 4

క. తనకార్యము యది యగుటకు
ననయము ముద మొదవ మదిన యడఁచి యిటె యెఱిఁ
గినయది యింతియ కావల
యును బత్త్రికచంద మింత యొనరునె యనుచున్. 5

వ. కావున నింక నీపత్త్రికాప్రసంగంబు నిస్సారంబుగాఁ బోనాడి ప్రసం
గాంతరంబున మఱపించి విడిచిద నని హంసి చిలుక కిట్లనియె. 6

ఆ. పక్షిపేర వ్రాసి పత్త్రిక యనిపెడు
నట్టివాఁడు భ్రాంతుఁ డగుట ధ్రువము
నా కతం డనిపినయాకమ్మ యెట్లుండె
నేమి మిగుల నొరసి యేల యడుగ. 7

క. నీ వాపురికిని మొదలం
బోవం బని యేమి చెప్పుము యథార్థముగా
నావుడును నీళ్లు నములుచు
నావిహగము చెప్పఁ గొంక నంచయు దానిన్. 8

ఆ. బిగియఁబట్టి యొందు బెణఁక నీ కడిగె నే
యర్థ మిందుఁ గలదొ యనుతలఁపున
జడియ కదియుఁ జత్తు సరిపోదు మాటప
ట్టీక చెప్ప ననుచు వీఁక నుండె. 9

ఆ. నవనిధానములును దవిలి యిచ్చిన నైన
మెడలమీఁద గత్తి యిడిన నైనఁ
జాల రఘుచరితు లేలినవారెర
హాస్యభంగమునకు ననుమతింప. 10

వ. హంసియు దాని కడిగినమాట పట్టిచ్చె నదియు నిట్లనిచెప్పె. 11

క. విను వజ్రనాభుతమ్ముఁడు
సునాభుఁ డనుఘోరరాక్షసుండు గలఁడు త

త్తనయులు గల రిద్దఱు సాబ
గున నధికలు చంద్రవతియు గుణవతియు ననన్. 12

చ. అతఁ డొకనాఁడు నారదు విహారవశంబున నాత్మసత్సభా
గతుఁ డగువాని సద్వినయ గౌరవపూజలఁ దన్పి సావిద
ప్రతతులఁ గూర్చి లోపలికిఁ బంచెను దేవులు నక్కుమారికా
ద్వితయము మ్రొక్కి రాతనికి దీవనలందుటకై వినీతితోన్. 13

సీ. ఇవ్విధమ్మున నమ్మునీశ్వరుఁ బూజించి
యతనియాశీర్వాద మందుటకును
దనయంతిపురమువారెని సునాభుఁడు నియ
మించి పంచినఁ బరమేష్ఠిసుతుని
వారును వివిధోపచారపూజలచేత
సంతుష్టుఁ జేయుచోఁ జంద్రవతియు
గుణవతియును భక్తి బ్రణమిల్లఁ బతిమనో
వల్లభలై పుత్త్రవతుల రగుడు

తే. నొప్పఁ డనుచును దీవించె నప్పు డచటి
దాదు లోమునివర్య యీతలిరుఁబోండ్ల
కధిపు లెవ్వారు వారల నానతిండు
నావుడును గొంత చింతించి నారదుండు. 14

మత్తకోకిల. వీరి కిద్దఱకుం గ్రమంబున విస్ఫురద్గుణ శోభితుల్
ద్వారకానగరాశ్రయు ల్యదువంశజు ల్గదసాంబు ల
న్వారు నాథులుగాఁ గలా రని వారి కానతి యిచ్చె న
న్నారదోక్తికి వారు చిత్తమున స్విచారము సంధిలన్. 15

తే. కుడిచి కూర్చుండి వెతఁ దెచ్చుకొంటి మొకటి
యెన్న నెక్కడిద్వారక యెక్కడిగద

సాంబు లివి విన్నఁ బెనుచేటు స్వామిచేత
నసురులకుఁ బగి వీడఁట యాపురంబు. 16

చ. అని తమలోనఁ దా రడచి రాపలు కెందును నుబ్బకుండ న
ద్దనుజవరేణ్యకన్యకలు తాపసవాక్యము విన్న యాదిగా
మనమునఁగూర్మి హెచ్చి నియమంబులు నోములుదానధర్మవ
ర్తనలుఁ గరంబుసల్పుదురు తద్గదసాంబశుభంబెకోరుచున్. 17

చ. క్రమమున భోగయోగ్య మగుప్రాయమునిండుచు రాఁగభర్తృసం,
గమనమనోరథంబు నతిగాఢముగాఁగఁ బతిప్రవృత్తిలా,
భము గడు దవ్వగా నలసి బాలిక లిద్దఱు తద్దయున్ గత,
క్షనుఁ గుసుమాస్త్రబాణములఁ గాంతియెచిక్కఁగఁజిక్కి రేమనన్.

ఉ. అచ్చపలాక్షు లిద్దఱును నర్మిలిఁ బెంచియుఁ బల్క నేర్పియున్,
ముచ్చటకాఁపుగాఁ దమవినోదపు నెచ్చెలిగా ననున్గనున్,
మచ్చికఁ జూతు రాసతులమన్ననకుం దగఁ బ్రత్యుపక్రియా,
సచ్చరితంబుఁ జూపఁగ నజస్రము నేనును గోరుచుందుదున్. 19

క. కావున వారలయప్పటి
భావజశరపీడఁ జూచి భామినులారా
మీవల్లభులశుభస్థితి
నావెరవునఁ దెలిసి వత్తు నమ్ముఁడు మదిలోన్. 20

తే. మఱియు నప్పటికోలఁదిని మంతనముగఁ
జేరి మీకోర్కిఁ జెప్ప వచ్చినను జెప్పి
మాఱుమాట యేఁ దెచ్చెద మానసముల
నన్యచింతలు మాని న న్ననుపుఁ డనుచు. 21

వ. ఏను మద్విరహాసహత్వంబునంజేసి వార లనుపం జాలక యనుమా
నించినను మానక యపుడ కదలి ద్వారకాపురంబున కరిగి నాచేత
నైనపాటిగమనకార్యంబు సాధించుకొని తిరిగి వచ్చునప్పు డాలేఖ

యట్లు ప్రాప్తం బయ్యెఁ దత్ప్రకారంబును వినిపించితి నన్నుఁ బ్రభావతిఁ జూచి గుఱుతెఱింగెనేని చంద్రవతీగుణవతులకు నేమికోరిన గామి సంఘటిల్లునో యని తలంకెద నవ్వనితలకు మత్ప్రదర్శనంబు నకై మితి పెట్టినదినంబు నేఁడ కావున నెంత వంతం బొరలుచున్న వారో వారికిం బొడసూప వలయు నన్ననిపి యనుగ్రహింపుము.

తే. ఘనపయోవృష్టికిని జాతకములు వోలెఁ
గొమరువెన్నెలకును జకోరములు వోలె
భాస్కరోదయమునకు నబ్జములు వోలె
నెదురు చూతురు నారాక కిందుముఖులు. 23

వ. అనుటయు. 24

ఆ. ఏను నిన్ను విడువ కిట్ల వచ్చెద నీవు
చెప్పినంతవట్టు నప్పుడంతులఁ
బిలిచి నాయెదుటను గల దనిపించిన
విడుతు మదుపకారవృత్తి దెలిపి. 25

క. అనవుడు నట్లని కాని
మ్మనుచుఁ దదాక్రాంతమూర్తి యగుచునె వెసఁ దా
జని చిలుక కెళవు లరయుచు
సునాభకన్యలు వసించుశుద్ధాంతమునన్. 26

క. ఒకసౌధవిటంకమత
ల్లికిమాటుగ వ్రాలి లాఁతిలేమ లచటఁ జే
రికఁ బొలయ కుండ నారసి
యకలంకస్వరతఁ బిలిచె నాకన్నియలన్. 27

క. పిలుచుటయు వార లిది మన
చిలుకయెలుం గనుచు నుల్లసిల్లి రపుడు వీ

నుల నూఁదుకప్పురపుఁజలు
వలఁ బోలి విరాళియలంత నడి వది తీర్పన్. 28

ఆ. అట్లు సంతసిల్లి యతిసంభ్రమంబున
నరుగుదెంచి హంసికావృత మగు
చిలుకతెఱఁగుఁ జూచి వెలవెలఁ బాఱఁ ద
ద్భయనివృత్తిగాఁగఁ బలికెఁ జిలుక. 29

క. నిను నంపినవారికి నీ
కును హితమె యొనర్తుఁ బ్రాతికూల్యం బొకప
ట్టునఁ జేయ ననుచు నిది నా
కు నిజముచేసినది మీరు కొంకకుఁడు మదిన్. 30

వ. అని తనకును దానికిం బ్రాపించిన సంబంధంబు తెఱంగునుం దాను మాటపట్టు పుచ్చుకొని తనకార్యరహస్యంబుఁ దెలుపుటయుం దెలిసి యేను మీదాన నగుట మీచేత నెల్ల సాడించుకొని మీ కుపకారం బెక్కించి విడుచుటకు వచ్చినదని చెప్పి తత్ప్రార్థనానశీకృతహృదయ యగు హంసిచేత విడువంబడి యేను బోయిన కార్యంబు వినరించెద ననివారల వేఱువేఱం బేరుగ్రుచ్చి యిట్లనియె.

తే. చంద్రవతి నీదు ప్రాణేశుఁ డింద్రనిభుఁడు
గదుఁడు ద్వారక నున్నాఁడు ముదముతోడ
గుణవతీ నీదు ప్రియుఁడు సాద్గుణ్యరాశి
తనరుచున్నాఁడు సాంబుఁ డెంతయు శుభమున. 32

క. ప్రకటితచాతురి నారా
జకుమారులతోడ నుచితసమయముల న్మ
చ్చిక చేసితి నేఁ గ్రమమున
నొకఁ డెఱుఁగక యుండ నొకనియొద్దకుఁ జనుచున్. 33

క. విదితము చేసితి మీమీ
హృదయేశుల కంత మీయభీష్టము తెలుఁగుల్
తుద నంతయుఁ దెలిపితి మీ
బ్రదుకులతదుపేక్షనైకపర్యంతతయున్. 34

తే. వారు నేయుపాయములను వదలక నరి
యించువారైరి మిమ్ము మీరంతలోన
ధృతి సడలనిత్తురే నాత్మహతియకాక
పతిహననపాతకముఁ గల్గఁ బల్కరవుడు. 35

సీ. అని చెప్పుటయు విని యాకన్యకలు గరం
బులఁ గర్ణయుగళంబు మూసికొనుచుఁ
దమ కంత యే లగుఁ దాము దీర్ఘాయుర
న్వితు లగుదురుగాక యతివిమోఘ
వనరాశి నేమును మునుఁగక తమమాట
యాస పెద్దెప్పగా నచలమైన
తాల్మి నీదుచు నుండెదము తమ కస్మదీ
య ప్రాణసంరక్షయందుఁ దగిన

తే. త్రోవ మాభాగ్యవశమునఁ దోఁచుదాఁక
నోర్పుటయకాక తమకింప యుక్తమగునె
యని పలికి యూరకుండిన నంచచెలున
వారి కి ట్లను సముచితవాక్యసరణి. 36

క. మీపతు లిట వచ్చుట కుచి
తోపాయము మిగులఁ దడయ కొక్కటి తగనే
నాపాదించెద మీరలు
నాపై దయ మఱనకుఁడు మనంబులయందున్. 37

వ. ఏను బ్రభావతికిఁ బ్రాణసఖినై యుండుదుఁ గావున నాచెలువ పనుపున నీచిలుక నిల్లు దగులుకొని వచ్చితి నిది నిమిత్తంబుగా నైన మీతోడిమైత్రి దొరకె నింక నిక్కడ మిక్కిలిం దడయఁ దగదు పోయి వచ్చెద నచ్చట నిచ్చటి రహస్యంబు వెలివోవ నీక తగినయుత్తరం బిచ్చి కప్పిపుచ్చెద నిచ్చలంపుమనంబుల నుండుం డని పలికి యామాటల నత్యంతసంతుష్టాంతరంగ లగు నాయంగనల వీడ్కొని వజ్రనాభతనయకడకు నరుగుదెంచి యిట్లనియె. 38

క. చెలువా నీసౌభాగ్యపు
విలసనము కదమ్మ యెచట వీక్షించిన న
గ్మలి నీపతి నీకై చిం
తిలి యనిపినలేఖ యఁట కదే తెలియంగన్. 39

వ. అనిన నక్కన్యకారత్నంబు నవ్వుచు ని ట్లనియె. 40

క. అడుగఁగ వలసినయది యే
నడుగుదు విశదముగ మొదల న్నాచిలుక యదె
క్కడిది యిటఁ దేక యేటికి
విడిచితి నీకడుపు కందవిత్తుగ హంసీ. 41

వ. అనుటయు శుచిముఖి యి ట్లనియె. 42

క. నీపతి నీకై కుందుచు
నాపేరను లేఖ యనిపినాఁ డని యిది యే
నాపులుఁగువలనఁ దెలిసి ము
దాపూర్ణత నుబ్బి విడిచి యనిపితి దానిన్. 43

క. మన కి మ్మనుచు నతం డని
చినపత్రిక దొరకె నొరులచేఁ బడ కిదియే
మనకుం బదివే లెట్లట
చనని మ్మాచిలుక తద్విచారం బేలా. 44

సీ. అని రాగవల్లరిఁ గనుఁగొని యాపత్రి
కార్థ మే విన్నట్లి యగుఁ గదమ్మ
చదువుకొంటిరె యన్న నది తాను జదివిన
యంతయుఁ జెప్పి నన్నవలఁ జదువ
నీకతాఁ నొడిసి యాయాకు బలిమిఁ బుచ్చు
కొనియె నీపదు చన విని మరాళి
యటమీఁదఁ దెలియ నాయము కాదు మనకు న
నన్యప్రకాశనీయంబు లైన
తే. ప్రేమభంగులఁ దా నేమి యేమి వ్రాసి
యనిపినాఁడో కదున్ రహస్యంబుగాఁగ
నట్టియాకాముకునికూర్మి లతనిసతియె
చదువుకొని మోదసంపదఁ బొదలనిమ్ము. 45

క. ఓవనిత లేఖలోనఁ బ్ర
భావతి యనఁబోయి ప్రప్రభాభావతి యం
చీవిధమున వ్రాసినభ్రాం
త్యావిష్టుం డేమి వ్రాయఁ డమితపుఁగూర్మిన్. 46

క. వెఱఁ గయ్యెడు నే నపు డీ
తరుణిగుణంబులు నుతింపఁ దాను విరక్తి
స్థిరునట్ల యుండి తోడనె
విరహార్తుఁడ నైతి ననుట వివరింపఁ జెలీ. 47

క. ప్రాయపువాఁ డఁట సదృశ
శ్రీయుక్తిఁ దలిర్చుబిత్తరి న్వినుసఁట యా
హా యాతనియాత్మ యినుమొ
ఱాయో కులిశంబో నెఱి దొఱంగక యుండన్. 48

వ. అదియునుం గాక. 49

తే. సకలసౌభాగ్యభాగ్యలక్షణగుణైక
ఖని ప్రభావతి సిద్ధసంకల్ప గాక
యుండునేని శాస్త్రము లిన్నియును బుధులకుఁ
బ్రత్యయాస్పదతను వృథాభరమె కావె. 50

వ. అనినఁ బ్రభావతి దాని కిట్లనియె. 51

సీ. ఇపుడేమి గంటి నా కెక్కడిసిద్ధసం
కల్పత గుమ్మడికాయలోన
నావగింజయుఁ బోదు హంసి నాచింతాభ
రంబులో లేశమాత్రము నుడుగుట
గలదె యీవేళకుఁ దలపోసి చూచినఁ
దాదృశాశ్చర్యసౌందర్యకోమ
లాంగుఁ డవ్విభుఁడు నాకై యెంత యలసెనో
యెంత కుందెనో యనునట్టివెతయు

తే. నొకటి తొంటికంటె విశేష మొదవె నేఁడు
దీనిఁ దరియింప నీక నెద్ది తెరువు చెపుమ
యసురపతి యొల్లఁ డాతనియల్లుఁదనము
పుర మితనియాజ్ఞ లే కెట్లు జొరఁగరాదు. 52

వ. అనుటయు శుచిముఖి ప్రభావతి కిట్లనియె నోపువ్వుఁబోఁడి నీపలికిన యంతయుం దప్పదు నీవిభునిరాకకు నాకవిరోధి యనుమతి సాధించుటకు నుపాయం బొక్కటి గలదు దాని నేన యెఱుంగుదు నీకు ననువైన సమయంబున నన్ను సరసకథాకథనప్రవీణ యనియును సకలవిద్యాధురీణ యనియును బ్రభువుల నుబుసుపుచ్చి మెచ్చింప నేర్చు ననియును నిచ్చకు వచ్చునట్లుగా భవజ్జనకుం జెప్పి సమ్ముఖంబునకు రప్పించుకొనునట్లుగాఁ జేయు మటమీఁదటి కార్యంబునకు

దైవంబు గలదు పోయి వచ్చెద నిచ్చటికోలంకులన యుండెదఁ
జుమీ మాటవడిన పిలిపింతుగాకాని యనుచు వారిద్దఱు వీడ్కొని
నిజేచ్ఛంజనియెఁ బ్రభావతియు సఖీసహితయై గృహంబున కరిగె
నంత నక్కాంత యొక్కసమయంబున. 53

చ. వెలుపలికొల్వు వీడ్కొలిపి విశ్రుతతేజుఁడు వజ్రనాభుఁ డిం
పలరఁగ రాణివాసమున నాడెడి పాడెడి పువ్వుఁబోండ్లసే
వలు గొనుచుండఁ జేరి తగువర్తన నొప్పుచుఁ దన్నతండు వ
త్సలతయు గారవంబు వెదచల్లెడుమాటల నాదరింపఁగన్. 54

వ. తదీయరత్నసింహాసన సమీపంబునఁ బ్రవర్తిల్లుచు నల్లన ప్రసం
గంబు దిగిచి సవినయమధురభాషణంబుల నిట్లనియె. 55

క. మన బొడ్డన బావులలో
ననుదినముఁ జరించునంచలం దొకహంసాం
గన యేమిచెప్పఁ దండ్రీ
కని విని నేనెందు నెఱుఁగ గని విద్యలకున్. 56

చ. శుచిముఖియండ్రుదానిని వచోనిపుణత్వమునందు సత్కథా
రచనలయందు నీతివిదురత్వమునందు బహుశ్రవోవత్రో
కచణతయందు నెందు సరి గానము దానికి వేయు నేల దా
నిచతురతావిశేషములు నీవ కనన్వలయున్మహాత్మకా. 57

తే. అనుడు నాదైత్యపతి తనయనుఁగుఁగూఁతు
మాట లోకముద్దుసేయుచు బోటిఁ బనిచి
యమ్మ రప్పింపవే చూత మమ్మరాళి
ననియె నింతియు రప్పించె హంసి నపుడ. 58

వ. రప్పించి ముందట నిడుకొని శుచిముఖి నీదువిద్యావిలసనంబు విన్న
వించిన నయ్యా వినవలయు నని వేడుక పడుచున్నవాఁడు శాస్త్ర

ప్రసంగంబు సేయు మనిన నదియును. 59

క. వీనులకు సుధారసముల
సోనలు వర్షించుమృదులసుస్వరభణితిం
దా నిట్టటు గ్రుక్కక పని
లేని పునఃపదము లిడక లీల దలిర్పన్. 60

శా. కాణాదంబును గౌతమీయమును సాంఖ్యంబున్ భుజంగాగ్రణీ
వాణీమార్గము జైమినీయమతమున్ వ్యాసోక్తశాస్త్రంబు వ
క్కాణించెం గడుఁ బూర్వపక్షములు జోకం బెంచుచు న్మెచ్చి య
క్షీణప్రౌఢిఁ దిరస్కరించుచుఁ దుదన్ సిద్ధాంతము ల్నిల్పుచున్. 61

మ. స్వమతిప్రౌఢి దృఢానుమానముల సంస్థాపించు నేవేళ నె
ద్ది మతం బప్పుడు వానివానికి నుపాధిగ్రస్తతావ్యాప్తిభం
గముఖానేకసుదూషణంబులు వెసం గల్పించుఁ దానన్యశా
స్త్రమతస్థాపనవేళ నవ్విహగి దైత్యశ్రేష్ఠుఁ డోహో యనన్. 62

వ. మఱియును. 63

తే. కావ్యనాటకాలంకారగానమదన
శాస్త్రపరిచయమహిమంబు జాలపాద
భామినీమణి నెఱపె నుద్దామపటిమ
నాయసురభర్త మెచ్చి పురే యనంగ. 64

వ. అంత నద్దనుజనాయకుండు శుచిముఖముఖం బవలోకించి నీవును నాదిగంతచారిణివి నీ కనినయద్భుతంబు లేమేనియుం గలిగిన నెఱింగింపు మనవుడు నాయంచ యించుక విచారించుట యభినయించి యిట్లనియె. 65

తే. కనినచోద్యంబు లెన్నియో గలవు వాని
నేమి చెప్పుదు నందులో నెల్ల నాకు
నతివిచిత్రమై తోఁచినయది నిశాచ
రాఘవు వనితతొ నొక్కటి యవధరింపు 66

ఆ. నటుఁ డొకండు భద్రనాముండు మున్నొక్క-
చోటఁ దాపససభ నాటనేర్పు
వలన మెచ్చఁ జేసి వరముగా నత్యద్భు
తంపునాట్యపటిమ పెంపు వడసి. 67

సీ. పదుదీవులఁ జరియించుచు నున్నవాఁ
డని చెప్పి యతనినాట్యములవేళఁ
గలయట్టియద్భుతంబులు సర్వమును సవి
స్తరముగ వినిపింపఁ దానవేంద్రుఁ
డాశ్చర్యకౌతుకాయత్తాత్ముఁ డగుచు నే
నును గొంత కొంత యాతని తెఱంగు
విని చూడవలయు నన్వేడుక నుండుదు
నీవు ప్రవీణ వన్నిటను హంసి

తే. యానటుని నిచ్చటికిఁ దెచ్చితేని మెచ్చు
గలదు నీ కని ప్రేమతోఁ బలికె నదియు
నట్ల చేసెద నని దనుజాధినాథు
వీడ్కొని ప్రభావతినిఁ జూచి వినయ మొప్ప. 68

ఉత్సాహ. అనిపెదే ముదంబుతోడ నమ్మ పోయి వత్తునా
యనుడు నదియుఁ గొన్నియడుగు లనుప నేఁగుదేర నో
వనరుహాక్షి యింతయు స్వభవత్ప్రియార్థమే సుమీ
మనమునందు నిది యెఱింగి మైత్రి మఱవ కుండుమీ. 69

వ. అనుచు గూఢవృత్తిఁ దదిష్టసాధనపరత సూచించి యనిపించుకొని ద్వారకానగరంబునకుంపోయితాను వజ్రనాభుచేత భద్రనామధేయ నటునిం దోడ్కొని తెచ్చుటకు నియుక్తయగుట కృష్ణుని కెఱింగించి వజ్రనాభానుజుండగు సునాభునికూఁతులు గదసాంబులకు భార్య

లుగాఁ గల రని నారదవచనంబులకలిమి చెప్పి ప్రద్యుమ్నున కసుర
జయ సాహాయ్యకంబు నడుప గదసాంబు లరుగువా రని నిశ్చయిం
చిన యాచక్రధరునినిశ్చయంబు విని యది తదీయశాసనంబున
వాసవునకు విన్నవింప దివంబునకుం జనుచుం బ్రద్యుమ్నునింటి
కరిగి యప్పు డతండు ప్రభావతీవియోగ తాపాతిభారంబున నసు
రుసు రగుచు మిగుల నొగిలి తదుదంతచింతం జేసి నిజాగమనంబ
కోరుచున్నవాఁడు గావున నతనిచేత నతిమాత్రాదరగౌరవంబు వడసి
యేకతంబున నతనితోడ. 70

సీ. ఒకచిల్కచేతఁ బత్త్రిక యంచితే నాకు
ననిచితి నది నీకు నందెనొక్కొ
యనుచు నెవ్వరిఁ గూర్చి యది వారికిని జేరె
నాయింతికి శుభంబె హంసరమణి
నాలేఖ యందుట నామాట యనవచ్చు
మున్నట్టికొదవ రా మూల మెద్ది
పత్త్రిక కడు దైన్యపడి నీవు పంచు ట
ట్లాకాంతపై నెంతహాళికలిమి
తే. నాసతియు భవద్విరహాగ్ని నంత గుందె
నన్ను నెఱుఁగుట యెట్లు ము న్వాంఛసేయ
శివ లిఖించి యిచ్చినది నీచెలువు దాని
కేమిటికి నిచ్చె వరుఁడు నీ కీతఁ డనుచు. 71

మ. అనుచు న్మాటకుమాటగా వరుసతో హంసీకులోత్తంసమా
తనికిం దైత్యతనూజకోర్కి తెఱఁగుం దన్మూలముం జెప్పియి
ట్లను నే నీ కిది నాఁడె తెల్పుటకుఁ గాదా చేసితి న్జాలఁ ద
ద్ఘనశోభాస్తుతి నీవొకించుకయుఁ జిత్తం బీమిఁజాలించితిన్. 72

వ. ఆప్రభావతి నన్ను నత్యంత ప్రియసఖింగా నడుపుకొన్నది గావున
దాని గుట్టించుకయు నే నెఱుంగనియది లేదు కనియు వినియు

సమస్తంబు నాకళించినదాన నని యతనికి భవానీకృపానుగ్రహ
పత్రిప్రకారంబు సకలంబునుం దెలిసి యిట్లనియె. 73

చ. భవదమలాకృతిప్రతిమఁ బర్వినయప్పుడుచూపుక్రమ్మఱన్
దివఁ గదలింప రాక సుదతి స్థగితచేష్టితఁ జేసె నోయదు
ప్రవరుఁడ యేమి చెప్పుదును రాగకుతూహలవిస్మయాతిగా
రవమున నెంతవ్రేఁగగుచు రాపడియుండెనొ కాని యత్తఱిన్. 74

చ. కొసరక చూపుచేతఁ గడుఁ గ్రోలిననీచెలువంబు చెల్వమా
నసమున నెంత మిక్కిలిఘనంబుగ హత్తెనొ కాని యప్పుడో
రసికశిఖావతంస యదురత్నమ కాకదకాయరీతిఁగాఁ
గిసలయపాణిచన్నుఁగవ క్రేవ గగుర్పొడిచెం బొరిం బొరిన్. 75

ఉ. వావిరి నెల్లప్రొద్దును భవత్పరిరంభణచుంబనాదినా
నావిధభోగలీలకు మనంబున నువ్విళులూరు చున్కి ప్రీ
డావతి దెల్పెఁ గొన్నినిశలం గనుమూసినయంతమాత్రఁ బై
పై విలసిల్లుకుట్టమిత భావవిశేషవిజృంభణంబులన్. 76

మ. కలలం గూడినవేళ నెట్టిపొలయల్క ల్పుట్టెనో యేమి నీవలనం
దప్పుఘటిల్లెనో యెఱుఁగఁ దత్స్వప్నాగమామర్ష విహ్వాలి
తస్వాంతయ పోలె నిద్ర నెఱయ న్వర్జించెఁ బద్మాక్షియు,
తు లహోరాత్రములందుఁ బద్మకుముదస్ఫూర్తిన్విడంబింపఁగన్.

క. చిత్తజమహాగ్ని కాఁకల
నెత్తు దఱిగి వన్నె యెక్కె నెంతయు నెమ్మే
నత్తరుణికి జను లందఱుఁ
బుత్తడిబొమ్మ యనుమాట బొం కేల యగున్. 78

సీ. రోలంబనికురుంబనీలిమశ్రీఁ బోలె
వేణి మొట్టుట కడు విరస మయ్యె

సమదకోకిల శుకస్వరసామ్యమునఁ బోలె
సఖులసల్లాప మసహ్య మయ్యె
బరిపూర్ణచంద్రబింబసమత్వమునఁ బోలె
నిలువుటద్ద మదర్శనీయ మయ్యెఁ
బ్రసవాస్త్రవివిధమార్గణవర్ణధృతిఁ బోలె
రత్నభూషాళి యగ్రాహ్య మయ్యెఁ
తే. వేయుఁ జెప్పఁగ నేల నీవిలసనంబు
లుల్లమునఁ దలపోయుట యొకటి దక్క
బహుదినంబులనుండి యాపడఁతి కితర
వస్తురుచు లన్నియును గాన వావి యయ్యె. 79
క. వెదకికొని తానె యిటు రా
మది సాహస మొంది కదలు మాటికి నీకూ
పెదుటఁ దన కంతఁ దోఁచిన
మదిరేక్షణ తత్తఱిలుచు మగుడుఁ లజ్జన్. 80
క. ఆపడఁతి యడలఁ జేసెను
జూపఱ నపు డేమి చెప్ప శోషిలుచుఁ గడున్
నీపత్రిక యానిమిషము
లోపల రాదేనిఁ బాటిలు దశాంతరమున్. 81
వ. ఆపత్రిక యుపకారంబునుం దాత్కాలికస్థితికారణం బగుట యొక్కటియ కాని యక్కన్యకు మిక్కిలిం దాపంబు గావించు చున్నయది యె ట్లంటేని. 82
క. క్రిందటిదినములు విరహాద
శం దా నలఁగుటయ కాని సరిగ నిపుడు నీ
వుం దనకై కుందుట విని
యెం దరుణికి నింక నిమిష మేఁ డై తోఁచున్. 83

ఉ. భావన చేసి చూడ క్షణభంగుర మింతులతాల్మికల్మి వా
తావిలపల్లవాంచలహిమాంబుకణంబును నంతకంటె మే
ల్గావున నింక నెంత యవిలంబమునం గృప నేఁగి ప్రోచెదో
దేవరచిత్త మాసతియదృష్టము వేయును జెప్ప నేటికిన్. 84

వ. అనిన విని యతండు. 85

క. గ్రక్కునఁ జని వ్రాలుదునో
చెక్కులు గట్టుకొని దివిజరిపుమేడలపై
నక్కొమ్మఁ జూచు టెపు డెపు
డో కో యనునంతతమక మున్నది మదిలోన్. 86

తే. ఏమి సేయుదు నాదైత్యునియ్యకోలు
లేక నీ డెవ్వరికిఁ జొర రాక యునికి
యరసి వేఁగుచు నున్నాఁడ నమరపతియు
హరియుఁ దలపోయు కార్య మే మయ్యెఁ జెపుమ. 87

వ. అనిన శుచిముఖి యతనిం జూచి యోకుమారక నీకుఁ దత్పుర ప్రవేశ చింతవలవదు తదుపాయంబు హరి నిశ్చయించుకొనియున్నవాఁడు వజ్రనాభవధకార్యంబునకు నేను భవదిష్టసాధనానుకూల్యంబు చింతించి నిన్నే యనుపునట్లుగాఁ జేసితి వాసుదేవుం డిపుడ యేతదర్థంబు నిన్నుఁ బిలిపించి యనుపుచున్నవాఁడు వజ్రికి నిది యెఱింగించి వజ్రపురంబున కరిగి యేనును దగినతెఱంగునం దావకీనకార్యానుగుణ్యంబు నడుపుచుండెద నని పలికి యతని వీడ్కొని చనియె నప్పుడు. 88

సీ. అమరారికరులకుకుంభములు వ్రయ్యఁగ మొత్తు
రమణిచన్నులు నఖాగ్రముల నొత్తు

సమదరాక్షసరథచక్రంబు లిలఁ గూల్పఁ
గాంతశ్రోణికి నూడిగంబు సల్ప
నసురేంద్రజయశంఖ మచనిపై వ్రేయింపఁ
గామినికంఠంబు గౌఁగిలింప
వజ్రనాభునిధనుర్వార్తలు గడతేర్పఁ
బడఁతికన్బొమసంజ్ఞఁ బరు లోనర్ప

తే. దైత్యమెఱుఁగుఁదూపులు దళితములు సేయఁ
దత్తనూజచూపులు ఫలితములు సేయ
నుదుటుఁదనమును వలపు నొండొంటితోడ
దంటగొని క్రమ్మ నెమ్మది దాల్చె నతఁడు. 89

సీ. అంతట గోవిందుఁ డతనుని- గదసాంబు
లను బిలిపించి యలంఘ్యదర్పు
వజ్రనాభుని బ్రహ్మవరబలోద్ధతుని దే
వహితార్థమై త్రుంపవలయుటయును
దస్మహత్త్వంబును దత్పట్టణప్రవే
శం బన్యులకు నసాధ్యం బగుటయుఁ
దాను మరాలిచేఁ దగ ఘటింపించిన
తదుపాయమును విశదముగఁ జెప్పి

తే. యందు రుక్మిణిసుతుఁడు భద్రాఖ్యరూపు
గదుఁడు పారిపార్శ్వకునియాకారము మఱి
సాంబుఁడు విదూషకునిప్రకారంబుఁ దాల్చి
చనఁగ నియమించి పంచెను దనుజపురికి. 90

ఆ. ఆముగురు పరస్పరావిదితస్వప్రి
యాంగనాసమాగమానుగుణతఁ

ప్రమద మొంది రపుడు ప్రత్యేక మీయాత్ర
నాదుభాగ్యవిలసనంబ యనుచు. 91

సీ. మనముల నిట్లుబ్బుచును నటవేషంబు
ధరియించి తమకును దగినయట్టి
వారసీమంతినీవ్రాతంబు గొలువ వై
ణిక వైణవికమూరజకజనాది
నాట్యసామగ్రి యుఁ భద్రున కెట్టిది
యట్టిద యై కనుపట్టుచుండఁ
గదలి యథోచితగతిఁ బయనంబులు
వర్తిల్లఁగా నేఁగి వజ్రపురము
తే. ప్రాంతమునను శాఖానగరములయందు
విరివి చూపట్ట మేళంబు విడిచి విడిచి
యతివిచిత్రంబు లగుతమయాటనేర్పు
లెల్ల నెఱపిరి కడువార్త కెక్కుచుంట. 92

క. దనుజేంద్రుఁడు తద్వార్తలు
వినుచుఁ హృదయమునఁ బొదలువేడుకతో వా
రిని బిలిపించెను వారును
జని యాదనుజునకు నుచితసమయమునందుఁ. 93

క. తమనాట్యవిద్యఁ జూపఁగ
సమకట్టి తదర్హ మైనసన్నాహవిశే
షముతోడ నేఁగుదెంచిరి
రమణ దలిర్పంగ నృత్యరంగస్థలికిఁ. 94

వ. శుచిముఖి యటమున్న తనపలికినక్రమంబున వచ్చి వజ్రనాభుని యాదరంబు వడసి ప్రవర్తిల్లుచుం బ్రభావతికిం జంద్రవతీ గుణవతులకుం దత్పతులరాకతెఱం గెఱింగించి వియోగతాపంబున

మిగుల నొగులకుండఁ దదాశాశీతలోపచారంబున సేద దేర్చుచు నుండి యప్పు డక్లేశ మెంచిన ప్రద్యుమ్ననకు క్షణక్షణప్రవర్ధమాన ప్రభావతీరాగవృత్తాంతంబున నౌత్సుక్యంబుఁ బెనుచుచు నతిగూఢంబుగా రాకపోకలు గావింపు చునికిం జేసి యతనితోడ నేఁడు నీహృదయవల్లభ నీనాట్యంబు చూడవచ్చు నని చెప్పి తదాగమనీయహర్మ్యస్థలంబునుం జూపి పోయె నంత. 95

సీ. వజ్రనాభుఁడు రాజ్యవైభవం బెంతయు
మెఱసి నానాబంధుమిత్రసచివ
సంఘంబుతోడ నాస్థానమహామంట
పముఁనందు నొడ్డోలగమున నుండి
పరులదృష్టికి నగోచర మగుసంవృత
స్థలి నిల్చి రాణివాసపుజనంబు
చూచునట్టుగఁ జేసి సొంపారువేడ్కతో
సావధానస్వాంతుఁ డగుచుఁ జూడ

తే. సంవిహితరంగమంగళాచారుఁ డగుచు
సురహితముగ మాయానాట్యసూత్రధార
వృత్తి గైకొని శంబరద్వేషి యొనరెఁ
బూర్వరంగప్రవర్తన పొందు పఱుప. 96

వ. అప్పుడు. 97

శా. గాంధారప్రముఖస్వరశ్రుతికళాగంభీరవారాంగనా
గాంధర్వంబు ఘనస్వనంబు తతనిక్వాణంబు వంశాదిసం
బంధిస్వానపరంపరామహిమయుక్ మద్దెళ్ళదిందింధిమిం
ధింధోంధిక్కిధిమిక్కిశబ్దభరమున్ దీపింప నాపూర్ణతన్. 98

సీ. సరవిఁ జంచత్పుటచాపపుటోద్ఘట్ట
షట్పితాపుత్రకసంజ్ఞ లమర

వెలయు చుండెడుసమవిషమతాళ ప్రవృ
త్తులు నాల్గు ప్రస్తారకలనవలనఁ
గలుగునానాతాళములు యథోక్తస్ఫూర్తిఁ
బరఁగునేలాదిప్రబంధచయముఁ
దత్తదర్వ్స్థానదత్తపటాక్షర
బిరుదాదికాంగవిస్ఫురణ దనర

తే. క్షితిఁ జతుర్దశముద్రకగీతభేద
ములు దురాపము లంద్రు వర్తిలె నవియును
నిఖలకళలును గలరౌక్మిణేయుశిక్ష
వలనఁ దన్నాట్యకర్మప్రవర్తనమున. 99

ఉ. ఆవనజాక్షనందనుఁడు నంతట నాంది దగం బఠించి యిం
పావహిలం బ్రరోచనయు నాముఖముం దనరార నొప్ప బ్ర
స్తావనతోముఖాదులగుసంధులు సాంగతఁ బెంపుమీఱ గం
గావతరాదినాటకము లాడె ననేకము లద్భుతంబుగన్. 100

సీ. ఆనాటకప్రయోగావసరముల భ
గీరథాద్యాకార ధారణమును
గంగాదినిమ్నగాగతియుఁ గైలాసాది
నగకల్పనమును నానావనప్ర
పంచనంబును బశుపక్షిమృగాదిజం
తువిశేషరూపవృత్తులును మఱియు
నెచటి కెయ్యది యోగ్య మచటఁ దత్తద్వస్తు
సృష్టి సన్నిదము వేసియును గృతక

తే. మగుట నిశ్చయింపఁగ లేక యబ్రపడుచుఁ
జూచి సామాజికులు తమసొమ్ము లెల్ల

నొసంగులుగ నైవ నడుపుచు నొప్పు మీఱె
రుక్మిణీసుతుండు మాయానిరూఢి మెఱసి. 101

వ. ఇవ్విధంబున నాత్మీయ దివ్యమాయా ప్రపంచసముదంచితనాట్యవం
చితులం గావించి నక్తంచరుల ధనసంచయంబు నూఁచముట్టుగా
దోఁచుకొనుచుం జూచుఖేచరులకు వేడ్కఁ బుట్టించె. 102

మ. ప్రియకాంతామణిచూడ్కికిన్ నిజవపుశ్శ్రీతోనతోఁచెన్ మహా
నయమాయానిధి రుక్మిణీసుతుఁడు నానాభూమికాధారణుం
డయి భద్రుండయి పొల్చువేళ 'నహిమాయాయా మసంభావ్య మ
స్తి' యటంచు న్బుధులాడుమాట మదిఁ జింతింపంగబొం కేలగున్.

శా. ఆభవ్యుం డటమున్నొకొక్కనెప మొప్పార స్మరాళీప్రది
ష్టాభిజ్ఞానగవాక్షలక్ష్యదనుజాధ్యక్షాత్మజావక్త్రశ్రీ
క్షాభద్రంబును సారెకుం దనకుఁ గల్గం జేసికొంచున్కన
ట్లాభామామణికిం బ్రభుస్తుతివిలీనార్థంబుగా నిట్లనున్ 104

చ. సకలవిశేషశోధనకుఁ జాలినయోనెఱజాణ వజ్రనా
భకులవతంసరత్నము ప్రభావతిరోహితకంటకంబు తా
వక మగుచూపు నాపయిఁ బ్రవర్ధితరాగతఁ బర్వెఁ గాన న
త్యకలుషవృత్తి నాసుకృత మంతయు నేఁడుసుమీ ఫలించుటల్.

తే. నీకు నామీఁదఁ గలయట్టినెయ్యమును మ
హాదరము నీవు పనిచినహంసి చెప్ప
నాత్మలో నసవరతనాటక ప్రసంగ
మున నిను భజించువేడుక ఘనము నాకు. 106

క. ననునేలుకొను మవశ్యం
బును నీయూడిగము చిత్తమున కెక్కఁగ నే
నొనరించు నేఁటితమి నీ
మనమున నెంతయు నిడుకొని మన్నింపఁ దగున్. 107

క. అని విని కపోలయుగళము
ఘనపులకితముగ మరల్చెఁ గ్రక్కున నాత్మా
ననము ప్రభావతి యాలో
కనజాలకమునకు నెగడఁ గడు లజ్జమెయిన్. 108

చ. అపుడు తదీయపార్శ్వగత యైనమరాళవధూటి దానవా
ధిపతనయం గనుంగొనిమదింగనుఁగొంటివెయాత్మనాథువా
క్యపదవిఁ దోఁచునట్టియితరార్థము సర్వము నాననాబ్జముం
ద్రపనిటు త్రిప్పితింతిగరుదాల్చెఁగపోలము చాలనావుడున్. 109

క. విచ్చలవిడి ననుఁ బేర్కొని
యిచ్చ గల దెల్లఁ బలికి యిదె నేఁటినిశన్
వచ్చెద ననుచున్నాఁ డీక
నిచ్చో మఱి యర్థ మెద్ది యితరము దీనన్. 110

క. ఎవ్వరు వినుటకుఁ గైకొనఁ
డివ్విభుఁ డిది యేమిభ్రాంతి యెత్తెనొకో నా
కెవ్విధి ప్రాప్తమొకో యని
నివ్వెఱ పడి యింతతడవు నిలిచితి వినుచున్. 111

వ. అనుడు శుచిముఖి యాశశిముఖి నీక్షించి. 112

మ. అతివా యన్నిట జాణ నీమగఁడు నీకాచింతయుక్తంబుగాదతఁ
డర్థద్వితయోక్తి నీకు నుచితం బైనట్టు నీకు న్సభాపతి
కర్థంబగురీతి నాతనికిఁ దోఁపం బల్కినాఁ డేది నీమతిఁ
దోఁచెం బ్రకృతంబు గామిఁ బరు లాత్మంగానరాయర్థమున్. 113

క. సకియా నానార్థోక్తుల
నొకనియమము తెలియు మర్థ ముచితం బెచ్చో
టికి నెద్ది యదియ యచ్చోఁ
బ్రకటము హరి శ్రీవిభుఁ డనుపల్కునఁ బోలెన్. 114

వ. కావున నీవల్లభుండు నిన్నుఁ బలికినపలుకు లన్యు లెఱుఁగిరో యను శంక విడువు మతం డితరులకు నాట్యావసానసమయసముచితస్తోత్ర ప్రకరణబలంబునఁ దోఁచుచున్నయర్థాంతరంబుచేతఁ బ్రభువునుపచరించి యిదె యతనిచేఁ దనవిడిదికి ననుపించుకొని చను చున్నవాఁడని పలికి శుచిముఖి యంతం బలికినట్ల సేయు రౌక్మిణేయుం జూపి తనతలంపు యథార్థం బగుట తార్కాణించె నట్లు విహగమహిళారహస్యసంభాషణరసానుభవంబున విభాసిల్లు ప్రభావతియు రాగవల్లరీసహితంబుగ్గా గృహంబునకరిగి ప్రియసమాగమత్వరమాణమానసయగుచు నుండె నంత. 115

ఉ. ఎప్పుడు వచ్చుఁ గాంతుఁ డినుఁ డెప్పుడు గ్రుంకు నటంచు నాత్మలో
ముప్పిరిగొన్నరాగము సముత్కటమై కనుదోయి కుబ్బఁగాఁ
దొప్పఁగఁ దోఁగుచూడ్కిని వధూమణి సారెకుఁ జూడఁగాఁ జుమీ
యిప్పాలు పొందె నీతఁ డనహేళి క్రమంబునఁ దాల్చె రక్తిమన్.

ఉ. అంబుధిలోని కంతటను హంసుఁడు డిగ్గ దినాంతమజ్జనా
ర్థంబును బోలె నట్టియెడఁ దత్తటి నాఱఁగఁ గట్టినట్టిర
క్తాంబర మోయనంగఁ దనరారెఁ గడుం గడసంజకెంపి యం
తం బొడసూపెఁ దారలకు తత్పతనోద్గతబిందులో యనన్. 117

క. తోరపుజీఁకటు లంతన్
మారోత్సవకలసమునకుం మదిఁ బొంగుచు ది
గ్నారీజను లాడెడిక
స్తూరివసంతములయొప్పు చొప్పడ నెరసెన్. 118

వ. అంత. 119

క. ఐరావణకరికరధూ
త్కారవమధురేణుపటలికైవడిఁ గుత్కీ
లారిదిశఁ దెలుపు దోఁచెను
దారలు ప్రథమోత్థబిందుతతిగతిఁ బరఁగెన్. 120

వ. తదనంతరంబ. 121

చ. తివిరి త్రియామకు న్నొసగసుదిద్దికొనంగఁ బురోదిశాళి దా
గవిసెన వెల్వరించుమణికల్పితదర్పణమో యనంగఁ గై
రవకులబంధుమండలము రాజిలె నోలి నిలీయమాన మై
మివులఁ గళంకలక్ష్యతఁదమిాప్రతిబింబముసంత నేర్పడన్. 122

తే. తామరసలక్ష్మి లాచందమామరాకఁ
గలఁగుచును గుముదాలికై. తొలఁగె నపుడు
తొలఁగుబావయె కాఁడె తమ్ముల వరించు
నట్టిసతులకు నతఁడు మున్నెట్టిఁ డైన. 123

చ. పసుపడ వేణునాళములఁ బగ్గములం బలెఁ గ్రిందఁ బర్వుశో
భనకిరణప్రకాండములు భాసిలఁజందురుఁడొప్పెనెంతయు
న్మనసిజుఁ డెల్లప్రాణులమనంబులు చేలుగ రాగబీజముల్
పెనుజతనంబుతోడ వెదఁ బెట్టెడుకాప్యపుజడ్డిగం బనన్. 124

చ. నెలయను వెండికుండఁ గడు నించి నిశాఖ్యచకోరనేత్రయిం
పలరఁగనంబరాహ్వయమహానటమూర్తిమహాభిషేకమున్
జలుపఁగ నెల్లదిక్కుల వెసం బ్రవహించెడుపాలవెల్లి నాఁ
బొలిచెసమస్తముంజలువఁబొందనమందతసాంద్రచంద్రికల్. 125

చ. తొలఁకెడుహంసకాంతులవిధుద్యుతిఁబోల్చి చకోరమైత్రిజో
కలు మెఱయించుకన్నవలకల్కితనంబునఁ బుష్పలావికల్
తలఁపులుగొల్లలాడి మిగులం భ్రమయించి యువవ్రజంబుచే
వెల లధికంబుగాఁగొనుచు వేడుకనమ్మిరి పువ్వు లంగడిన్. 126

తే. అప్పుడు ప్రభావతికి నొక్క యతివ విరులు
గొనుచుఁ బోవఁగ నందు నింపునఁ జరించు

తేఁటి గమిలోనఁ దా నొక్క తేఁటి యగుచు
నేఁగెమాయాఘనుండు రతీశ్వరుండు. 127

వ. అటఁ జున్న పతిసమాగమోత్సవ సముత్సాహంబునం జేసి యప
రాహ్ణంబుననుండియుం గ్రీడాభవన పర్యంకాది సముచిత నూతనస
త్క్రియావిశేషసంపాదనంబునకుం దగినపరిచారికల నియోగించు
చున్న ప్రభావతిమనోరథం బెఱింగి రాగవల్లరి యతిప్రయత్నం
బున. 128

క. చెలువకు సంపెఁగనూనెం
దలయంటె సుగంధవాసితము లగుచూర్ణం
బుల నలుఁగుఁ బెట్టె గంధా
మలకం బిడి చమురు దిగిచె మజ్జన మార్చెన్. 129

చ. చెలికి మెఱుంగుఁబావడలచేఁ దడియార్చెను ధూపవాసనల్
దలకొలిపె న్బ్రసూనసదలంకృతి మీఱఁగ వేఱువేఱ మె
చ్చు లరసి కీలుగంటు జడసుల్లెము వ్రేలుడుఁగొప్పుమూఁడు మూ
లలబిగికొప్పు పెక్కుగతుల న్నిలిపెం బలుమాఱువిప్పుచున్. 130

వ. అప్పుడా రాగవల్లరి ప్రభావతి నుద్దేశించి. 131

చ. విరిసిన నొక్కయొప్పు నరపీడినవేఱొకయొప్పుఁ జిక్కువా
టారసిననొక్కయొప్పునదియూడ్చినవేఱొకయొప్పువేణి భా
వరచననొక్కయొప్పు ముడివైచినవేఱొకయొప్పుకొప్పుగాఁ
బరఁగిన నొక్కయొప్పుఁ గనుపట్టకమానదు నీకచంబులన్. 132

క. తెఱవా సందిట సందెడు
నెఱివెండ్రుక లాయతములు నీలము లివి యే
తెరఁగున ముడిచిన నీకున్
గొఱంత గలదె యవియు జట్టిగొను నీవిభునిన్. 133

క. అనుచు విరు ల్కచబంధం
బునఁ జెరివెను సఖిని మరలి పొలఁతుక వైచెం

దనచేతిపువ్వుబంతిని
గినుకయుఁ జిఱునవ్వుఁ గన్నుఁ గ్రేవలఁ దొలఁకన్. 134

వ. అంత. 135

తే. అని చెలువ యక్షకర్దమం బాదిగాఁగఁ
గలపములభేదములు దనవలసినట్లు
సంఘటింపించి కుంకుమచందనాదు
లలఁది నిలిపించుకొనియె మే లరసి యరసి. 136

తే. మృగమదాదులఁ జుక్కబొ ట్టగిసెయొకపు
బొట్టు పూర్ణచంద్రతిలకంబు నెలవంక
విధమునామము గుమ్మడివిత్తునామ
మొకటి గా దని యొకటి యాయువిద దాల్చె. 137

తే. వెలఁది మట్టెలు పిల్లాండ్లు వీరమద్ది
యలును నందెలు మొలనూళ్లు నంగుళీయ
కంకణాంగదహారతాటంకముఖస
మస్తభూషణములు దాల్చె మార్చిమార్చి. 138

క. ఒక్కొకతోయముసొమ్ములె
పెక్కుఁడెఱంగులవి యునికి పెంపున నివి యొం
డొక్కటి మీరుచుఁ దనప్రభ
నెక్కుడగుటఁ ద్రిప్పిత్రిప్పి యింతి ధరించున్. 139

ఉ. అంచలపట్టొకింతతడ వబ్రపుమంజిడి కొంతసేపుఁ గ్రొ
మ్మించుజరంగుదళ్ళుఁ గడుమేలిమిమాదళము ల్బవంతు లొ
క్కించుక యించు కంతవడి యింపున నొక్కటి మెచ్చ కొక్కటిం
జంచలనేత్ర దాల్చెఁ బ్రియుసమ్మత మెట్లగునొక్కొ యన్మదిన్

చ. తరుణియొకింతసేపు చిఱుఁదమ్ములపుంబసతోడిమోవి మే
గరగరిక స్విరాజిలుచుఁ గమ్మలుఁ దీఁగెయుఁబూని వేణికా
సురభితఁ బొల్చి యొక్కపరిశుద్ధపుసై కపుటాల్లె గట్టి భా
సురతఁ గడు న్వెలార్చెఁ బెఱసొమ్ముల కోపమియన్నిమిషంబునన్.

వ. వల్లభమనస్సమాకర్షణకౌశలాకౌశల సందేహంబునంజేసి యెందును
మనస్స్థైర్యంబు చాలక మఱియును. 142

ఉ. శ్రీలలితాంగరాగములుఁ జీరలు సొమ్ములు నేర్చి యేర్చి తా
మేలుతరంబుఁ దాల్చియును మెచ్చక మార్చుచు నెన్నిమారులుం
జాలక దిద్దినట్టిదియె సారెకు దిద్దుచు మించుటద్దమున్
గేల ధరించి చూచుఁ బరికించుఁ బొరింబొరి పద్మసంస్క్రియల్.

సీ. కేళీగృహంబుముంగిట గరగరిక లా
లోకించు గంధాంబుసేక మరయు
నలుకుపూఁతలపరిమళముఁ బరీక్షించు
రంగవల్లికల తెఱంగుఁ జూచు
సకినలమంచంబుజాడ విమర్శించుఁ
గుంకుమపరపుభంగులు గణించు
హొంబట్టుతలగడయొప్పు విచారించు
నగరుధూపములసోయగము లెంచు

తే. నలరుటోవర్లు మేల్కట్లు నంగరాగ
పూర్ణపాత్రికలును గందవొడిబరణులు
జాలవల్లిక లాదిగా సముపభోగ
సాదనశ్రీలు పరికించు సారెకబల. 144

వ. ఇట్లు వర్తించుచున్న యన్నీలవేణి యాపువ్వు లాదరంబునం
బుచ్చుకొనియె నట్టియెడ నిట్టు నట్టుఁ జెదరి పఱచుతుమ్మెద
పదుపుపొది వదలి యొదిగి యదుకుమారుం డక్కుమారిక

సవరించు శ్రవణోత్పలంబులోనం గాన రాకుండ నడంగియుండె నప్పు డప్పుడంతి ముప్పిరిగొనురాగవేగంబునఁ బ్రియాగమన విలంబంబు సహింపలేక బహిఃప్రాణంబు లననొప్పుశుచిముఖీరాగవల్లరుల నేక తంబునకుం బిలిపించి శుచిముఖి కిట్లనయె. 145

శా. రాఁ డయ్యెక్ హృదయేశుఁడీహృదయభారంబెట్లు సైతుక్ క్షణం
బేఁడై యున్నది యేటికిం దడసెనో యేవిఘ్నముల్పుట్టెనో
నేఁడే తెంచు ప్రయత్న మున్న నకటా నీతోడఁ జెప్పండె యె
వ్వాడీరీతి యెఱింగెనో యపుడు నన్వాక్రుచ్చి య ట్లాడగన్. 146

శా. అహా యప్పటికట్లు న న్దలఁచెఁ గా కంతఃపురంబు ల్పుదు
ర్గాగ్రహంబుల్ పెఱవారి కెట్లు చొర శక్యంబై నఁగానీకదున్
మాహాత్మ్యంబునమేటియంటి వనితక్ దౌవారికాత్యుగ్ర స
న్నాహంబెక్కడనుండు రావలసినన్రాలేఁడె యెట్లైనియుక్. 147

క. వత్తు నవశ్యము నేఁడని
చిత్తము తమి రేఁచి యంతఁ జింత యొకతెపై
హత్తిన నది వృథపుచ్చినఁ
బుత్తురు మగవారిమాట పొసఁగదు నమ్మక్. 148

క. అనఘాత్మకుఁ డతఁ డాతని
నన నే మున్నది మదీయ మైనయదృష్టం
బును దూరుట గా కెట్లది
యొనర్ప నున్నదియె చంద్రికోగ్రదవాగ్నిక్. 149

వ. అని చంద్రు నుద్దేశించి. 150

క. నీశైత్యము నమ్మితి న
త్యాశన్ హిమధాముఁడును శుధాంశుఁ డనంగా

నోశశధర యేలా ఘృత
కోశాతకి వయ్యో దేమి గూడెదు దీనన్. 151

క. చలువ యొసరించినంతయు
ఫల ముష్ణత విడువు మిదియ పదివే లింకన్
జలిపందిలి పెట్టుట కడ
వలఁబో మొత్తమియె మాకు వనజారాతీ. 152

సీ. శ్యామకంఠలలాటసామీప్యపరితప్య
మానంబులుగఁ గళల్ మూర్ఛ మార్చి
సింధూదకాంతస్సమింధనబడబాన
లోగ్రకీలల సెగ నూని యూని
ప్రత్యమావాస్యసంభవదర్కసంయోగ
కలితాధికోష్ణిమఁ గ్రాఁగి క్రాఁగి
విప్రయోగోష్ణపాంథప్రాణపరిపాన
భూమజం బగుకాఁక పొంది పొంది

తే. కూలకూటాహ్వయభ్రాతపాలు పట్టి
పుచ్చుకొనుదాహకత్వంబు ప్రోచి ప్రోచి
యింతవేఁడిమి సాధించితేమొ చంద్ర
నన్ను నేఁచుటకే ప్రయత్నంబుతోడ. 153

చ. ప్రథమకళ ల్నెలన్నెల నుపాయన మిచ్చుచు వహ్నిసూర్యులన్
బృథుతరమైనమైత్రిఁ గడుఁ బ్రీతులఁ జేయుటయీ దృశోష్ణిమ
ప్రథమఫలీభవద్విరహిబాధకె కావలయు న్శశాంక యీ
పృథివి నధర్మి కెన్నఁ బరపీడయె యుత్తమలాభ మెపుడున్. 154

చ. చలువయె భ్రాంతిమూలము నిశాకర యింకొకఁ డెన్నిచూడఁగే
వలమును వేఁడ్రపుం బ్రకృతివాఁడవ యెట్లనినం జకోరముల్

వెలయుఁ గడంక నీయుడుకువెన్నెల జుఱ్ఱుచుదానఁ జేసికాఁ
కలవడ శైత్యముల్మరగినట్టివి నిప్పులమేఁ తకోర్చునే. 155

మ. ఇటుగా క్రొక్కారుకాలదోషమున నౌనేమో విపర్యాసమన్నిటి
యందు న్మలయానిలుండు నిదిగో నెమ్మేనికిం జాల నుత్కటతా
పంబొనరింపఁజొచ్చెనిదియుం ద్వచ్చంద్రికాజాలసంఘటనా దౌ
ష్ట్యము రాజధర్మ మనుచుం గార్యంబుఁడాఁ బూనెనో. 156

వ. అని దక్షిణానిలు నుద్దేశించి. 157

క. తలఁప జగత్ప్రాణుఁడవై
వెలసిననీ విట్లు నన్ను వేఁచుటతగునే
యిల వెలుగు చేను మేసిన
మలయానిల యెద్ది కాఁపు మదిఁ జింతింపన్. 158

వ. అని యతనివేఁడిమి మాన్పుటకై యనేకప్రకారంబులందూఱి
యుం బ్రార్థించియు గుణంబు గానక విసివి యిట్లనియె. 159

సీ. అంతకాశాసమాయాతత్వ మరసినఁ
జలువకు నీకును జాలదవ్వు
రౌద్రమూర్తిత్వవార్తలు విచారించినఁ
జలువకు నీకును జాలదవ్వు
దహనసారథ్యతత్పరత భావించినఁ
జలువకు నీకును జాలదవ్వు
శ్రీఖండవిషధరోచ్ఛిష్టత యెంచినఁ
జలువకు నీకును జాలదవ్వు

తే. పలుకు లేటికి నీయందు మలయపవన
జలువ గల దనునట్టిసంశయముదగదు
వసుధ నెందైనఁ జండాలవాటిలోన
బ్రాహ్మణగృహంబు వెదకుట భ్రాంతిగాదె. 160

ఉ. దక్షిణగంధవాహ నినుఁ దన్మలయద్రుమరూఢగూఢపా
దృక్షణనింతకెంతయు నపాయముపొందదెపొందకుండఁగా
నిక్షుశరాసనుండు విరహిశ్వసితోపచయప్రక్రియ న్నిమ
త్తక్షయుఁ జేసెఁగావలయుఁగాక తదుష్ణతనుష్ణమెక్కుఁగన్. 161

వ. అని మలయసమీరు నుపాలంభించి. 162

శా. పాథోరాసిగభీరు సద్వ్రతరణప్రాగల్భ్యమందారుభూ
నాథాస్థానవిధేయవర్తనునపై నఃపద్ధతీవర్తనున్
యాథాతథ్యవిధప్రయోగవివిధోపాయార్జితద్విణ్మదో
న్మాథఖ్యాతసునీతికౌశలు నస్మద్గచ్ఛిదాపేశలున్. 163

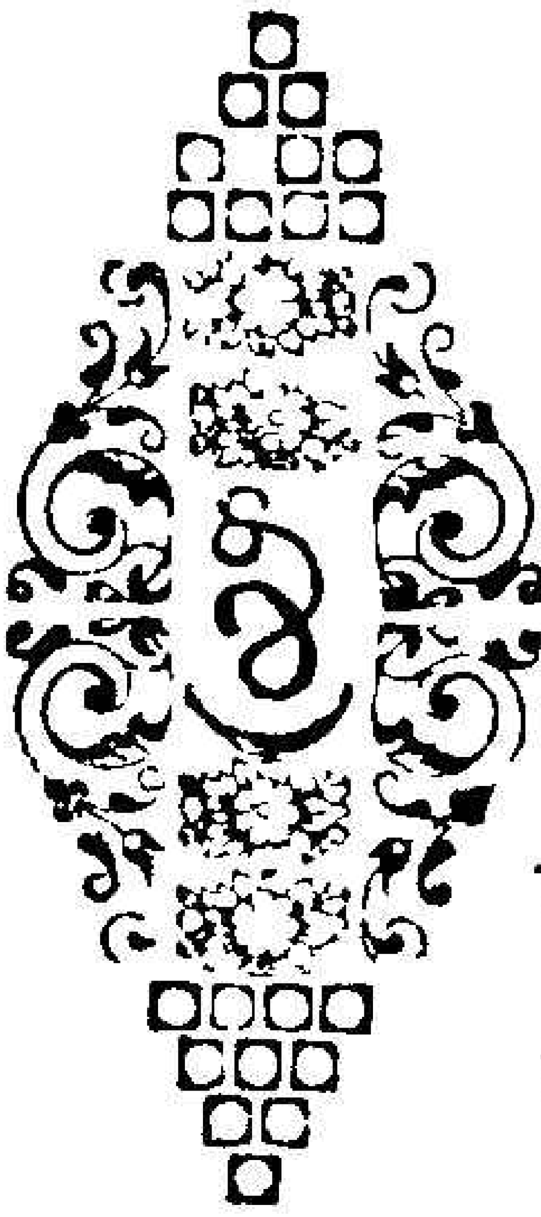
క. వ్యాచక్షాణసుధీజన
వైచక్షణ్యోదయాభివర్ధన వైద
గ్ధీచుంచురనిజకృతమై
త్రీచుంచువిశృంఖలాష్టదిక్చరకీర్తిన్. 164

మాలిని. అమలమప్రియసూనున్ యామినీశోపమానున్
గమలభవమనీషున్ గణ్యవాక్ప్రౌఢిశేషున్
శమదమగుణనిష్ఠున్ శాస్త్రచింతాగరిష్ఠున్
బ్రమథపతిసుభక్తున్ బ్రహ్మవిద్యానురక్తున్. 165

గద్యము. ఇది నిఖిలసూరిలోకాంగీకారతరంగితకవిత్వవైభవ పింగళి
యమరనార్యతనూభవ సౌజన్యజేయ సూరయనామప్రణీతం
బైనప్రభావతీప్రద్యుమ్నం బనుమహాప్రబంధంబునందుఁ
జతుర్థాశ్వాసము.

121

పంచమాశ్వాసము.

ఫలతులసీసక్తుఫ
లాఫుల్లజాతివిచికిల ప్రముఖద్ర
వ్యాఫల్గుక్ప్తేశ్వరపూ
జాఫలచిద్గణ్యు నమరసచివవరేణ్యుఁ. 1

వ. మన్మథు నుద్దేశించి యాకన్యకాతిలకంబు. 2

ఉ. భూనుతలీల రుక్మిణికిఁ బుట్టి మనోభవ మత్ప్రియత్వముల్
బూనినవాఁడ వీవయఁట పూర్వపునీయతనుత్వధర్మముల్
మానక యేఁచుచున్న నదిమామకభాగ్యమునిన్నె టాడఁబోఁ
గా నెఁటు వచ్చునో తడవఁగా వెఱతుల్ గరముల్మొగిడ్చెదల్. 3

వ. అని పలుకుచున్నప్పు డంతకంతకుం బెల్లయిన యాయల్లకభరంబునం
బెల్లగిల్లునుల్లంబు తాల్మి నిల్వరింపం జాలక యబ్బాలాలలామంబు. 4

తే. నాఁడె చనకుండ లేఖఁ బ్రాణములు నిలిపి
యంత భరపడి వచ్చి నేఁ డాత్మవేషు
నోర్వరానినాతమికి నట్లొనరఁ బలికి
ప్రియుఁడు తుదనిట్లువిడిచె నన్నియును వృథగ. 5

మ. అనుచున్ ఱెప్పలు తేలవైచుచు విశుష్యత్కంఠయై రుక్మిణీ
తనయా మీఁదట నైన నీవ పతివై తద్ధర్మ మీడేర్పుమీ
యనుపల్కించుకనాలుకల్ దడుపుచుం బ్రాణార్తి దీపింపఁ జ
య్యనఁ బూఁబాన్పున వ్రాలఁ బోవుటయు మీనాంకుండు చిత్రం
బుగన్. 6

వ. సంభ్రమంబునఁ గర్ణోత్పలంబు వెలువడి నిజరూపంబుతోడ. 7

క. హా తాలిమి వదలెదు సు
మ్మేతెంచియె యున్నవాఁడ నిదె నీపతి న
న్నో తరుణి చూడు మని తా
నాతల్పమునందు నిలిచి యక్కునఁ జేర్చెన్. 8

మ. అతిశీఘ్రంబున నాలతాంగియుఁ దదీయాలింగనస్పర్శనా
మృతసేకంబున మూర్ఛదేఱు మనె యున్మీలన్మహానందమూ
ర్ఛితయయ్యెన్ మగుడన్ బదంపడి మదించ్చేష్టల్జనింపంగఁ దా
బతిఁ గన్ఱెప్పలు విచ్చి చూచి భయకంపస్వేదలజ్జాత్మయై. 9

క. చిరకాంక్షితనిజపరిరం
భరసస్థితిఁ జొక్కి యున్నపతిచేతులు స
త్వరత విడిపించుకొని యో
వరిలోనికిఁ బాఱి పోయె వనజాక్షి వడిన్. 10

వ. ప్రద్యుమ్నుండును శుచిముఖీరాగవల్లరులం జూచి యిట్లనియె. 11

ఉ. సర్వయువాధికుం డనుయశం బెసఁగు న్నను నేలికొన్న మ
త్పూర్వసమస్తపుణ్య ఫలభూమిక మీచెలి యీవిలంబమే
నోర్వమిఁజూడకిట్లరుగుటొప్పునె తోడ్కొనిరండుపోయి గాం
ధర్వవివాహలీలకు ముదమ్మున మీరలె పెండ్లిపెద్ద లై. 12

వ. అనిన విని రాగవల్లరి నవ్వుచు నతనిం జూచి. 13

చ. తనవిరహాసహిష్ణుతవిధం బఖిలంబును నీవు వింటి గా
యనయము నాడుకోఁగ నిపుడంచుమనంబున నెత్తుసిగ్గునన్
మునుఁగుచుఁగుందుచున్నదియె ముద్దియనీతమకం బెఱింగి ని
ల్వనితెఱఁ గొక్కతప్పుగఁ దలంచెదు సూ చతురుండ వన్నిటన్.

వ. అని పలుకునంత నతనికి శుచిముఖి యి ట్లనియె. 15

ఆ. నీవు సకలనాయికావిశేషస్వభా
వములు నెఱిఁగినట్టివాఁడ వైన
నాకుఁ దోఁచినంత యాకన్యచిత్తంబు
విధము నీకు విన్నవింతు వినుము. 16

ఉ. తాఁ గడు వేగిరించెఁ గద తద్గతి నీవు నెఱుంగ సిగ్గునన్
లోఁగుచు నింతనుండి యిఁక లోనుగ నొల్లక పట్టఁబట్టఁగా
నేఁగుచుఁ గోరు నీబలిమి నీప్సితసిద్ధిగ వీఁపు గాన రా
డాఁగుట దీనిపేరు నిబిడం బిది బాలిక కెల్ల నాత్మలోన్. 17

వ. కావున నప్పడుచు తప్పేమి గలిగిన నదియు నొక్కయనురాగవిలసనవిశేషంబకా నెఱుంగుకొని యనుగ్రహంబు వదలక పరిగ్రహింతుగాని వేఱొండుగఁ దలంచెదు సుమీ యేము పోయి యాముద్దియకు బుద్ధి చెప్పి యెత్తుకొని వచ్చెద మని రాగవల్లరియుం దానునుఁ దత్సమీపంబునం దెరమఱుంగున నుండి తమపలుకు లాలకించి వినుచున్న యన్నెలఁతపాలికిం బోయి యల్పస్వరంబున నిట్లనియె. 18

ఆ. తలిరుఁబోఁడి మంచిదానవు గలిగి తి
ట్లరుగు దెంతురమ్మ యధపుమనసు
విరస మయ్యెనేని వెర వెద్ది మఱి చక్కఁ
జేయ నీవ చింత చేసి చూడు. 19

వ. అనిన శుచిముఖికి రాగవల్లరి యిట్లనియె. 20

క. అప్పటి కట్లరుదెంచుట
తప్పన రా దంత మనము దండ నునికిఁ దా
నప్పడుచుఁ దనము మానక
యిప్పడఁతుక యంత వెఱ్ఱియే యిఁకఁ జేయన్. 21

వ. అని ప్రభావతి నవలోకించి. 22

క. వరుఁడు సమాగమకాంక్షఁ
ద్వరితపడుచు నుండ నిచటఁ దడయుట తగదో
వరవర్ణిని రార మ్రొక్కెద
సరవిని దమి యుండ దెల్లసమయములందున్. 23

వ. అని కేలుఁబట్టి తివియఁబోయి యాలజ్జావతిచేతవిదుల్చఁబడినగుచు
నిట్లనియె. 24

క. ఏరీతిం జెనఁగిన నె
వ్వా రెఱుఁగరు నీదుగుట్టు వనితామణిరో
ఘోరోఁకండ్లంబాడిన
కూరుము లిపు డింత దాఁచుకొన్న నడఁగునే. 25

వ. అని వెండియు నతిప్రయత్నంబున. 26

సీ. విభుఁడు దండనె యిది వినుచున్నవాఁ డెంత
గబ్బివే యిది లజ్జక్రమమె యనియు
నతఁ డిది నరకు సేయమిగ భావించిన
నపుడేమి యగుదు వీ వబల యనియు
రసికశేఖరుఁడు సర్వజ్ఞుఁడు ప్రియుఁడు నీ
కొలఁదిన నడుచు భీతిలకు మనియు
నతిగోప్య మీశుభావాప్తిదీనికి నింత
తడయు టొప్పమి యెట్లు దలఁప వనియు

తే. మఱియు నెన్నియొ బిసిబిసిమాట లమరఁ
బ్రియము చెప్పియు నదరవైచియు హితాను
వృత్తిఁ దెలిపియు నొకకొంతమెత్తఁబడఁగఁ
జేసి కేల్వట్టి తిగిచె నాచెలువఁ గదల. 27

సీ. తిగిచిన రాక యీాడిగిలం బడుచును ల
జ్జాలసత్వమున మల్లాడి యాడి

నిలునిలు మొకమాట గల దని నిలిపి ప
లుకుట కేమియును లేక గ్రుక్కి గ్రుక్కి
యడుగడుగునకు నత్యంతనిర్బంధంబు
సలిపెడునందాఁక నిలిచి నిలిచి
తెరువున నర్గళాదిక మేది చేతి కం
దినఁ బట్టువిడువక పెనఁగి పెనఁగి
తే. యిందుబింబాస్య కడు నలయించెఁ జెలిని
విసివిపోదుగదా యనువెఱపు నొదవ
విభునినూతనసంగమవేళఁ గరము
వక్రములు లో పడంతులవర్తనములు. 28

క. ప్రకృతిజ్ఞయు హితనిర్వా
హికయు నగుట నల్ల నల్లనేనుఁగుఁ గంబా
నకుఁ దిగిచినట్లుయత్నా
ధికతం జెలి తెచ్చె నాసతిం బతికడకున్. 29

వ. ఇట్లు తెచ్చి. 30

క. అనయము చేరిక యగుతటి
ననివార్యవ్రీడ భయభరాకులగతి యై
తనవెనుక నొదుగ నొదుగఁగ
వనితామణిఁ దేర్చి తేర్చి వల్లభుఁ జేర్చెన్. 31

వ. ఇట్లు దగ్గఱఁ దెచ్చి యజ్జలజాక్షి యత్యూర్జితసముజ్జిహాన దుర్జయ లజ్జాసముద్వేగవేగయు నుద్దామరోమహర్షణస్వేదోద్భేదసాదిత ప్రకృతిమకరికాపత్రాంగరాగయుఁ బురస్థితిపరిత్యాగయత్నసంక్షోభసంచలీభవదుత్తరీయపార్శ్వ పునఃపునరాలక్ష్యమాణవక్షోజ కుంభతటవిజృంభణాభోగయునగ్రదృష్టిప్రసారపరిహారనియమనియతకటాక్షసంచారచారుకర్ణగోళ కూలంకషలోలలోచనద్రాఘిమశ్లాఘనీయ ముఖ

పరావృత్తి పౌనఃపున్యధన్యాయితోభయోపాంతభాగయు నై నయెల
నాగం జూపుచు నాపురుషరత్నంబుం గటాక్షించి. 32

చ. పడఁతులచర్య లిట్టివి నృపాలకుమారక నేఁటిదాక, గు
ట్టెడలఁగ నీదుకూటమియపేక్షఁ బడం గలపాటు లెల్లఁ దాఁ
బడియుపుడిష్టమబ్బుతఱిఁ బాఱుచుఁదాఱుచు నేక్రియంబెనం
గెదుఁ గనుఁగొంటె యంచుఁ జెలికే ల్గదియించె రతీశు చేతితోన్.

క. ప్రమదంబున రాకొమరుఁడు
కమలాక్షిఁ బరిగ్రహించె గాంధర్వవివా
హముచే నయంముహూర్త
స్సుముహూర్తో స్తంచుఁ గెలన శుచిముఖి నవ్వన్. 34

క. అపు డించుకతడ వన్యో
న్యపాణిసంస్పర్శసంభృతానంద స్తం
భపరీతాత్మత నుండిరి
ప్రపంచ మంతయును మఱచి పతియు న్సతియున్. 35

వ. తదనంతరంబ. 36

క. తనరెడులజ్జాభయవా
సన లుద్బోధమునఁ దనర సతి కనుఁగొని మె
ల్లన నిలుఁ డని యాన లిడన్
జని రొక్కకనెపముఁ జెప్పి సకియ లిరువురున్. 37

వ. అప్పుడు ప్రద్యుమ్నుండు. 38

క. నిలువక యటు పోచున్నా
రలికుంతల చెలుల నేల యానపొడిచె దేఁ
జెలికాఁడఁ గానె యనిపై
దలి చెవిలోఁ జెప్ప చెప్పఁ దార్కొనఁ బలికెన్. 39

వ. అప్పుడు. 40

చ. ఉవిద తపుక్తి కంత చెవి యొగ్గక పోఁ బెనఁగ న్విభుండు కే
ల్దవిలిచిచుట్టు నించుకయెడన్ భుజముల్వలగొల్పి పొమ్మనన్
సువదన వెల్వడం దిరుగ శ్రోణిభుజస్తనవేణికాధర
శ్రవణకపోలముల్పతిని సారెకు సోఁకుచుఁ దేల్చె నింపులన్. 41

క. అంత. 42

చ. నళినదళాక్షి సిగ్గరితనంబు గదా యని యింతచెల్లునే
యలయఁ బెనంగితంచు విభుఁ డంగనహస్తము పట్టి నిల్పి చె
క్కిలి మిగులం జెమర్పఁ బులకింపఁగ ఘర్మకణావళు ల్నఖం
బులఁగొని పాఱమీటుచును బొల్పుగ మేనిమి రెంగరంబునన్. 43

సీ. మఱియుఁ గపోలచుంబనసమీపతయాస
రిత్తమంతనము సారెకు వచించి
యభివీక్షణేచ్ఛ నమ్రాననం బెగనెత్తి
కొనగోళ్ళఁ బలుమఱుఁ గురులు దువ్వి
చనుగుబ్బ లంట ముచ్చట పడి మాటికిఁ
బయిఁటపై నెరసులు పాఱ మీటి
గనయంబు ముట్టుటకును జేరికలుగ వే
మాఱును మొలనూలిమణులు దుడిచి
తే. బెద రుడిపి వ్రీడజాడ్యంబు వదలఁ జేసి
కాంత నొగి మెత్త మెత్తనఁ గౌఁగిలించె
నీవి తనయంతటనె జాఱె నెయ్య మెఱిఁగి
పాణిఁ జెక్కిలి నొక్కి చుంబనముచేసె. 44

వ. తదనంతరంబ. 45

ఉ. శౌరిసుతుండు బాలికను శయ్యకుఁ దార్చి యదీర్ఘయత్నత
ద్వారణసంప్రబుద్ధరసతం దరితీపుగ మించుబాహ్యనా

నారతభోగలీలల మనంబునఁ జొక్కుచుఁ జొక్కఁజేసెఁబో
తారతమల్పమల్పముగఁ దన్మతియోర్పుకొలందిఁ జేయుచున్. 46

తే. సౌరభమె చిక్క లోనికి జాఱె నొక్క
రాయిడికిఁ గాక బహిరంగరాగ మెల్ల
నసఁగ నినుమడించుచు నంతరంగరాగ
మలరఁ బెనఁగిరి దంపతు లతులరతుల. 47

వ. ఇవ్విధంబున. 48

చ. స్వకుతుకపూర్తిగాఁగ రతి సల్పి సుషుప్తివహించి రంత నా
యికయునునాయకుండుఁ దమయిద్దఱియంగములున్విమిశ్రభా
వకలనఁ జిక్కుఁజీరుపడ నైచినచంపకనీలకంజమా
లికలతెఱంగునం బరఁగ లేఁజెమట ల్నునుగాలినాఱఁగన్. 49

వ. అంత. 50

క. అరుణాంశుపటలి యనువా
సరరాజపురోధృతధ్వజంబుకొనన్ వి
స్ఫురిత మగురత్నమో యన
సురపతిదిశయందు వేగుఁజుక్క వెలింగెన్. 51

చ. యదుకులమౌళికాభరణ మంతట మేల్కని నిద్రచొక్కునన్
వదలినకౌఁగిలిన్మఱపునన్ బిగియించుచుఁ జెక్కుచెక్కటన్
గదియఁగ నొత్తియొత్తి తనకాంతను మేల్కొలిపెన్ మృగాక్షియున్
నిదుర దొఱంగి చూచుచునె నేత్రములెప్పటి మూసె సిగ్గునన్.

సీ. అంతఁ గామిని కన్ను లరవిచ్చి సురతసం
క్షుభితవేషము పతి చూడకుండఁ
దనదుచెక్కిలి మొగంబున కడ్డముగఁ జేర్చి
పొరిఁ బొదినది దాన పులకితముగఁ
గెంగేల నతనికౌఁగిలి యూఁగి యెడగొంచుఁ
జేలాంచలము పెఱచేతఁ దడవి

తెచ్చి పాలిండ్లమీఁదికిఁ జొనుపుచు నితం
బావృత్తి యరపి రెండవచెఱంగు

తే. కటితటం బెత్తి మెత్తి క్రిందటికిఁ బరపి
లోనుగా దానిపై యంచుతో నమరఁగఁ
బొక్కిలి గదించి పట్టి మూపున సరవిరి
పదలుతురుమానుకొనుచు లేవంగఁ గడఁగె. 53

క. ఈచాడ్పునఁ బానుపుపై
లేచుచుఁ గడు నింపు గులుకు లేమవిలాస
శ్రీ చేఁ జిత్తము గరఁగఁగ
నాచెలువుఁడు మగుడఁ దిగిచి యక్కునఁ జేర్చెన్. 54

వ. తదనంతరంబ కార్యాంతరచింత చిత్తంబునఁ బొడమఁ దనవదనంబు ముదితచెవిం గదియించి యోయువిద యిది మొదలుగ మాపు లెల్ల నిచ్చటకివచ్చెదఁగాని జేపులు దప్పకుండ మావిడిదిన యుండ కున్న రహస్యభంగంబు పుట్టిన మనమనోరథంబు విఘ్నాకులం బగుంగావున నిక్కడనుండి మదీయనివాసంబు దాఁక భూవివరంబు గల్పించుకొని పోయెదఁ దద్ద్వారం బన్యుల కెరుకపడ కుండునట్లుగ సంవరణంబు గావింపుమనిచెప్పి యప్పలుకులకు నాలజ్జావతి యంగీకారసూచనంబుగాఁ దలయెగుర నైవ నుక్త ప్రకారంబున నిజ నికేతనంబునకరిగెఁ బ్రభావతియుఁ దద్బిలంబుతగుతెఱంగున సంవృతంబు గావించె నంత. 55

మ. సమయాభిజ్ఞతఁ గుక్కుటంబు 'వివిధచ్ఛందస్త్రియామాంతరం
తిమయామో భగవా నృషిః కుసుమధన్వీ దేవతామానినీ
రమణాయాం వినియోగ' యంచునిదియారంభించెఁ గాఁబోలునా
నమరెం దద్ధ్వని మానిసుల్ రతికిఁదామైనాథులం బైకొనన్. 56

వ. మఱియు నాసమయంబున వాసరప్రత్యాసక్తినిమిత్తవిరహాశంకాస
మంకురితసంతాపంబున లోపలిపట్టు వదలి వెలికినిర్గమించునిఖిలకాము
కద్వంద్వసముదయహృదయంబులచలువలం ద్రోవ యడ్డగించి గడ్డు
రికి యాక్రమించెనోయనఁగఁదనరారుచు హారమౌక్తికంబులత్యంత
శైత్యంబునం బ్రవర్తిల్లె నచిరభావియైన భావజవశంవదస్త్రీపురుష
పరస్పరపరిరంభవిశ్లేషఖేదవేదనాప్రాచుర్యంబు సూచించుభంగి నొం
డొంటియంటు విడిచి బిరుసెడలినదళంబులతో నతివిరళం బగుచు
మేల్కట్టుపువ్వుదండలుం దమయంతర్గుణంబులకొలఁది విశదంబుగాఁ
దెలిపె నన్యోన్యసన్నిధిం జెన్నుమీఱు దంపతు లింపుసొంపున నాద
రింపం బెంపొందుసౌభాగ్యవైభవంబు నేఁటి కిదియకదా యను
హృదయాత్మనైక్యవిలసనవిశేషంబునం బోలెఁ దాంబూలంబు లచలి
తంబుగా రుచులప్రచురతంబచరించెఁ బ్రచురసురతంబులఁ జరించు
నుద్దామయౌవనమదమదనమత్తమత్తకాశినీమణుల మణితరణితంబుల
జోక లేక సంతన గ్రహించి యంచితప్రేక్షాదక్షతం బరీక్ష యిచ్చు
భావ మావహిల్ల గృహశారికాకీరపారావతకులంబులును గలకలితల
యలలితకలకాకుభావంబు దులకించుకులుకుటెలుంగుఁ గలకలికిపలు
కుల వికలంబులుగాఁ గులుకరింపదొరకొనియెఁ బ్రతికలననవనవా
యితప్రౌఢియువమిథునరతిపరిమళంబులఁ గలపడంబయిపొలుపెసఁగ
వికసనారంభశుంభదంభోజముకుళసుకుమారసౌరభంబు సారెకు వెద
చల్లుచు నల్లనల్లన సంచరించు చల్లకరువలిబలంగములు తెరువరుల
తనువుల నవిరళముగఁ దలకొనం బులకాంకురంబులు మొలపించు
గతగివసావసాన సమయంబున జిగీషితదేశాంతరుండైన భాస్వంతు
చేతనాత్మతేజస్సమర్పణానల్పలాలనాపురస్సరంబుగా నియోగింపం
బడియుం దమతమయున్న భవనంబుల నివసించుకొంచెపుఁజీఁకటులనే
కాని నానాతమోనీకంబులం బోకార్ప లేనితప్పు గలిగియున్నయవి

గావున నావేళ కాసన్నం బయిన యావాసరాధీశురాక యాకర్ణించి కార్యవైకల్యంబున నాకులత్వంబు నొందెనో యన నేపు దఱిగి దీపకళికలు వెలవెలంబాఱె విక్రమవిహారంబు ముగియించి గవుసెనఁ బొదివిన కుసుమకోదండువెండిజల పోఁతదళుకుటరిగ తెఱంగున మెఱుం గడంగి యుడురాజమండలంబు మాఁగుడువాఱి కానిపించెఁ దొల్లి నిజసంతతి హితార్థినియై సురభి ప్రార్థింప నిలింపవిభుం డమృతం బిడుట ప్రత్యక్షం బయ్యెనో యనునట్లుగా దట్టం బగుచు శాద్వల ప్రదేశంబులం బ్రకాశించుముక్తాఫలస్థూలప్రాలేయబిందు బృందంబు పశ్చిమరాత్రిగోచర ప్రచార్యమాణపశువిసరంబులచేతఁ గసవుతోఁగూడ గ్రసింపంబడుచు నుండ గగనముకురపరిదృశ్యమాన తదీయ ప్రతిబింబ విభ్రమ దృఢీకారపారీణంబులై తారకంబులు క్రమంబునం బలుచగాఁ దొడంగెఁ బ్రాబోధికంబులైన భూపాలదేవగాంధారిప్రముఖరాగా భోగసౌగంధ్యబంధురగాంధర్వ నాదమేదురమృదువాద్య విశేషపోషిత సూతమాగధాది క్రియమాణ స్తుతిపాఠరవంబులు ప్రభుద్వారంబులఁ దోరంబులై సొంపు మీఱె నపరరాత్రస్వాధ్యాయాధ్యయనశబ్దస్థానంబుల నైనయాదేశంబులుంబోలె నిర్భరక్షీరభారభిద్యమానపీనాపిన స్మార్యమాణతర్ణకోపసరణరణరణిక సంభ్రమసముదితసముత్థానధైనుకగంభీరహంభారవంబులువిజృంభించెఁ జంద్రాస్తమయసంభవక్లేశభవపరిఘూర్ణార్ణవధ్వానంబు పెక్కువను వెక్కిరించినట్లు మిక్కిలి నక్కజపుబాహుళ్యంబు నెరపుమహాసందోహదోహనిస్వానసాహచర్య సమధికదధిమథనవిధివిహితఘుమఘుమఘోషంబు లందు గండూషితదిక్కంబులగుచుఁ బిక్కటిల్లె నప్పుడు. 57

సీ. మును విలూనం బైనదినపాదపము మొదల్
మగుడఁ జిగిర్చినచిగు రనంగ

గతనిద్రశక్రేభకర్ణతాళానిలే
రితకుంభసిందూరరేణు వనఁగ
ధ్వాంతజాలముమీఁద దండెత్తుభానుమం
తునివెలిగొల్లెనతోఁ పనంగ
మార్తాండపథరోధిమందేహబలపదో
ద్ధుతపూర్వనగధాతుధూళి యనఁగ

తే. వనజరంగస్థలిని నాట్యమునకు వచ్చు
సిరికిఁ బట్టినకెంబట్టుతెర యనంగఁ
బ్రాగ్దిశాలిప్తఘుసృణాంగరాగ మనఁగ
మెఱసె నరుణోదయపుదీప్తి మింటికెలన. 58

చ. అనుదితసూర్యహోము లగుయజ్వలప్రజ్వలదగ్నిదీప్తులో
ద్ద నమరసోమిదమ్మలమిథఃకషణోల్లసితస్తనంబులన్
దనరుచు గేలి చేసెఁ గడుఁ దత్సమయాత్తపరస్పరోపగూ
హనరసరంగదంగకరథాంగపతంగతతారుణద్యుతిన్. 59

ఉ. ఏఁ గలలోన నొం డెఱుఁగ నీవె విభుండవు సందియంబు నా
పైఁ గలదేని చూడు మని ప్రాగ్దిశ గౌతమదారజారునిన్
దాఁ గడు నమ్మఁ జేయుటకుఁ ద్రాగఁగ నెత్తెమనట్టియెఱ్ఱగాఁ
గాఁగినమడ్డుచంద మెసఁగం గనుపట్టె నినుండు నుష్ణతన్. 60

వ. అప్పుడు.

సీ. బిగువుఁగౌగిళ్లచేఁ బ్రియుబాహువురు లొత్తి
కుమ్మెలు వోయినకుచతటములు;
వరుమేన నొఱసి పోవఁగఁ జిట్లినట్టిగం
ధపుఁబేంట్లతో నొప్పునఖపదములు
రమణుకుండలపీడనముల రేఖలు మాయ
కలరు చున్నకపోలఫలకములును

ప్రాణేశదశనకోరకశిఖాసంసర్గ
మునఁ గందినట్టికెమ్మోవిసిరులు

తే. నిలువుటద్దాలచేరువ నిలిచి నిలిచి
పలుమఱును జూచుకొనుచు నాబాగు సడలఁ
జేయఁ జాలక తడసె దైతేయకన్య
ప్రాతరుచితాంగసంస్క్రియాపరత లేక. 62

వ. అంత నచ్చటికి శుచిముఖరాగవల్లరు లరుగుదెంచి యాచంచలాక్షి
యున్న చెల్వు దవ్వుదవ్వుల నవలోకించి నవ్వుచు. 63

ఉ. పుక్కిటతమ్ములం బుమియుప్రొద్దునుగాదొకదమ్మ నేఁడుమా
యక్కకు నిప్పుడిట్లిటఁ బ్రియంబునఁజూడఁగఁగల్గెఁ జాలుమా
కీక్కడి కేఁగుదెంచుట నభీష్టరతి న్వసివాళ్లు వాడునీ
చక్కనిరూపము న్నిదుర చాలనికన్నులుఁ జిట్లుగందమున్. 64

వ. అనుచు డగ్గఱ నేతెంచి. 65

సీ. పలుగర సేయక పసుపును నలిపించు
కొనక మొగంబునుజ్జనము లేక
పరిశుద్ధవస్త్రంబు ధరియింపక కచంబు
లోగిఁ జిక్కు పుచ్చి క్రొత్తక ముడువక
ప్రత్యగ్రతిలకధారణ మొనర్పక నవీ
నముగఁ గాటుక లోచనముల నిడక
తగునట్టిసొమ్ములు దాల్పక దినముఖ
నియమపుణ్యంబు లెవ్వియుఁ జలుపక

తే. నీవు తడయుట చోద్య మోనీరజాక్షి
ఘనము గాఁబోలు శ్రమ మట్లుగాక రతుల

చిన్నె ల్లింపునఁ జూచుకొం చున్నదాన
వేము విఘ్నమై వచ్చితి మెఱుఁగ కేము. 66

వ. అని పరిహాసగర్భంబుగాఁ బలుకుచు లజ్జారోషభూషితంబులయిన యాయోషారత్నంబు చేతియదరు వ్రేఁతలు తమకు నూతనోత్సవంబు లగుచుఁ గౌతుకం బొనరించుచుండఁ బ్రవర్తిల్లుచున్నంతఁ జంద్రవతీగుణవతు లటమున్ను నిజవల్లభ సమాగమంబునకు నుపాయంబు గానక శుచిముఖిం గోడి విచారంబు గోరుచు నుండుటం జేసి యమ్మరాళిఁ దమనిలయంబున కెలయించుకొనిపోవుటకు నుద్యోగించి ప్రభావతీ దర్శనమిషంబున. 67

క. లలితప్రియసంభోగా
కులవేషము చక్కఁదిద్దుకొన నెడ లేమిం
గళవళ పడుచుఁ బ్రభావతి
యలుక నతర్క్యగతి వచ్చి రచటి కిరువురున్. 68

సీ. ఈతెఱంగున వచ్చి యాతరుణీమణి
చందంబునకుఁ గొంత సందియంబు
మదిలోనఁ గదలింపఁగఁ గ్రమంబున విమ
ర్శించి తదాకారచేష్టితముల
కతమునఁ బురుషసంగతికల్మిఁ బదిలంబు
గా నిశ్చయించి యక్కాంతమీఁద
భావసంసూచనపాండిత్యగంధివి
లోలకటాక్షావలోకనముల

ఆ. కలిమి మొలకనగవుతళుకుతోఁ బలుమఱు
నగుచు నొకరొకళ్ల మొగము చూచి
యంతఁ గనినయర్థ మాప లే కిట్లని
పలికి రాసఖి విన జలజముఖులు. 69

ఉ. ఎంతయు మేన వింతపస లేర్పడుచున్నవి యప్ప గంటె య
త్యంతము నిద్ర చాలమియు పక్షులు తెల్పెడు రాత్రియెద్దయో
కొంత విశేష మబ్బినది కోమలికి న్నముబోంట్లకుం గదుఁగా
సంతసమేకదా తనదుజవ్వన మెవ్వాలనన్ఫలించినఁగా. 70

వ. అని మర్మంబు దాఁక నాడుచు నాప్రీడావతిమొగంబుఁ జూచి. 71

క. ఏమైన నయ్యె నీఁక నే
లా మీాఁటెనపనికి నిట్టియంతిపురములో
నోముద్దరాల యేగతి
నీమహిమ గడించుకొంటి విది వెఱఁగు కదుఁగా. 72

సీ. అని యుల్లసము దోఁప నాడుమాటలకు వె
ల్వెలఁ బాఱుచును దైత్యవిభుతనూజ
కలఁగి రహస్యభంగభయంబుచేతఁ బ్ర
త్యుత్తరం బేమియుఁ దోఁప కునికి
నిట్టటు గ్రుక్కుచున్నట్టిలా గరసి యా
యతివకుఁ దనచెలియండ్రగుట్టు
బయలు సేయక యున్నఁ బాయ దీవెడఁగుఁబా
టనియు వారికి నిది యభిమతార్థ

ఆ. సిద్ధిహేతు వనియుఁ జిత్తంబులోపల
నీతిసరణిఁ బరిగణించి చూచి
యాసునాభసుతల కంచపడంతి యి
ట్లనియె నుచితఫణితి యతిశయిల్ల. 73

క. ఇది యెంత పేర్చెదరు మీా
చదివినయూఁకునవె తాను జదివినయది మా
సుదతియు మొదల ఫలించెఁగా
దదభీష్టము పెద్దపిన్నతనములవరుసఁగా. 74

వ. అనుటయుఁ దెలివొందినమొగంబుతోఁ బ్రభావతి యా విహంగిం
జూచి. 75

క. ఎట్టెట్టూ మును వీరల
గుట్టులు నీపోఁగునకుఁ దగుల్పడిసదియే
యె ట్టుండె నట్టి చెప్పుము
గట్టిగ నావుడు మరాళకామిని నగుచున్. 76

వ. తను నధికభయలజ్జాసమాకులచిత్త లగుచుం గనుసన్నల వారించు
చున్న చంద్రవతీగుణవతులవంకం గనుంగొని చెప్పం గొంచించు
టయు నక్తంచరరాజనందనయుం దనమీఁద నాన లిడుచు నడిగినం
బులుఁగుపడంతి తదనుజల విలోకించి. 77

ఆ. మీర లూర కుండ రీరు దువ్వఁగఁ జేను
వచ్చు ననుట వినరె వనితలార
యాఁన పెట్టి యడుగ మాన రా దిఁకఁ జెప్ప
వలసె మీరహస్యవర్తనములు. 78

వ. అని పలికి ప్రభావతితోడం బ్రద్యుమ్నులేఖాహరణం బొనర్చిన
చిలుకసుద్దులు మొదలుకొని వారిప్రయత్నంబు సకలంబునుం
జెప్పిన నవ్వుచు నాపువ్వుఁబోఁడి వ్రీడావనతవదన లైనయముద్దియల
నీక్షించి. 79

క. మునిముచ్చులార మీచే
సినపని యటు గట్టిపెట్టి చేకొని యేలా
ననుఁ దఱిమితి రిఁక నేమియు
ననకుఁడు నాతోడిదొంగ లైతిరి మీరున్. 80

వ. అనిన నాయింతికి శకుంతకాంత యి ట్లనియె. 81

తే. లలన యెంతటివారు గావలయు నెందు
నైన నీతోడివారు గా నంత కిపుడు

ప్రియునితోఁ జెప్పి నీవు రప్పించ కున్న
పీరలకు నెక్కడిది నిజవిభులరాక. 82

ఉ. ఎల్లియు నేఁడు నీకు హృదయేశ్వరు నెద్దియుఁ బల్క సిగ్గుచే
నుల్లము గొల్పదేని వికచోత్పలలోచన యేన నేఁడు నీ
వల్లభుతోడఁ జెప్పెద నవశ్యము నీచెలియండ్రకోర్కి సం
ధిల్లెడునట్లు గాఁగ భవదీయనియోగమహత్త్వశక్తిచేఁ. 83

వ. అని తన్నయనచేష్టావిశేషంబున నంగీకారంబువడసినదియై సునాభ
తనయల నభివీక్షించి యీప్రభావతికిం బతియైన వాఁ డతిలోక
మహిమమహనీయుం డైనయొక్కదివ్యపురుషుండు గావునఁ దదను
గ్రహంబునందకఁ దక్కినయుపాయంబుల నీయంతఃపురంబు మీా
వరులకుం జొర నలవిగా దని తలపోసి యిట్టినీతి నిశ్చయించి పలికితి
నని పలికి యిట్లనియె. 84

క. మదితహాతహ విడిచి యిఁకఁ
ముదమున సతులార కొంగు ముడి వేసికొనుం
డిదె నేఁటిమాపటికిఁ గూ
ర్చెద వాలాయముగ నేను బ్రియులను మిమ్ముఁ. 85

క. అని హాసి మృదుస్మితశో
భనలజ్జావనతవదనపద్మంబులతోఁ
గనుపట్టువారి నిండ్లకు
ననిపించె నిశాచరేశ్వరాత్మజచేతఁ. 86

వ. ఇవ్విధంబున నవ్వధూమణుల నమ్మించినదియై యంచబోటి నాటి
రాత్రి యాదవులవిడిదికిఁ బోయి యేకాంతంబునఁ బ్రద్యుమ్నగద
సాంబుల ముప్పురం గూర్చి. 87

క. సాకల్యంబున మీ ప్ర
త్యేకపుఁబను లైనఁ గాని యెద్దియు నాకుఁ
బై కార్యము దెలియదు నా
కాకస్వామికిని జెప్పి యనుపుట కనుమీ. 88

ఉ. అందఱకుం దలాయొకటి స్వార్థముగల్గుట దోఁపఁ బల్కె సం
క్రందనకార్యవర్తనము గాకయు నాకును బోలె నెవ్వియే
నిందు నిజార్థము ల్కడమయిద్దఱకుం గలవేమొయంచు నా
త్మందలపోఁత పూనికసమంబుగనప్పుడు వారు ముప్వురున్. 89

వ. శుచిముఖియు వారిభావంబు భావించి. 90

క. మీమీ ప్రత్యేకార్థము
లేమియు నొకరొక రెఱుంగ రేమొ వినుం డం
చాముపురకు ముపురకుఁ గల
ప్రేమవతుల తెఱఁగు వారిప్రేమలుఁ దెలిపెన్. 91

వ. తెలిపి ప్రద్యుమ్నుం జూచి. 92

క. నీ వొకఁడవు మాయావివి
గావునఁ బ్రియపొందుఁ గంటి గాని యితరుల
త్యావిలధృతి నున్నా రి
ట్టావాప్తికిఁ ద్రోవఁగాన క్కాత్మలలోనన్. 93

వ. కావున వీరలయభిమతసిద్ధియు భవదధీనంబ యిందులకుఁ దగిన
యుపాయం బూహింపుమనియె నప్పుడా ముప్వురుం బరస్పరరహ
స్యకార్యప్రకటనంబునకు నవ్వుచు సుహృద్భావ సుభగంభావుక
నర్మసంవర్మితవచనంబులతో నొండొరుమొగంబులు గనుంగొనుచు.

క. నీవచ్చుటీవి గని యా
రా వాసవకార్యపరత యను చుంటిఁ గటా

నీ వీతెఱఁగే యన మఱి
నీవో యన నీవా యనఁగ నిగిడె న్నగవుల్. 95

వ. అంతఁ బ్రద్యుమ్నుండు శుచిముఖుం జూచి నీవు సునాభతనయల కడకుం జని తమహృదయేశ్వరు లిదె వచ్చెద రని యూఱడింపు మని పనిచి తానును గదసాంబుల కిష్టసిద్ధి యగునట్లుగ నాత్మకల్పిత భూవివరద్వారంబున దానవేశ్వర కన్యాంతఃపుర ప్రవేశంబు గలిగించి నిజాంగనం గూడి రమియించుచుండె నప్పుడు. 96

సీ. ఆననాంభోజవ్యాపావర్తనాముహు
ర్విఘ్నితాధర పానవిలసనంబుఁ
గరకృతాంతర్ధిభంగురితకపోలచుం
బనరణరణకసంభ్రమభరంబుఁ
బ్రసభాపహృతకుచప్రావరణాంశుక
స్థానాభిషిక్తదోస్స్వస్తికంబు
సముపోఢజఘనవస్త్రప్రయోజనసమా
దిష్టోరుయుగమిథోవేష్టనంబు

తే. నగుచుఁ దనసిగ్గుపెక్కువ యవిరతంబుఁ
గరకరి యొనర్ప రాయిడిఁ గరముఁ గెరలు
నతనురాగవేగంబున నతిశయిల్లు
రమణురతి నొప్పె నొకకొన్నిరాత్రు లబల. 97

వ. అంత. 98

ఉ. సిబ్బితి మాని నేఁటినిశఁ జిత్తములోపలికాంక్ష దీఱఁ జ
న్గుబ్బల నొత్తి యేనెమునుగ్రుచ్చి కవుంగిటఁజేర్చెద న్విభుం
గొబ్బునఁ బట్టి దంతశిఖనొక్కెద మోవియునంచుఁగోరునా
గుబ్బెత రేపులెల్లఁ దఱిఁ గొంకు నిరంకుశలజ్జపెంపునన్. 99

క. యాదవుఁ డంతట రతులవి
భేదములు గ్రమక్రమాభ్యుపేతములుగ నా
పైదలికిఁ గఱపి చిత్రా
పాదిసురతరాజ్యమునకుఁ బట్టము గట్టెన్. 100

వ. అందు. 101

క. ఏవిధిఁ బతి వేఁడినఁ బుం
భావాదిని లజ్జఁ దొట్రుపడుఁ గాని తుదన్
యౌవనపుంజిందఱ గొని
భావజుసివ మెత్తి యతివ ప్రౌఢిమ నెరపెన్. 102

ఉ. ఆచను వ్రేఁగు నట్టిజఘనాతిభరంబు విరోధి గాక తో
డై చపలాక్షి కిం పొసఁగె నప్డు సముద్గమవేగనున్నమై
ఖేచరచక్రసామ్యధృతికిం దగ నొక్కటి మీఁదికిందివన్
భూచరచక్రసామ్యమునుబొందెఁదదన్యము క్రిందికీడ్చుచున్. 103

వ. తదనంతరంబ. 104

సీ. గుబ్బపాలిండ్లు గన్గొనువేడుకను మించు
గాఢపరీరంభకౌతుకంబు
గాఢపరీరంభకౌతుకంబును మించు
జఘనలోలుపహస్తచాపలంబు
జఘనలోలుపహస్తచాపలంబును మించుఁ
దిలకమంటినకురు ల్దిద్దుతమియుఁ
దిలకమంటినకురు ల్దిద్దుతమిని మించు
వాతెఱచవు లానువలపుపెంపు

ఆ. వాతెఱచవు లానువలపుపెంపును మించు
రతులరహియు రతులరహిని మించు

నధరరసము విఘటితాన్యోన్యముగఁ దత్త
ఱెలుచుఁ బతి రమించెఁ జెలువఁ గూడి. 105

వ. ఇత్తెఱంగున నమ్మత్తకాశిని హృదయేశుచిత్తంబు రంజిల్ల నుల్లసిల్లెఁ జంద్రవతీగుణవతులుం బతులచేత నతులానురాగపూర్వక నివర్తిత గాంధర్వవివాహలగుచుం గ్రమప్రవర్ధమాననానారతిప్రాగల్భ్య నిర్భరంబు లగువిహారంబుల నతిశయిల్లి రవ్విధంబున. 106

సీ. అతియత్నరుద్ధలబ్ధాశ్లేషచుంబన
కుచపీడనాద్యమై కొన్నినాళ్లు
మందమందక్రియమాణనానాప్రాతి
కూల్యాభిరామమై కొన్నినాళ్లు
కృతకప్రమాదానుమతసముల్లసదసం
కుచితక్రియాకమై కొన్నినాళ్లు
విరళత్రపాతిరస్కరిణీపరిస్ఫుర
త్కుతుకసంరంభమై కొన్నినాళ్లు
తే. ప్రకటముఖరితమేఖలారణితగుణిత
మణితఘంటారవాఘోష్యమాణమసృణ
కుసుమసాయకౌద్ధత్యమై కొన్నినాళ్లు
రతి జరుగఁ జల్పి రతివలు పతులసేవ. 107

వ. అందు నొక్కనాఁడు. 108

శా. ప్రద్యుమ్నుండు ప్రభావతీరతివిహారప్రౌఢిసారస్యసం
పద్వ్యక్తిన్ గడుఁజొక్కి దక్కితి రతీ మత్ప్రాణమానీశు సం
చుద్యత్ప్రేమసమృద్ధిఁ బల్కె నదియా యోషాలలామన్ శ్రవ
స్సద్యఃపాతనిశాతశూలసమమై చాలంగ నొంచె న్వెసన్. 109

క. ధాత్రిఁ జిరార్జితతాదృ
క్చిత్రమిథఃప్రేమ నుల్లసిలుచో బేరు కే
మాత్రము లే కెనసిన ప్రియు
గోత్రస్ఖాలిత్య మోర్వఁ గోమలివశమే. 110

ఉ. ఏ మని చెప్ప నప్పు డసురేంద్రసుత న్సకలాంగసంపదు
ద్దామరణోత్సవానుపమ తత్ప్రథ మక్షణసంభవత్సుఖ
శ్రీమయ మూర్ఛఁ జేద్పడఁగఁ జేసెను దుఃఖపుమూర్ఛయైకడున్
భామల కట్టిచో సవతినామము మారణమంత్రమౌఁ జుమీ. 111

తే. ఆప్రభావతి కొంతసే పవ్విధమున
మానదుఃఖనిశ్చేష్టిత యైనవెనుక
నుస్సు రనుచును వేఁడినిట్టూర్పు నిగుడ
వగలఁ బొగులుచుఁ బొరలె మూర్ఛాగముగాఁగ. 112

తే. అరిగె శయ్యాంతరమునకు నంత లేచి
యతివరో యిది యేమి నాయందుఁ దప్పు
గలిగెనో యంచుఁ దోన రాఁ గడఁగువిభుని
నట్లు రాకుండ ఘనమైనయాన వెట్టె. 113

క. ప్రద్యుమ్నుఁడు తా నటు చను
నుద్యోగము దక్కి యుస్సురుస్సు రనుచు నా
హృద్యతరాంగినియోగము
సద్యపరితాప మొసఁగ సందేహమునన్.. 114

వ. తనకుఁ గొంతసమీపంబున నొక్కపర్యంకంబున నవ్వలిమొగంబుగా శయనించి యున్నయాప్రభావతికిఁ గర్ణగోచరం బయ్యెడుపాటి పరిమితస్వరంబున ని ట్లనియె. 115

ఉ. తామరసాక్షి నావలనఁ ద ప్పొక టెయ్యదియైనఁగంటివో
నామదితాల్మిచూడఁగ మనంబునఁగోరియొ యల్గికూడినం

ప్రేమలువింతయింపుసవరించునటంచునొ యల్కఁజొప్పఁగా
కేమయిన న్నిమిత్తమొకయించుక కల్గెనొ లేచిపోవఁగన్. 116

క. అనుటయు ఘనదుఃఖవశం
బున నొకయుత్తరము నీక పొలఁతుక నిట్టూ
ర్పు నిగిడ్చి యూర కుండిన
దనుజారిసుతుండు ప్రచలితం బగుమదితోన్. 117

శా. నాయం దేయది తప్పుదోఁచినది యోనారీమణీ నీకు దుః
ఖాయత్తత్వముచూడనిక్కమిది మత్ప్రాణంబవీ వెందునుం
జేయన్నేర్తునె తప్పు నీకు నిది నీచిత్తంబురాఁ దెల్పుకో
డాయన్వచ్చెద నాకురాముదలపెట్టంగాఁదగున్నత్కృపన్. 118

వ. అట్లుం గాదేని. 119

తే. వనిత యిటువచ్చి నీవు నీవలయుసోదె
గొనుము దప్పున్న మఱి నాకుఁ బెనఁగఁ జోటు
గలదె నీమొలనూలునఁ గట్టువడుదుఁ
బూనుమును నీవు మెడఁబెట్టుపొగడదండ. 120

క. నావుడును గంఠగద్గది
కావికృతి యడంచుకొంచు ఘనయత్నత వ
ర్ణావలి యేర్పడఁ బలికెఁ బ్ర
భావతి చెవియొగ్గి తనదుపతి యాలింపన్. 121

చ. అనఘుఁడ నిన్నుసోదెగొను సంతటిదాననె యేను దప్పు లే
దునుదలపోయ నీవలనదోసమెః యాత్మను బాయకున్నవా
రనిబలుకొక్కమా అనుసరించుట మేనదివించునేఁదొఅం
గని పెనుదప్పునాయదియ కాక పదింబదిగాఁగ నెంచినన్. 122

ఉ. అట్టిమదీయ మైనవపురాశ్రయలోభమహాపరాధమే
గట్టిగలేచి వచ్చుటకుఁ గారణమైనది నాకు దోసముల్

గిట్టెదనీమృషాచటువికారముఁ జూడఁగఁజేసి యిప్పుడున్
దిట్టును రట్టు నర్వ్హా మగుదీనికి ని న్ననఁజెల్ల దేమియున్. 123

తే. దూఱఁదగు నిన్ను నొకటికిఁ దొంటియట్ల
కల్లకూరిమి నెరపువాక్యముల నన్ను
నిప్పుడును బయ లీఁదించె దిదియ కాదె
కుటిల తడిపాఁత గుత్తుకగోయు టనఁగ. 124

ఉ. వట్టిప్రియోక్తు లెందుఁ బగవా మిముబోంట్లరసజ్ఞ కాత్మ ను
న్నట్టివ కాక యిప్పు డివి యిట్టివయైనను నీకు మోహపుం
బట్టపుదేవి వైనరతిభ్రాంతిన పల్కెదవేమొ నాథ యే
గట్టిగ నారతిప్రమదఁ గాను ప్రభావతియండ్రు నన్నిలన్. 125

క. అని మానసదుఃఖ ముద్దీ
పన మొందఁగ నవ్వధూటి ప్రక్కలెగయ నే
డ్చెను వెక్కి వెక్కి లోలో
ననె యకటా! యిదియు జీవనమె నా కనుచున్. 126

క. నాయకుఁడును దాను మును ర
తీ యని తద్రతులసంగతిన పల్కినప
ల్కా యింతికిఁ గోపము రాఁ
జేయుట తద్వచనరీతిచేఁ గని నగుచున్. 127

క. రమణీ యిందాఁకను దెలి
యము నీయల్కకు నిమిత్త మదియే భవదు
త్తమరతి నేఁ గరఁగుచు మె
చ్చుమరఁగ నట్లంటిఁ గాని నది తప్పగునే. 128

క. అనుటయు భవదుత్తమ రతి
యనుపలు కొక్కటయె యాత్మ నంటె సతికి నా

ఘనిపలుకులలో రతి యీ
సున దృఢవాసిత మితరముఁ జొరనీదు మదిన్. 129

క. ఉవిదయు భవదుత్తమ రతి
భవదుత్తమరతి యటంచుఁ బతిపలు కీర్ష్యా
వివశతఁ బలుమఱుఁ దడవుచు
నవివేకంబునఁ దదర్థ మరయుచుఁ దనలోన్. 130

క. నాకంటె నకట యుత్తమ
యాకె యగుట చెప్ప వలయునా యీగతి నీ
వాకున నీ దగుప్రేమో
త్సేకమె చాటంగ ననుచుఁ జింతిలు చుండెన్. 131

వ. ఇట్లుతద్దయుం బ్రొద్దు చింతాక్రాంత యైయున్నప్రభావతికిఁ బ్రద్యు
మ్నుం డి ట్లనియె. 132

క. పలుక వొకింతయు నాతోఁ
జిలుకవు కరుణామృతంబు చినుకొకటియు లో
నులుకవు నాదగుదైన్యపుఁ
బలు కవగణనమున వినుచుఁ బద్మదళాక్షీ. 133

క. చేరక యుండఁగ నాకొక
ఘోరపుటాన యిడి నీవుఁ గూరిమి కెడ యై
కారుణ్య మెడలి నావెత
చేరువనే వినుచు నునికి చిత్రము తరుణీ. 134

క. దానవునకు నుదయించిన
దానవు గావున లతాంగి దయ చాలదు నీ
మానసమున నీవిలఁ బ్రథ
మానసమస్తోరుగుణసమంచిత వైనన్. 135

ఉ. నీవిపు డింతపేరలుక నెట్టుకొనన్ ధరియించి యున్కి నా
కోవనజాక్షి మందపవనౌషధినాయకముఖ్యు లుగ్రతా
పావహులౌటచిత్రమెనిజాత్మ యనంగుఁడు నొందుచున్నవా
డేవిధిఁ బ్రేమపాత్రుఁ గినియించినవారికి శత్రువాత్మయున్. 136

తే. ఆన విడువు మచ్చటికి నే నరుగుదెంచి
యలుక తీర్చెదఁ గాదే నీ జలరుహాక్షి
యాన విడువు మిచ్చటికి నీ వరుగుదెంచి
నీదుమధురంపు మోవితేనియలు నాకు. 137

వ. అని యంతకంతకుఁ బెరిగెడు పరిరంభరాగతత్పరతా వశంబున.

ఉ. రాఁగదె యోసుధాంశుముఖి రాఁగదె యోకఠినోన్నతస్తనీ
రాఁగదె యోవిలాసవతి రాఁగదె యోకలకంఠభాషిణీ
రాఁగదె యోకళావిదుషి రాఁగదె యోకలహంసగామినీ
రాఁగదె యోగుణైకనిధి రాఁగదె యోలలితాంగి డగ్గఱన్. 139

క. కలికీ రాఁగదె చిలుకల
కొలికీ రాఁగదె లతాంతకోదండుని పూ
ములికీ రాఁగదె యూరక
యలికీ రార్భటుల నేల యలఁచెదు నన్నున్. 140

వ. అని వేఁడుకొనుచున్నంతం బట్టణంబులోనం దనవిడిది వాకిటం బ్రాబోధికంబు లైన వాద్యస్వనంబులు వినంబడుటయు వజ్రనాభుపడవాళ్ళు పిలువ వచ్చువేళ యయ్యెఁగావలయు నింతటం బోకయున్నఁ గార్యంబు తప్పుననుచు లేచి యాత్మకల్పితభూవివరద్వారంబునకై చనియెనప్పుడు. 141

క. వెఱపింపఁ బోయి వెఱచిన
తెఱఁగునఁ దా వేఁడుకొనఁ బతి న్వెనుకొనియెం

దెలిప తనయల్క కడుఁ గీ
దెలిచి విజృంభించువిరహపరితాపముచేన్. 142

క. తనరమణి యిట్లు తను వెను
కొనుట యెఱుంగఁడు మురారికోడు కపుడు ప్రయో
జనవశతఁ జన్నియె నతిరయ
మున నాత్మనివాసమునకు భూవివరమునన్. 143

క. అవనితయు వడివడిని బి
లావధిగా నరిగి యంత నవ్వల నరుగం
గా వెలిచి తిరిగి వచ్చెను
భావము గలఁగంగ విభునిపానుపుకడకున్. 144

వ. అట్లు వచ్చి. 145

చ. తనవిభుపాదసంగతిని ధన్యము లైనను వర్ణపాదుకల్
చనుఁగవ నొత్తుకొంచు మఱి శయ్యనురాలినతద్విలిప్తచం
దనలవము ల్శరీరమునఁ దాల్చుచుఁ దత్పరిభుక్తముక్తమా
ల్యనికర మక్షియుగ్మమున నద్దుచు నించుకసేపు రంజిలెన్. 146

చ. తదనుభవోదితశ్రుతికతంబున నవ్విభురామణీయకా
భ్యుదయముచర్చసేయు సురతోత్సవచాతురియెంచుఁ బ్రేమసం
పద గణియించు లాలనలభంగులు భావనసల్పు మిక్కిలిన్
హృదయమునందురాగిలుచునింద్రవిరోధితనూజమాటికిన్. 147

ఉ. అక్కట యిట్టివల్లభునియందును గోపముపుట్ట నాకుఁ ద
ప్పెక్కటియేలతోఁచెనదియున్మఱి మద్రతిఁగూర్చియంటఁగా
దక్కఁగఁ దెల్పవల్లభుఁడు దానికి నర్థము నిప్పుడేను వే
ఱొక్కటిగాఁ దలంచి విడ నొల్లన కోపము దైవవంచనన్. 148

ఉ. ఆయనఘుండు దాఁ దొలుత నంపినపత్రికలలోన నున్నయ
త్యాయతరాగభంగులరయంగ ననన్యసమానభాగ్యఁగా

నాయదిచూడనాదయినయల్కయ మూలము కాకయున్న నా
నాయకుఁడట్లు ప్రార్థన మొనర్పఁగ నేవినకున్కి యొప్పునే. 149

క. మగవాఁడు దుమ్మెదయు సరి
జగతి నదియుఁ గాక నాఁటిచాటూక్తులప్రే
మ గురుత్వము నలపత్త్రిక
యు గణింపఁగ నతనియందు నొదవునె తప్పుల్. 150

వ. అని విరహవేదనం బొరలుచుండఁ బ్రభాతం బగుటయుఁ బ్రభా
వతి తనగృహదేవతయుం బోలెఁ బూజ లందుచు ననన్యవిదితగుప్తం
బైయున్న యాపత్త్రికం బుచ్చుకొని శృంగారపుందోఁటలోనికిఁ జని
యొక్కవివిక్తస్థలంబునం గూర్చుండి మున్ను రాగవల్లరి చదువఁగా
మిగిలిన పత్త్రికాభాగంబు తనచేత నటమున్న బహువారపఠితం
బయ్యు నవోత్కంఠఁ గలుగం జేయుచుండ నల్పస్వరంబునఁ దనలో
ని ట్లని చదువం దొడంగె. 151

ద్విరదగతిరగడ.

ఓహంసి నీచేత నున్నయది నాబ్రదుకు
నాహృదయ మింతిడెందము నేకముగ నదుకు
కరుణ నిది పదివేలుకమ్మలుగఁ గైకొనుము
పరఁగ నతితోడ నాపలుకుగా ని ట్లనుము
విద్యున్నిభాంగిరో వినుము నీకృప గన్నఁ
బ్రద్యుమ్నుఁ డనుపేరు ఫలిత మగు నా కెన్నఁ
డైత్రిలోక్యనిత్యసామ్రాజ్యవైభవ మైనఁ
బోల దొకలేశమును బొలఁతి నీకృపలోన
గరిమ నెల్లెడల నీకనుసన్నలోవత్తు
హరిమధ్య యేబాస యైన దీనికి నిత్తు

నేణాక్షి విను నీయుపేక్ష నాచెవిఁ బడినఁ
బ్రాణము హరించు విరు లావార్త వెంబడిన
నీమోవిచిగురుతేనియలు గ్రోలెడియాస
నీమొలకనవ్వువెన్నెలచలువ గొనునాస
నీమృదుకపోలసన్నిధని మో మిడునాస
నీమోహనశ్రోణి నిమురఁ గలిగెడునాస
నీదుపాలిండ్ల నానెదు వక్ష మనునాస
నీదుశృంగారకళనెలవు లంటెడియాస
నీదుమణితామృతము నింతుఁ జెవి ననునాస
నీదులలితోరువు ల్నెమ్మి నొత్తెడియాస
నొడలిలోఁ బ్రాణవాయువులు నాకిందాఁక
వెడల కుండఁగ నిట్లు విన్నవించెదఁ గాక
యీకమ్మపూఁదోఁట యీతేనియలజల్లు
నీకోమలపుగాడ్పు లీవెన్నెలబయల్లు
తను వైదుపాళ్లు నింతక పంచి లోఁ గొనవె
యనయంబు నివి విరహి కపకారు లన వినవె
నిండుచందురుఁడు నీ నెమ్మొగంబు సుహృత్తు
గండుఁగోయిలఘణితి కలభాషలకుఁ దొత్తు
మెఱుఁగుఁదీగెలు నీదుమృదుతనూలతయంట్లు
కలకుఁబాయపుఁదేంట్లు కచభరశ్రీబంట్లు
కెంజిగురుచాయ నీకెమ్మోవికిని దాసి
కంజవైభవము కన్గవకు నంతేవాసి
యివి యెల్ల నాకింపు లిల నీవు చేపట్ట
నివియె పెనుమృత్యువు లోకింత నీ వెడ పెట్ట

నని తన్నుఁగూర్చి నే నాడుట చెవిఁ జొనుపు
వనిత యే మనియె నది వ్రాసె వేగమె యనుపు
మోరాజహంసి నీయుల్ల మెందు నహేతు
కారుణ్యమని గట్టిగాఁగ నారసిమాతు
నని చదువుకొన వినియె నటమున్న యేతెంచి
వెనుక నుండి తదీయవిభుఁ డాత్మ హత్తించి. 152

వ. ప్రభావతియు నిట్లు లేఖ చదువుకొని తదర్థంబు మఱియు మఱియు
భావంబునం బరామర్శించుచు. 153

మ. ఇవి యాదింగల ప్రేమభంగు లిఁక నాయేతెంచుయత్నంబు న
ట్టివిధి న్నన్నుఁ బరిగ్రహించుట నిరూఢి న్నేఁటిదాఁకన్ రహో
త్సవసౌహార్దరతుల్ శతోత్తరత మించం జల్పుటాభవ్యప్రా
భవరూపాదిగుణవ్రజంబరయ నాభాగ్యంబె భాగ్యం బిలన్. 154

క. ఈరాత్రి యకారణపుం
బేరలుకఁ దదాత్మ కెడసి పిరుపీఁ కగు చొ
ప్పారయ భాగ్యవిహీనులు
లే రెవ్వరు నవనిమండలి న్ననుఁ బోలన్. 155

వ. అని చింతించు చుండ. 156

తే. రాగవల్లరి యంత నారమణికడకు
నరుగుదెంచి యాసఖివెన్క నచలవృత్తిఁ
బొంచి యున్నట్టిప్రద్యుమ్నుఁ గాంచి యతని
యక్షిసంజ్ఞచేఁ గాననియట్ల యుండె. 157

వ. తదనంతరంబ యాయంబుజాక్షిచందం బభివీక్షించి. 158

చ. పయిదలి నేఁ డిదేమి ముఖపాండిమ యున్నది మీఱెప్రత్యుషః
క్రియలఁ బరాకు మాన్చినది కృష్ణచతుర్దశినాఁటిచంద్రరే

ఖయు బలె మేను చిక్కినది కాఁక కప్పదెయొప్పెడుఁ గుచ
ద్వయిఁ బికరాజి మ్రోఁతఁ గయిమ్రాలెను పోలెను చల్లగాడ్పులన్.

ఉ. లోలతరాక్షి యాపయిఁటలోనిది యెక్కడి లేఖ యల్లనాఁ
డేలిక యంపినట్టిదియె యెయ్యది యైనను సిగ్గులేల నేఁ
డాలిఖితార్థ మేమయిన నట్టిఁయుగొంటినిఁ జూచెదేమొయూఁ
బోలిక చూడ నట్ల యధిపు లసతులందఱు సత్యసంధులే. 160

క. అని నడుమ నడుమఁ బ్రద్యు
మ్ననివదనముఁ జూచి నగుచు ముద్దియ తల్లో
చనసంజ్ఞాప్రేరణమున
దనుజేశ్వరసుతకు మఱియుఁ దా నిట్లనియెన్. 161

క. ఈరేయి రమణుఁ డెంతయు
గారించినవాఁడు నిన్ను గట్టిగఁ దెలిసెన్
నారీమణి మానునె మదిఁ
గూరిమి దాఁచుకొని యలుగఁ గూడదు నీకున్. 162

క. నీ వలిగెడుదాఁకను లే
దోవనితా యాట మాని యొడ్డించుకొనం
గా వలసె విభునియలుకల
చే విరహాకులిత వైకృతించితి విదిగో. 163

ఉ. తానటు లల్కదెచ్చుకొని ధైర్యబలంబున రాకతక్క నీ
దైనవియోగతాపమృదితాకృతిచూడఁగ నప్పుడిష్ట మో
మానిని తాను నోర్వఁ దతిమాత్రవియుక్తికి నిష్ఠ మాన్పునీ
కానెఱిఁజాణయోగ్యకరుణామృతవృష్టినయోగఖేదమున్. 164

వ. అనిన రాగవల్లరికిఁ బ్రభావతి యిట్లనియె. 165

సీ. అట్టియసత్యంపుటలుకలు కల్పించు
కొని వియోగవ్యథఁ గుందఁ జేసి

కాంతలయాయూపు గనుఁగొనువేడ్కలు
రాగుండెతోడి నిర్దయులయందు
సంభవించునొకాని సత్కృపారాశి మ
త్ప్రాణేశుఁ డేవినోదమున కైన
నన్నుఁ జిన్నపుచ్చి కన్గొనఁజాలఁ డొకనిమే
షార్ధమాత్రంబు నోయంబుజాక్షి

తే. నేఁటిరాత్రి తెఱంగు నానేరమున జ
నించె నది యొక్కమాట కే నెమ్మనమున
నలిగి తేఱిన యే నెన్నిప్రార్థనముల
దానిచే నెంత యొడసెనో ధవునిమనము. 166

చ. అనవిని రాగవల్లరి సమంకురితస్మితకోమలావలో
కనముల నాప్రభావతిని గన్గొనునట్లు తదీశ్వరుం గనుం
గొని బళి గోపపుత్రరసికుండవు నీదగుధార్త్య మింతిపై
ఘనమనమానవీనసుధగాంచిచవుల్ గొనుగోర్కికోర్కియే. 167

క. నా విని యోసితుటారి ద
యావారిధి నధిపుఁగూర్చి యనకు మొకటియుక్
నావెట్టికనుక యింతకుఁ
దావల మని చెప్ప వినవె తరుణీ యనియెక్. 168

వ. అని యోరాగవల్లరీ నీవు నాకు బహిఃప్రాణంబవు గాని సఖీమా త్రంబవు గావు నీకు దాఁపురంబు సేయనేల మాతెఱంగు వినిపించెద విను మని తనకోపనిమిత్తంబును బ్రియుండు తనతోడన రాకుండ నానవెట్టి తాను శయ్యాంతరంబున కరుగుటయుమొదలు కొని ప్రియనిర్గమపర్యంతంబుగాఁ దమవృత్తాంతంబు సకలంబునుం జెప్పఁదగినప్రకారంబును జెప్పి యిట్లనియె. 169

క. కాంతుం డాగతి నా య
త్యంతకఠోరతకు నాత్మయందు విఱిగియో
వింత యగువిరహదశ కుప
శాంతి యరసికొననో లేచి చనియెం బెలుచన్. 170

క. తఱి నంత వేడుకొన విన
నెఱుఁగనినానిష్ఠురతకు నేడువిరుగుల్
విఱిగె నొకో ప్రియునిచిత్తము
విఱుగకయున్నం ద్యజించి వెస నేల చనున్. 171

ఉ. వ్రీడకు మానసంపదకు వెల్తిగదా యిదియంచు నెంచ కే
గూడఁగఁ బాఱిపట్టుటకు నొబ్బుననప్పుడ సాహసించితిన్
జేడియ దాఁప నేగ కిది చెప్పెదఁ బ్రాణము నీవు గావునన్
గూడఁగలేకయంతఁగడుఁగుందితిఘోరవియోగవేదనన్. 172

ఉ. ఆపరిపాటికంతఁ గడు నల్గుచు నట్టివిభున్ దథావిధా
లాపవిచిత్రతం దురపిలంగ వియోగదవాసహత్వమున్
జూపుచుఁ జేర వేఁడువివశుం గయికోక కఠోరవృత్తిఁ బె
న్పాపముఁ గట్టుకొన్నగతభాగ్యకు నా కివి పాట్లు నెచ్చెలీ. 173

సీ. నెఱప కేలున్నవి నెత్తలిరీకులు
తమవాఁడి యెల్ల నాతనువుమీఁదఁ
బఱప కేలున్నవి పరభృతశ్రేణులు
శ్రుతులలోఁ దమపల్కుసూదు లెల్ల
నుఱుప కేలున్నవి నెఱియధైర్యంబును
గందంపుమలకోడెగాడ్పుగములు
విఱుప కేలున్నవి వెసనంటఁ బొదివి వ
పుర్మహాశఁ బరాగముర్మ్మరములు

తే. నన్ను నొకభూమిలోపలినాతిగాఁగఁ
దలఁచి వే చంపకెట్లోర్పు దాల్చినవియొ
తెగితెగనిచిఱుగత్తికోఁతగ వధించు
టుచిత మని యోలి నిల్చేఁచు చున్నయవియొ. 174

చ. అని విరహంబుఁ బేరలఁత నాశ్రితచంద్రశిలాతలంబు మీఁ
ద నొరుగుచుం సఖిందిగిచెఁ దన్వి శిరోదిశకై తదంకముం
దనకుఁదలాడగాఁగొనఁగఁ దజ్ఞతబోటియుఁ దత్క్రియాప్రవ
ర్తనకుఁ దదీశుదాక్షాలిపితాఁదనయింటికిఁబోయెనవ్వుచుం. 175

తే. ప్రాణసఖి యిట్లు పన్నిన పన్నుగడలు
తెలియమిఁ జేసి యపుడు దైతేయకన్య
తనకు నంకోపధాన మట్లనువుపఱిచి
యాలతాంగియ యున్నది యనుతలఁపున. 176

ఉ. ప్రాణసఖి నిను న్నెరయఁ బాసి చనం దఱి వచ్చెనాకుఁ గ
ల్యాణి తలంపుమీఁ సుసమయంబుల నన్నని ప్రేమపెంపునం
బాణి మెడం దగిల్చి తనపైకిఁ దదాస్యము వంపఁబూని సు
శ్రోణిని జేశుమోమగుట చూచి త్రపాద్భుతమోదమగ్నతన్. 177

క. ఒక్కింతతడవు చేష్టలు
దక్కి కనంబడియెఁ జిత్రతనువును బోలెం
మిక్కిలిఁ గమనీయత సతి
దక్కఁకురుస్తంభసంగతత్వముకతనన్. 178

వ. అప్పుడు ప్రభావతికిఁ బ్రద్యుమ్నుం డిట్లనియె. 179

చ. వెఱఁగు పడంగ నేల యలివేణి భవత్పతిఁ గానె యేను నీ
విరసతమాన్పలేకపుడు వేఁగుచునంతటిలోఁ బ్రయోజనాం

తరమతి నేఁగి నేఁటికిని దాని ప్రసంగము లేమివచ్చితిన్
దిరిగి వసించితి న్వెనుకదిక్కున నీవిధ మెల్లఁ జూచుచున్. 180

చ. అని యిరుకేలఁ గ్రిందటిగనాసతి బాహులు వట్టి యెత్తి వె
న్వెనుకకు రా వెసం దిగిచి వేడుక నంకకృతోపవేశఁ జేసె
నెఱులుదువ్వెఁ జెక్కిటను జెక్కిలిజేర్చెను మోవిచుంబనం
బొనరిచెఁ జన్నులంటెఁ గరయుగ్మము ప్రక్కలఁ బాఱఁజొన్పుచున్.

మ. సుముఖీయెన్నఁడు నింకనల్లనను మంచునొక్కెక్కితట్టెన్నఖా
గ్రములన్దంతశిఖన్సుచాధరము లాకాంతుండుతత్కాంతయున్
సుముఖాయెన్నఁడు నల్లఁజేయననుమంచునొమ్మవితానల్ల నా
క్కి మనోనాథువరిష్ఠనిష్ఠురకుచక్లిష్టాంగుఁ జేసెం దుదన్. 182

చ. అలుక యొకింతకాలము మహత్తరసేతువురీతి నాఁగి భే
దిలితొలఁగన్సహస్రముఖతీవ్రతచూపెనుదొంటికంటెవా
రలయసమానమానితపరస్పరకేళిరసప్రవాహ మ
గ్గలికఁ దదుత్తరంగరతికర్మవిచిత్రతఁ జెప్ప శక్యమే. 183

వ. ఇవ్విధంబునఁ బ్రద్యుమ్నుండు ప్రభావతింగూడి బహుకాలంబు యథేష్టభోగంబులనుభవించుచు నప్పటప్పటికి వజ్రనాభుని నపూర్వ వర్తనప్రవర్తనప్రవర్తనంబులవశవర్తింజేసికొనుచుఁ బ్రవర్తిల్లె గద సాంబులును జంద్రవతీగుణవతులతోడఁ గూడి రాత్రులెల్ల రమియించుచు నాట్యసమయంబులఁ బ్రద్యుమ్నునకు విదూషకపారిపార్శ్వకాదికృత్యంబుల సహాయత్వంబు నడపుచు దైత్యవిభుని చిత్తంబువడసి రంత. 184

చ. రమణ దలిర్పఁగా ఋతువురాకలుదక్కె నొడళ్ళుచిక్కె చి
ట్టుము లుదయించెవేవిళులనూనతమించెఁ గపోలసీమఁ బాం
డిమ గనుపట్టెఁ జన్మొనల నీలిమ పుట్టె వలగ్నముం గురు
త్వము పొరసెన్వళుల్విరిసెదానవకన్యలకుం గ్రమంబునన్. 185

క. నవమాసానంతరమునఁ
బ్రవిమలశుభదినమునం బ్రభావతి గాంచెన్
శివ గుహునిఁ గాంచు కైవడి
నవనిఁ బ్రభావంతుఁ డనఁగ నమరెడుతనయున్. 186

క. ప్రణుతగుణ చంద్రవతి దిన
మణినిభుఁ జంద్రప్రభున్ గుమారునిఁ గాంచెన్
గుణవతియుఁ గాంచె నిరువుర
గుణవంతుం గీర్తిమంతుఁ గోర్కులుపొదలన్. 187

వ. ఇట్లు గాంచినకుమారు లుదయించుచుం దోడన పరిపూర్ణయౌవను
లును సకల వేదవేదాంగపారగులును ధనుర్విద్యాసంపన్నులు నగు
చుం గన్యాంతఃపురంబునఁ బ్రవర్తిల్లుచున్నంత నొక్కనాఁడు
తద్రక్షణాధికారులవలన వారలయునికి నిశ్చితంబుగావిని వజ్ర
నాభుం డాగ్రహోదగ్రుం డగుచుఁ దనసభాసదులఁ గలయం
గనుంగొని. 188

ఉ. కంటిరె కాలవక్రతప్రకారముఁ దానవముఖ్యులార నా
యింటికి ద్రోహముం దలఁచి యిష్టసుఖాప్తికి ముచ్చులిట్లు నా
లొక్కంటదలంప శేషఫణికోఱల వ్రేలిడి గోఁకుకోఁగ ము
క్కంటివెలుంగుకంటఁ జణకంబులు వేఁచుకొనంగఁ బూనరే. 189

తే. వాండ్రు సురవంశభవులైన స్వర్గమునకుఁ
బ్రళయసమయ మిప్పుడు నాగకులజులైన
నాశకాలంబు తద్భువనమున కిదియ
నరు లయిన నంత్యదశ నేఁడ ధరణి కెల్ల. 190

తే. ప్రాణములతోడ నిట వాండ్రఁ బట్టితెచ్చి
తెలిసి తల్లోకమును గడతేర్పవలయు

నీవు చని పట్టి తెమ్మని నిజపురంబు
పెద్దతలవరిఁ దాఁ బంచె భీమబలుని. 191

తే. వాఁడు చని తిరుగక యున్న వరుస దండ
నాయకోత్తములను దళవాయిఁ బనిచె
వారుఁ దిరుగ కుండినఁ దదవస్థఁ దెలిపె
నరులు కోటకొమ్ములఁ గట్టినట్టితలలు. 192

వ. వజ్రనాభుండు తా నత్యంతకోపాటోపదీపితముఖుం డగుచుఁ దన తమ్ముఁడు సునాభుండును సకలమిత్రామాత్యవర్గంబులును రథ తురంగపదాతివ్రాత పాదఘాతంబులచేత భూతలంబు వడవడవడంక నద్భుతోత్సాహంబునంబేర్చి కొలువ నలువు మిగిలి కన్యకాభవన ప్రాకారంబు చుట్టు ముట్టుకొనియె నప్పుడు తమవిడుదుల నున్న ప్రద్యుమ్నగదసాంబులు మనమింతట నంతఃపుర ప్రవేశంబుసేయక తడసిన నీబెడిదంపు రక్కసునియక్కజంపు విక్రమంబు కుమారు లకు నోర్వ శక్యంబుగాదని పూర్వవిహితమహీ వివరద్వారంబున నాక్షణంబ ప్రవేశించి భీతివశంబున నొక్కచోటనేచేరియున్న తమ కళత్రంబుల యుత్తలపాటుదీర్చి తత్పూర్వకృత్తదైత్యగాత్రంబుల నెత్తుటం జొత్తిల్లిన యాయుధంబులు తమచేతులన యుండ సంభ్ర మంబునం జనుదెంచి మ్రొక్కియున్నకుమారుల సంశ్లాఘావచనం బుల నలరించి రట్టియెడఁ బ్రద్యుమ్నుండు ప్రభావతిం జూచి యిట్లనియె. 193

ఆ. మగువ వినుము మిగులఁ దెగివిక్రమింప మీ
తండ్రి కదలి వచ్చె దర్ప మెసఁగ
మనకు వచ్చుఁ గదుఁ బ్రమాద మే మింతట
యుద్ధమునకుఁ దెగక యూరకున్న. 194

క. కుడుముల వ్రేట్లాటలు గా
వుడురాజానన రణంబు లూహించిన నెం
బడి రా వే మటు తొడరినఁ
దొడిఁబడ నెవ్వాఁడు బిట్టు ద్రుంగునొ మాచేన్. 195

ఉ. చేడియ నీమనంబునకుఁ జింత యొకింత జనించెనే? నేఁ
జూడఁగఁ జాల నీజనకుచొప్పు దలంప హితుండు గాక తాఁ
గీడుచలంబుమానఁడనికిం జొరకొండొక త్రోవ ద్రొక్కఁగాఁ
గూడదయేమిసేయుదునుఘోరవిచారముపుట్టెనాత్మలోన్. 196

చ. అని తనుఁగూర్చి దానవకులాగ్రణిపైఁ డెగలేనిచింత సే
యునధిపుఁ గోటలగ్గలకు నుగ్రతడగ్గుభూరిసైన్యఁ దం
డ్రినిఁ బరికించి యింతి విభునిం దముఁగాచికొనంగవేఱత్రో
వ నెమకికానకంతఁ బితృవత్సలభావముఁ బాఱనూకుచున్. 127

క. తాన చని మూలనున్నయ
నూనతదీయాసిఁ దెచ్చి యొసఁగి గెలువుమీ
దానవపతిఁ దక్కనయను
మానము మాను మని పలికె మానవతి పతిన్. 198

చ. పలికిన సంతసిల్లి హరిపట్టి గదాదుల నార్వురన్ వధూ
నిలయములోని కావలికి నిల్పి రయంబున నొక్కరుండుఁ దా
వెలువడి కోట కుగ్రబలవేష్టనము న్వడిపించుచున్ నిర
ర్గళగతిఁ జుట్టునుం దిరిగె ఖడ్గవిహారపటుత్వ దీప్తుఁడై. 199

ఉ. కాంచనదీప్తిచేఁ బసిఁడిగట్టుతెఱంగు నగళ్ళకోట సూ
చించఁగఁ దానుభాస్కరునిచెన్నువహించెను దానిఁజుట్టిరా
సంచరణం బొనర్చుచును శౌరితనూజుఁడు కోటచుట్టునున్
డించినదైత్యసైన్యము వడిందమమున్వలె విచ్చిపాఱఁగన్. 200

క. లగ్గలకు నట్లు కోటకు
దగ్గఱితనమొనల నెల్లఁ దఱిమి తఱిమి పే
రగ్గలిక చూపుమరుపో
టగ్గించుచు వజ్రనాభుఁ డతని నెదిర్చెన్. 201

వ. ఎదిర్చి యి ట్లనియె. 202

ఉ. ఎవ్వఁడ వీవు నాముదల యించుకలేక చొరంగరాదు వీఁ
డెవ్వరికైన బ్రహ్మవర మిట్టిది యేగతిఁ జొచ్చితీవు తా
నివ్విధి నాకుఁ గల్లవర మిచ్చిన బ్రహ్మకు శిక్ష చేసెదన్
గ్రొవ్వడఁగించి నిన్నిపుడ కొట్టెద నీకులమెల్ల రూపఱన్. 203

వ. అనుటయు నతండు. 204

క. నిను నేఁడు తిరిగి చన ని
చ్చినఁ గద బ్రహ్మకును శిక్ష సేయుదు వీదు
ర్జనతలె కావే మిముఁ జెఱి
చినవి యసత్యోక్తి బ్రహ్మజిహ్వకుఁ గలదే. 205

క. మొదలను బురిఁ జొచ్చితి నీ
ముదలన భద్రనటవేషమున హరిసుతుఁడన్
యదుకులజుఁడఁ బ్రద్యుమ్నుఁడ
మదిచ్ఛఁ గైకొంటి నీకొమారితపొందున్. 206

ఉ. కోరికఁ దావకానుజునికూతులకుం బతులైనవారు మా
వారలె నాకు వారికి నవార్యబలు లసహాజాతయావనో
దారులు గల్గి రాత్మజులు తల్లులరక్షకు నున్నవారు ప్రా
కారములోన నీదొడ లగణ్యులఁ బల్వురఁ దిన్నమృత్యువుల్. 207

తే. హరికి దేవేంద్రునకు నీవు శరణు చొచ్చి
తేని నీప్రాణముల కెందు నేను దగను

శరణు చొరవేని నావాలు కరుణ గిరుణ
యెఱిఁగినది కాదు నీ వది యెఱిఁగె దిపుడ. 208

తే. అనిన విని యోరి నీ వేమి యనినఁ జెల్లు
నేను నాదృష్టియెదుర ని న్నింతతడవు
పెట్టుకొని యుండుటకు నని జెట్టిదంపు
టంపవానలు గురిసె భయంకరముగ. 209

క. తనవాలునఁ దచ్ఛరములు
దునుముచుఁ బ్రద్యుమ్నుఁ డతనిఁ దునుముకడంకన్
ఘనరయమునఁ జనఁ దాఁకిరి
సునాభముఖ్యు లగురాక్షసులు బలములతోన్. 210

క. అది యంతయుఁ గని మనముల
గదసాంబులు గినిసి కోటగవకులు దెఱపిం
చి దురాధర్షాటోపత
నెదిర్చిరి సునాభముఖుల నిద్రాహితులన్. 211

శా. అంతం గేశవుఁ డంచవేగరులచే నాదైత్యసంగ్రామవృ
త్తాంతంబున్విని తార్క్ష్యవాహకుఁడుచక్రాద్యాయుధప్రోల్లస
త్కాంతిక్రాంతదిగంతరుం డయి వడిన్ దావచ్చె నచ్చోటికిన్
సంతోషంబున వజ్రిసత్వరగతి న్సంధించి సేవింపఁగాన్. 212

వ. అప్పు డింద్రుండు ధనురాదిసకలహేతిసమేతంబును మాతలిసారథికంబును నైన తనదివ్యరథంబు ప్రద్యుమ్నునకు ననిపి గదసాంబులకు ననన్యదుర్జయంబు లైనదివ్యస్యందనంబులఁ బనిచె దాన నపూర్వోత్సాహంబునం బొదలియు యదుకుమారులు ప్రతిభటుల మించంజాలక సత్వరంబునఁ బోరుచుండి రయ్యవసరంబునఁ గృష్ణుండు.

క. సాహసము నాహతప్ర
త్యాహతనైపుణము నొక్కయంతగ సుతుతో
నాహవ మొనరించుమహో
త్సాహనిధి న్వజ్రనాభదైత్యునిఁ జూచెన్. 214

తే. చూచి యిల్లైన నెన్నండు సులభ మగును
విజయ మని మరుచేతికి విష్ణుఁ డనిపెఁ
దనదుచక్రము నతఁడును దత్ప్రియోగ
మునను ఖండించె వజ్రనాభునిశిరంబు. 215

క. గదసాంబులు తద్విజయా
భ్యుదయముఁ గని పొంగి బహువిధోగ్రాస్త్రములన్
జిదురుపలుగ నొనరించిరి
కదిసి సునాభాదిదనుజగణదేహంబుల్. 216

వ. అప్పుడు. 217

శా. మందారద్రుమపుష్పవృష్టితతులున్ మంద్రస్ఫురద్దేవతా
దుందుభ్యారవసంప్రవర్తనలు నస్తోకాప్సరోనర్తనా
మందోల్లాసము దివ్యగాయకుల సన్మాధుర్యగానంబు నా
నందోత్సేకము నిచ్చెలోకులకు మింటంజాల దీపించుచున్. 218

వ. అంత నచ్యుతుం డనాథత్వదైన్యదశాపన్ను లగుపౌరజనుల ననేక విధ లాలనాచాతుర్య శీతలవచనామృతంబున నపగతాశేషశోకపరితాపుల నపూర్వసంభృతానందవిశేషులఁ గావించి వజ్రనాభుని రాజ్యంబు సర్వంబును జతుర్భాగంబులుగా విభజించి తదాధిపత్యంబునకుఁ బ్రభావంతునిఁ జంద్రప్రభుని గుణవంతునిఁ గీర్తిమంతునిం బట్టాభిషిక్తులం గావించి కొడుకులం గోడండ్రనుం దమ్ముని

మఱఁదలిని నత్యంతవిభవంబు మెఱయం దోడ్కొనుచు ద్వారకా
నగరంబున కరుగుదెంచి దేవేంద్రునిం దదీయస్థానంబున కనిచి సకల
సామ్రాజ్యవిభవంబు లనుభవించుచు నిరంతరకరుణావలోకనంబుల
భక్తజనంబుల నవలోకించుచు మహానందంబునం బొలుపొందు
చుండె నప్పుడు. 219

క. వావిరిఁ బ్రద్యుమ్నుండు ప్ర
భావతితో నిష్టకేళిపరిపూర్ణత నిం
పావహిలఁగ వర్తిల్లెను
శ్రీవరుఁ దమతండ్రిఁ దగ భజించుచు ఘనుఁడై. 220

తే. అఘహరణహరివంశకథాశ్రయంబు
నాత్మపుత్త్రగుణస్తవనాంకితంబు
నైనయీకావ్యమునకు మహాప్రసిద్ధి
నిచ్చుఁ గావుతఁ గరుణ లక్ష్మీశ్వరుండు. 221

శా. శ్రీరాజేంద్రగురూత్తమాన్వయజనుర్విఖ్యాతసౌభాగ్య సో
మారాధ్యప్రభుసత్కృపాచతురమత్యానీతఫాలాక్ష భ
క్త్యారబ్ధవ్యుపగూహనాతిసుఖితాత్మాప్తక్షమాశాంతిస
ద్వైరాగ్యోదయబోధముఖ్యబహుసంతానప్రసిద్ధుండిలన్. 222

క. వరచామరమిషవృత ది
క్కరటిశ్రుతకీర్తిసామ్యకామ్యత్కృతి గో
చరితాఖిల విద్వత్కుం
జరకర్ణుఁడు కర్ణుఁ డీగిచాతుర్యమునన్. 223

వనమయూరము.

భృత్యజనపోషణుఁడు పింగళిపురాంకా
మాత్యకులభూషణుఁడు మార్దవమహీయ

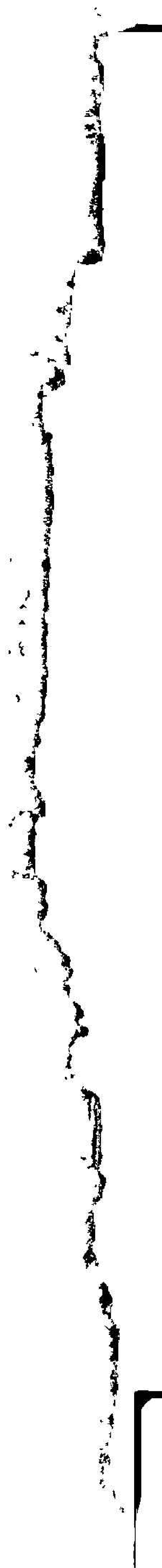
స్సత్యశుచిభాషణుఁడు సాధుజనతాసం
పత్యుదయపోషణుఁడు భవ్యకృపపేర్మిన్. 224

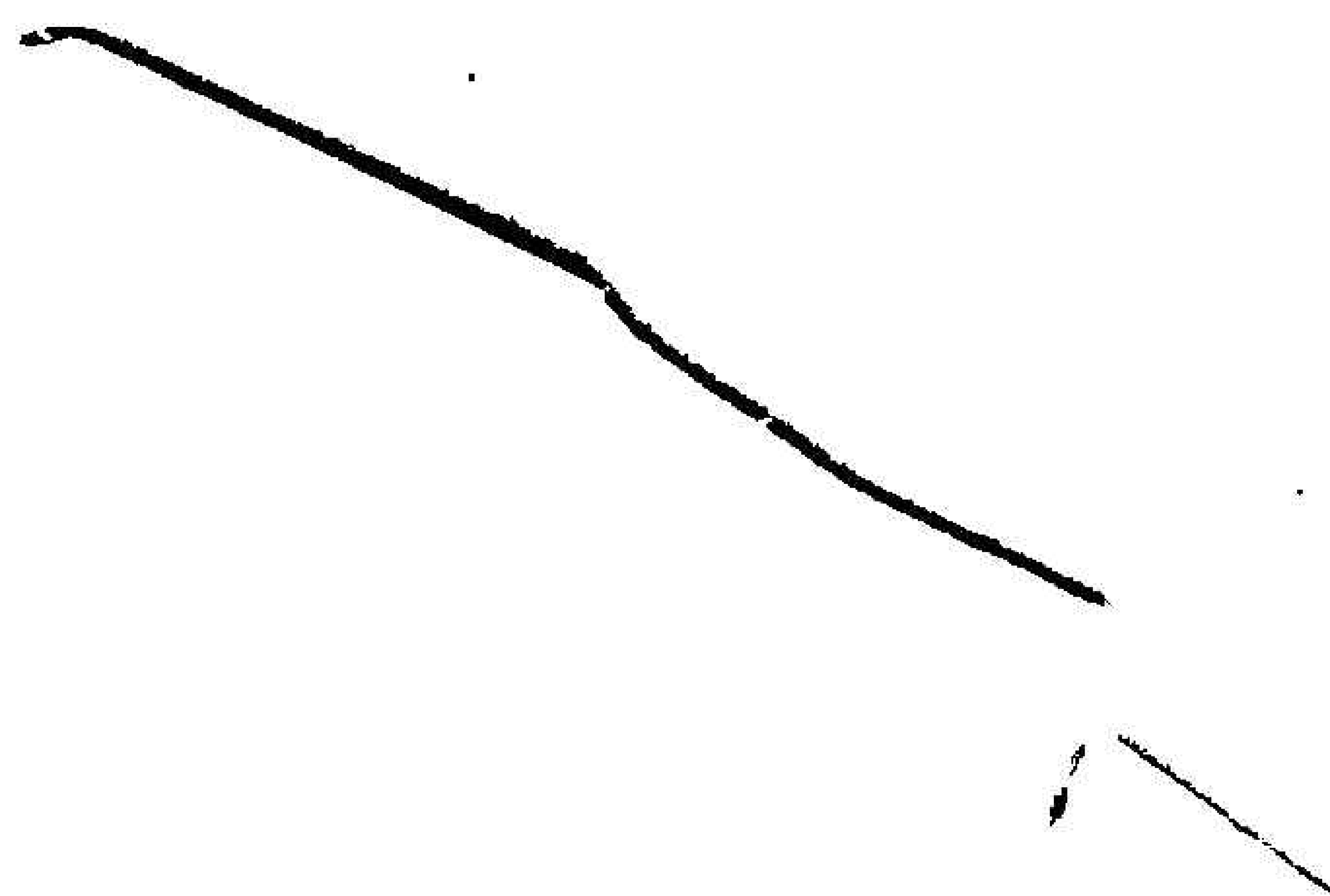
గద్యము. ఇది నిఖిలసూరిలోకాంగీకారతరంగిత కవిత్వవైభవ పింగళి యమరనార్యతనూభవ సౌజన్యజేయ సూరయ నామధేయప్రణీతంబైన ప్రభావతీప్రద్యుమ్నం బనుమహాప్రబంధంబునందుఁ బరిపూర్ణభావభాసురంబైన పంచమాశ్వాసము.

ప్రభావతీప్రద్యుమ్నము

సంపూర్ణము

రాజమండ్రి : శ్రీ సత్యానందప్రెస్‌నందు, ముద్రితము—1933.

BC

షయము జాతకునియొక్క ఉద్యోగము జీవనము ధనలాభము ధనవ్యయము మొద

... ద్వాదశభావఫలములు విమర్శింపబడెను.

4 వ భాగము 2—0—0

4 దశాఫలాధ్యాయము 300 పేజీలు వెల రు 2—0—0

ఏమహాదశలో యేయేఫలితములుజరుగునోఅవియును ప్రతిమహాదశకుఅంతర్దశా ఫలములును, శాస్త్రప్రమాణములతో సులభముగాతెలుసుకొనువిధము వ్రాయబడెను.

జ్యోతిషప్రథమబోధిని.

యీచిన్న పుస్తకమును ఒకవారమురోజులు చదివిన ప్రతివారును వారివారి జా... క్రములను చేతపుచ్చుకొని అభ్యాసము చేసినయెడల జ్యోతిషమునకు కావ లసి... యములన్నియు ఒకవారంరోజులలో పూర్తిగా తెలియును. కేవలముజ్యోతి ప్రవేశములేనివారికే ఉపయోగము నిమిత్తము యీపుస్తకమువ్రాయబడినది ...వారు దీనినిజదివి దీనియుపయోగములనుదెలిసికొందురని నమ్ముచున్నాను. ...యందు ఏచక్రము వాడబడుచున్నదో ఆచక్రమునుబట్టి అభ్యాసము చేసిన ...యందు వ్రాయబడిన ప్రతివిషయము సరిగా తెలియును. వెల 0-8-0

...ధ్రజాతకతత్త్వము సూత్రములు 1, 2 భాగములు.

... గ్రంథము పూర్వకాలమునందు శ్రీమహాదేవదైవజ్ఞునిచే సంస్కృతభాషలో ...నది. 30, 40 ప్రాచీనజ్యోతిష గ్రంథములయొక్క ముఖ్యాభిప్రాయములను ...ణముచేసి యీమహనీయుడు సూత్రముల పూర్వకముగా యీగ్రంథము ...ంచి యుండెను. ద్వాదశభావఫలములను అనేక విశేషాంశములతో సూత్రపూ ...గా వీటియందు సవిస్తరముగా వ్రాయబడినవి. అన్నిగ్రంథములలోను యిది ...లాగొప్ప గ్రంథమగుటచే లోకోపకారముకొరకు ఆసూత్రములన్నియు తెలుగు ...షలోవ్రాసి ప్రతిసూత్రమునకు తెలుగున అర్థమువ్రాయబడెను. మొత్తము 2100 ...త్రములుండుటచేత నిది రెండుభాగములుగా విడదీసి వేరువేరుగా అచ్చువేయించి ...న్నాను. యీ 2 భాగములును పూర్తిగా 1—2 సార్లు చదివినయెడల 30, 40 ...్యతిషగ్రంథములయొక్క సారమును గ్రహించునట్టిశక్తి గలుగును. ఈగ్రంథములు సంస్కృతభాషలో సుమారు ఒకలక్షవరకు ఖర్చుపడినవి. మొదటిభాగం 1—8—0

రెండవభాగం 1—8—0

కొండపల్లి వీరవెంకయ్య, శ్రీసత్యనారాయణ బుక్కుడిపో, రాజమండ్రి.

జ్యోతిషరహస్యం.

1 వ భాగము 1—8—0 డిటో 2 వ భాగము 1—8—0.

కర్త: సూరవరపు వెంకటసుబ్బరాయశాస్త్రులుగారు

ఇందు జ్యోతిషం నేర్చుకొను విద్యార్థి మొదలుకొని, జ్యోతిషములో గొప్ప పండితులవరకు కావలసిన హంశములన్నియు, నిందు వ్రాయబడినవి 1 వ భాగం 250 పేజీలు, 2వ భాగము 250 పేజీలుగలవి. చక్కని గ్లేజుకాగితముమీద ముద్రింపబడినవి.

దశాభుక్తి ఫలచంద్రిక అను

వృధపారాశరి.

పారాశరి విరచితంబగు నొక పురాతన తాటాకు గ్రంథమునుండి ముఖ్యమగు హంశములను శ్లోక, తాత్పర్యములో సహా 140 పేజీలుగముద్రించబడినది. వెల 1-0-0

జ్యోతిషఫలప్రదర్శిని 0—10—0

ఇందు జీవితమునందు జరుగగల ఫలములు జరుగబోయెడుఫలములు జరుగుచున్న ఫలములు, షోడషవర్గు, చంద్రదశ, సూర్యదశ, శాంతనములు, నామనక్షత్రములు, దీర్ఘధారణ విషయకములగు ప్రశ్నలు, శయ్యాలక్షణములు, గృహప్రవేశ ముహూర్తములు, శంకుస్థాపనము, గత్యాదులు, తేటతెల్లముగ వ్రాయబడినవి.

సకల సర్వగుణ అదృష్ట దీపిక 0—10—0

ఇందు ముహూర్తభాగం, జాతకభాగం, సాముద్రికము, వాస్తుప్రకరణం, ప్రశ్నభాగం, బల్లిశకునం, స్వప్నభాగం ఈవిషయములు గలవు.

ముహూర్తదర్పణము 0—10—0

దర్పణమందు మాముహూర్తదర్పణమున మీగృహమున జరుగు శుభకార్యములకు ముహూర్తముబెట్టుడని దైవజ్ఞునియొద్దకు బోనక్కరలేకుండ, నీపుస్తకసహాయమున ఉపనయన, వివాహాదిముహూర్తములను, రజస్వలాకాలమందలిశుభాశుభములు, నామనక్షత్రవిధానము, వివాహవేదికాలక్షణం, పీఠలక్షణం, రజస్వలాచక్రం, పంచాంగశుద్ధిదోషస్వరూపనిరూపణం, దుర్ముహూర్తవిషయము, దుష్టనక్షత్రఫలములు, శుభ, దుష్ట, నక్షత్రవివరణము, వాటిఫలములు, శుభ, దుష్ట, తిథులు, వాటిఫలములు, మొదలగుసర్వవిషయములదెల్పుచు ధర్మసందేహముల దీర్చునదీపుస్తకమే. సుమారు (5) ముహూర్తవిషయములిందుగలవు.

కొండపల్లి వీరవెంకయ్య, శ్రీసత్యనారాయణ బుక్కుడిపో, రాజమండ్రి.

మనసు ఫౌండేషన్ పుస్తకాల పరిశీలనాపట్టిక

పుస్తకం సంఖ్య	TPLA113B160
పుస్తకం పేరు	ప్రభావతీ ప్రద్యుమ్నము
తారీఖు	26/10/24
ముందు అట్ట	no
వెనుక అట్ట	no
మొత్తం పేజీలు	169
పెద్ద సైజు పేజీలు	NO
ఖాళీ పేజీలు	2, 164,
లేని పేజీలు	NO
తయారు చేసినది	Ruksana
పేజీలు విడదీసినది	Ruksana
స్కాన్ చేసినది	Haseema
పరీక్ష చేసినది	prathyusha
పేజీలు సరిచూసినది	
బైండింగు చేసినది	
ప్యాకింగు చేసినది	
పరిస్థితి	Good